

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ЗМІСТУ ОСВІТИ

ПРОГРАМИ

**для 1–4 спеціальних класів загальноосвітніх
навчальних закладів I ступеня для дітей
сліпих та зі зниженим зором
зі складними вадами розвитку**

Частина 2

Київ
Видавництво
«Неопалима купина»
2006

ББК 74.3

П78

П78 Програми для 1–4 спеціальних класів загальноосвітніх навчальних закладів I ступеня для дітей сліпих та зі зниженим зором зі складними вадами розвитку – К.: Видавництво «Неопалима купина», – 2006 – Ч. 2. – 304 с. – ISBN 966-8093-46-6.

ББК 74.3

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(Лист Міністерства освіти і науки України №1/11-1986
від 16.05.2006 р.)*

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено.

ISBN 966-8093-46-6

© Міністерство освіти і науки України, 2006

© Інститут інноваційних технологій і
змісту освіти, 2006

© Видавництво «Неопалима купина», 2006

ЗМІСТ

Я І УКРАЇНА

Пояснювальна записка	4
Програма	
1 клас	7
2 клас	15
3 клас	23
4 клас	30
5 клас	37

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ

Пояснювальна записка	44
Програма для дітей зі зниженим зором з розумовою відсталістю	
Підготовчий клас	47
1 клас	62
2 клас	79
3 клас	99
4 клас	122
Програма для сліпих дітей з розумовою відсталістю	
Підготовчий клас	141
1 клас	156
2 клас	171
3 клас	187
4 клас	208

МУЗИКА

Пояснювальна записка	225
Програма	
Підготовчий клас	228
1 клас	241
2 клас	257
3 клас	273
4 клас	287

Я І УКРАЇНА

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму навчального курсу «Я і Україна», що являє собою інтегрований курс суспільствознавства, українознавства, природознавства, розроблено відповідно до вимог Державного стандарту спеціальної освіти дітей з порушеннями психофізичного розвитку (освітня галузь «Людина і світ») та типового навчального плану спеціальних класів для дітей зі складними вадами розвитку (сліпих та зі зниженим зором з розумовою відсталістю).

Відповідно до типового навчального плану спеціальних класів для дітей зі складними вадами розвитку (сліпих та зі зниженим зором з розумовою відсталістю) курс «Я і Україна» в загальноосвітніх навчальних закладах I ступеня для сліпих дітей та дітей зі зниженим зором у спеціальних класах для дітей зі складними вадами розвитку (сліпих та зі зниженим зором з розумовою відсталістю) вивчається починаючи з першого по п'ятий клас.

Метою даного курсу є формування знань про навколишню дійсність, необхідних для усвідомлення своєї приналежності до природи і суспільства; формування уявлення про неживу й живу природу; створення елементарної бази для засвоєння учнями відповідно до їхніх вікових особливостей різних видів соціального досвіду, морально-правових норм, традицій тощо; корекційний розвиток пізнавальної діяльності; вироблення в учнів навички самообслуговування та охайності.

Основними завданнями курсу є:

- сформувані та розширити елементарні знання дітей про предмети і явища неживої та живої природи, про сезонні зміни в природі;
- дати дітям загальні уявлення про суспільство і місце в ньому людини; виробити шанобливе ставлення до інших людей, до традицій українського народу; сформувані особисту культуру та почуття патріотизму;
- ознайомити дітей з основами екологічних знань;
- сформувані первинні гігієнічні навички та навички самообслуговування у дітей зі складним дефектом.

Зміст програмового навчального матеріалу подано у двох напрямках: суспільствознавчому та природознавчому. Кож-

ний напрямок поділений за темами, що повторюються з класу в клас з поступовим розширенням і ускладненням їх змістового наповнення. Кількість годин, відведених на вивчення тем, вчитель може змінювати самостійно, зважаючи на складність матеріалу та рівень підготовленості учнів до його сприймання.

Зміст програми розрахований на навчальний рік. Плануючи свою роботу, вчитель самостійно вирішує, в який час доцільніше вивчати кожну з тем.

Основними методами і засобами навчання даного курсу є спостереження, обстеження, екскурсії, дидактичні ігри, вправи з натуральними об'єктами чи їх зображеннями, розгляд (обстеження на дотик) різних видів унаочнення (іграшки, муляжі, чучела тварин, малюнки). Пізніше застосовуємо бесіди про побачене (обстежене), провідним при цьому залишається конкретний матеріал.

Суспільствознавчий напрямок включає такі теми: «**Ти особистість**», «**Твоя родина**», «**Людина серед людей**», «**Дім і школа**», «**Рідне місто (населений пункт)**», «**Наша країна – Україна**».

Під час вивчення суспільствознавчого матеріалу формуються первинні гігієнічні навички та навички самообслуговування; надаються знання про найближче соціальне оточення (сім'ю, клас), про довкілля (дім, школа, місто (населений пункт) регіон, Батьківщина), формуються загальні уявлення про суспільство і місце в ньому людини; виробляється шанобливе ставлення до інших людей (старших, однолітків), до традицій українського народу; формується особиста культура та почуття патріотизму; діти навчаються орієнтуватись у навколишньому соціальному середовищі.

Природознавчий напрямок включає такі теми: «**Нежива природа**», «**Жива природа**», «**Спостереження за природою**», «**Охорона довкілля**».

У процесі вивчення природознавчого матеріалу в учнів формується система знань про об'єкти неживої і живої природи, взаємозв'язки і залежності між ними, різноманітність природи, основи охорони довкілля та раціональне використання природних ресурсів; учні навчаються спостерігати за природою, змінами в природі, природними явищами.

Під час вивчення теми «**Жива природа**» в усіх класах вчителю надається можливість самостійно обирати об'єкти вив-

чення з урахуванням місцевості проживання та наявності відповідного дидактичного матеріалу.

Діти з порушенням зору та інтелекту мають недостатньо уявлень про предмети і явища довкілля; не виділяють конкретні властивості предметів: форму, величину, колір, їх розташування в просторі. У зв'язку з цим важливо на початковому етапі навчання навчити дітей користуватися збереженим зором (або іншими аналізаторами), правильно виділяти важливі, суттєві ознаки та властивості предметів.

Також одним із важливих корекційно-розвивальних завдань є розвиток зв'язного мовлення, який передбачає поступове введення в активний словник дітей вивчених понять, назв, явищ тощо, засвоєння вміння складати прості поширені речення про проведені спостереження та власну практичну діяльність, робити самостійні узагальнення у вигляді зв'язної розповіді, аналізу, міркування за даним планом чи опорними словами.

Зміст програми курсу «Я і Україна» сприяє формуванню у дітей реальних уявлень про різні предмети, їх призначення та способи використання, про довкілля та життя людини в суспільстві.

ПРОГРАМА

1 клас

(70 годин; 2 години на тиждень)

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
I 1	5	Суспільствознавчий напрямок Ти особистість. Ти людина. Людина як біологічна істота. Відмінність людини від інших живих істот (вміє говорити, слухати, думати тощо). Прізвище, ім'я, по-батькові людини. Дата народження. Вік. Правила особистої гігієни, ранковий туалет. Зовнішній вигляд людини. Догляд за особистими речами: правила складання, користування вішалкою тощо.	<i>Учень:</i> – за питаннями вчителя називає своє прізвище, ім'я, по-батькові; дату свого народження; свій вік; – порівнює людину з іншими живими істотами; – визнає себе людиною з допомогою вчителя (використовуючи малюнки, детальний словесний опис, муляжі тощо), даючи відповіді на конкретно поставленні запитання; – з допомогою та під контролем педагога (батьків) виконує	Розширення уявлень учня про оточуючий світ. Розвиток пам'яті в процесі запам'ятовування власного прізвища, ім'я, по-батькові. Розвиток дрібної моторики рук під час виконання ранкових гігієнічних процедур. Розвиток координації рухів під час виконання ранкових гігієнічних процедур. Формування просторових уявлень. Розширення пасивного та ак-

		Поняття охайність.	ранкові гігієнічні процедури: умивається, чистить зуби, причісується; – підтримує в належному стані свій одяг та взуття: складає, вішає на вішалку, перевозується тощо; – самостійно користується носовою хустинкою.	тивного словника учнів. Розвиток зв'язного мовлення. Формування навичок охайності. Розвиток усвідомлення необхідності бути охайним.
2	6	Твоя родина. Склад сім'ї: мати, батько, ти сам, твої рідні брати і сестри. Поважливе ставлення до батьків. Правила поведінки в сім'ї.	Учень: – за питаннями учителя називає членів своєї сім'ї (мати, батько, брат, сестра) прізвище, ім'я, по-батькові членів сім'ї; – розуміє правила поведінки зі старшими. – знає про необхідність шанобливого ставлення до батьків; – дотримується правил поведінки в сім'ї, зі старшими.	Розвиток пам'яті під час запам'ятовування знань про родину. Формування моральних рис характеру, необхідних для життя в суспільстві, на основі шанобливого ставлення до старших.
3	10	Людина серед людей. Правила поведінки з однолітками та старшими.	Учень під контролем та з допомогою педагога: – вітається, прощається, звер-	Формування моральних рис характеру, необхідних для життя

	<p>Школа. Школяр. Обв'язки школяра. Клас – твій колектив. Правила поведінки в колективі. Спільне вироблення правил поведінки в школі. Традиції колективу. Розпорядок дня. Обов'язки школяра. Правила поведінки в шкільних приміщеннях (в їдальні, в коридорах, в спальні, в ігрових кімнатах тощо). Правила поведінки в громадських місцях. Правила дорожнього руху. Головні дорожні знаки для безпеки дитини на дорозі.</p>	<p>тається по допомогу тощо; – дотримується встановлених правил поведінки в школі (в їдальні, в коридорах, в спальні в ігрових кімнатах тощо); – виконує правила поведінки зі старшими та однолітками; – дотримується правил поведінки в громадських місцях. – виконує загальношкільні режимні моменти: урок, перерва, тиха година, самопідготовка, прогулянка тощо; – чередує працю (навчання) і відпочинок; – виконує обов'язки школяра; – за малюнком, макетом, муляжем тощо розрізняє дорожні знаки, що дозволяють перехід вулиці: підземний перехід, пішохідний перехід, світлофор, зелене і червоне світло світлофора, «зебра», звуковий пішо-</p>	<p>в суспільстві на основі правил поведінки з однолітками та старшими. Формування вольових рис характеру, необхідних для успішної діяльності учня. Розширення та збагачення активного словника учнів словесними формами вітання, прощання тощо. Розвиток просторової орієнтації в приміщенні класу та школи. Розвиток вміння планувати свій день. Виховання сумлінності, дисциплінованості, культури поведінки.</p>
--	---	---	--

			<p>хідний перехід (за необхідності за допомогою вчителя);</p> <ul style="list-style-type: none"> – під керівництвом та з допомогою старших переходить вулицю у дозволених місцях, дотримуючись правил дорожнього руху; – бере посильну участь у загальношкільних та класних заходах. 	
4	10	<p>Дім і школа. Мій дім. Домашня адреса. Школа, в якій я навчаюсь, її назва і номер (якщо є). Шлях від дому до школи. Назви і призначення шкільних приміщень: клас, спальня, кабінет лікаря, спортивна і актова зали, бібліотека, їдальня тощо. Екскурсія по школі. Навчальне приладдя: зошит,</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – за запитаннями вчителя називає домашню адресу і домашній телефон (за наявності); назву (номер) школи, в якій навчається; шкільні приміщення (клас, спальня, кабінет лікаря, спортивну і актову зали, бібліотека, їдальня тощо); – розрізняє шкільні приміщення за їх призначенням; – орієнтується в приміщенні класу, школи; 	<p>Розширення активного словника. Розвиток зв'язного мовлення. Розвиток просторової орієнтації. Виховання бережливого ставлення до навчального приладдя. Розвиток уміння слухати, сприймати та розуміти зв'язне усне мовлення.</p>

		<p>ручка, олівець, лінійка, підручник тощо. Їх призначення і бережливе ставлення до них.</p> <p><i>Для сліпих дітей</i> навчальне приладдя: зошит, дошка для письма шрифтом Брайля, грифель, лінійка, підручник тощо.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – з допомогою вчителя, даючи відповіді на конкретно поставлені запитання, розповідає про шлях від дому до школи, зі школи додому; – знає назви та призначення основного навчального приладдя, розрізняє його, користується ним; – бережливо ставиться до навчального приладдя; – підтримує порядок на робочому місці та в своєму портфелі. 	
5	4	<p>Рідне місто (населений пункт). Місто (населений пункт), в якому я живу, його назва. Люди, що живуть в моєму місті (населеному пункті), їхні заняття. Транспорт. Види транспорту. Громадський транспорт в моєму місті (населеному пункті).</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – знає та називає місто (населений пункт), в якому він живе; – з допомогою вчителя називає рід занять людей в місті (населеному пункті); – знає та називає види громадського транспорту в своєму місті (населеному пункті), розрізняє їх за допомогою малюнків. 	<p>Розвиток та розширення активного і пасивного словника учнів у процесі вивчення теми «Рідне місто».</p> <p>Розвиток зв'язного мовлення в процесі розповіді про рідне місто (населений пункт).</p>

6	3	Наша країна – Україна. Ми живемо в Україні. Україна – наша Батьківщина. Київ – столиця України.	<i>Учень:</i> – знає та за запитаннями вчителя називає країну, в якій ми живемо; столицю України – Київ.	Формування уявлень про Україну в процесі набуття відповідних знань. Виховання патріотизму.
II 7	10	Природознавчий напрямок. Нежива природа. Орієнтування в просторі: справа–зліва, вгорі–знизу. Орієнтування в навколишньому середовищі своєї місцевості. Вода, водойми – загальні поняття. Види водойм (ріки, озера, моря, океани), їх схожість та відмінність. Повітря – основа життя на Землі. Поверхня землі – рівнини, гори, яри.	<i>Учень:</i> – визначає і розрізняє напрямки (справа–зліва, вгорі–знизу). – орієнтується в своїй найближчій місцевості (поряд з місцем проживання та навчання), називає визначні місця своєї місцевості; – за допомогою малюнків, макетів, детального словесного опису розрізняє водойми (ріки, озера, моря, океани); поверхні землі (рівнини, гори, яри); – розуміє, що без повітря неможливе життя на Землі.	Розвиток статичних відчуттів (відчуття положення в просторі). Корекція просторової орієнтації учня. Розвиток вміння групувати та класифікувати поняття за типовими ознаками. Розширення активного та пасивного словника учнів.
8	15	Жива природа. Рослини, тварини, птахи – загальні поняття.	<i>Учень:</i> – за типовими ознаками розрізняє тварину і птаха, рослини	Формування та розвиток вміння систематизувати, класифі-

		<p>Рослини і тварини навколо нас. Значення рослин і тварин для життя людини.</p>	<p>(за допомогою малюнків, муляжів, чучела, детального словесного опису, після обстеження на дотик, за запитаннями вчителя);</p> <ul style="list-style-type: none"> – називає по декілька представників тварин, птахів своєї місцевості; – називає декілька представників рослинного світу своєї місцевості; – з допомогою вчителя та за запитаннями розповідає про користь рослин і тварин у житті людини; взаємозв'язок між людиною, твариною, рослиною. 	<p>кувати, порівнювати. Формування елементів абстрактно-логічного мислення під час навчання групувати, класифікував предмети, явища. Формування навичок знаходити причинно-наслідкові зв'язки. Розвиток емоційної сфери. Розвиток вміння утримувати інформацію протягом певного часу. Розвиток пам'яті. Збагачення активного і пасивного словника. Виховання любові до живої природи.</p>
9	8	<p>Спостереження за природою. Годинник. Доба. Час доби: ранок, день, вечір, ніч. Пори року: зима, весна, літо, осінь. Ознаки кожної пори року. Спостереження за змінами в природі залежно від часу доби та пори року.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – визначає час доби (ранок, день, вечір, ніч); – визначає час за допомогою годинника; – розрізняє чотири пори року (зима, весна, літо, осінь) за типовими ознаками; 	<p>Розвиток уваги учнів під час спостереження за змінами в природі. Розвиток вміння порівнювати і класифікувати. Формування навичок знаходити причинно-наслідкові зв'язки.</p>

			– з допомогою вчителя веде спостереження за змінами в природі, залежно від пори року.	Формування та розвиток умінь сприймати інструкції вчителя.
10	5	<p>Охорона довкілля.</p> <p>Бережливе ставлення до рослин.</p> <p>Догляд за кімнатними рослинами в класній кімнаті (спальні).</p> <p>Турбота про тварин, що мешкають на території школи.</p> <p>Правила підгодовування птахів взимку. Годівничка.</p> <p>Збирання насіння для підгодовування птахів взимку.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>– дотримується правил бережливого ставлення до рослин, що ростуть на території школи та біля дому (не ламає гілля на деревах, не зриває листя. Не допускає, щоб це робили його друзі);</p> <p>– за допомогою старших доглядає за кімнатними рослинами в своєму класі (поливає, зволожує листя);</p> <p>– не завдає шкоди тваринам, що мешкають на території школи;</p> <p>– з допомогою старших (вчителя, батьків, вихователя) підгодовує птахів взимку.</p>	<p>Формування уявлень про охорону природи.</p> <p>Формування бережливого ставлення до довкілля.</p> <p>Формування уявлень про різноманітність довкілля.</p> <p>Розвиток умінь користуватись допомогою.</p> <p>Виховання турботливого й відповідального ставлення до довкілля.</p>

2 клас

(70 годин; 2 години на тиждень)

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
I 1	6	Суспільствознавчий напрямок Ти особистість. Я – людина. Хто така людина. Чим людина відрізняється від інших живих істот. Частини тіла людини – голова, тулуб, кінцівки (руки, ноги). Зовнішній вигляд. Основи здоров'я ти можеш закласти сам. Чистота і охайність для життя і здоров'я людини.	<i>Учень:</i> – за проханням учителя називає своє прізвище, ім'я, по-батькові; – за допомогою малюнків, запитань учителя відрізняє людину від інших живих та неживих істот; – називає і показує на малюнку частини тіла людини – голова, тулуб, кінцівки (руки, ноги); – самостійно (під контролем старших) виконує ранкові гігієнічні процедури; користується засобами гігієни (мило, шампунь, мочалка, зубна щітка, зубна паста тощо);	Розвиток уявлень учня про нього самого та оточуючих людей. Розвиток процесів аналізу та синтезу. Розвиток дрібної моторики рук під час виконання ранкових гігієнічних процедур. Корекція просторової орієнтації в знайомому приміщенні. Розвиток навичок самообслуговування та гігієни. Виховання охайності.

			<ul style="list-style-type: none"> – стежить за своїм зовнішнім виглядом, користується гребінцем, носовою хустинкою тощо; – підтримує в належному стані свій одяг та взуття (користується вішалкою, вміє акуратно скласти речі); розрізняє шкільну форму, одяг для заняття спортом, одяг для дому та одяг для прогулянок; – перевдягається після закінчення уроків та після уроків фізкультури; – перевозувається в змінне взуття; – виконує загальношкільні режимні моменти. 	
2	8	<p>Твоя родина. Склад сім'ї: мати, батько брат, сестра, дідусь, бабуся, імена членів сім'ї. Праця батьків, професія батьків, важливість їхньої праці для суспільства.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – за питаннями вчителя називає членів своєї сім'ї; прізвище, ім'я, по-батькові кожного члена сім'ї; – за запитаннями вчителя розповідає про професію батьків, 	<p>Розвиток зв'язного мовлення. Розвиток пасивного і активного словнику. Розвиток процесів аналізу і синтезу. Виховання шанобливого став-</p>

		<p>Традиції сім'ї. Обов'язки в сім'ї та їх розподіл. Твої обов'язки в сім'ї. Повага до праці дорослих.</p>	<p>дідуся і бабусі, яку користь для суспільства, що приносить їхня праця; – знає та може розповісти про заняття братів і сестер (за запитаннями вчителя); – знайомий із сімейними традиціями (свята, праця тощо); – знайомий із розподілом обов'язків у сім'ї; – виконує свої обов'язки як член сім'ї (з допомогою та нагадуванням дорослих); – поважає працю дорослих.</p>	<p>лення до старших. Розвиток навичок самообслуговування. Виховання відповідальності.</p>
3	3	<p>Людина серед людей. Словник мовленнєвого етикету (словесні форми прохання, вітання, прощання, вибачення). Правила вітання зі старшими та однолітками. Правила звертання до старших та одноліток.</p>	<p><i>Учень:</i> – знає словесні форми прохання, вітання, прощання, вибачення; використовує їх в усному мовленні; – дотримується правил вітання та звертання до старших та однолітків; – дотримується правил поведінки в громадських місцях.</p>	<p>Формування вольових моральних рис характеру, необхідних для життя в суспільстві, на основі шанобливого ставлення до старших. Збагачення активного і пасивного словника учнів словесними формами прохання, вітання, прощання, вибачення. Виховання культури поведінки.</p>

4	8	<p>Дім і школа.</p> <p>Призначення приміщень в квартирі (будинку): кухня, ванна кімната, коридор, вітальня тощо.</p> <p>Праця людини в школі. Професії працівників школи: директор, завуч, вчитель, вихователь, лікар, медсестра, кухар, прибиральниця.</p> <p>Правила поважливого ставлення до праці дорослих в школі.</p> <p>Бережливе ставлення до шкільного майна, до підручників.</p> <p>Безпечна дорога зі школи додому і навпаки. Виконання правил дорожнього руху.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – за питаннями вчителя називає приміщення у квартирі (будинку); – знає про призначення кожного приміщення в будинку: кухня – для приготування та споживання їжі; ванна кімната – місце, де здійснюються гігієнічні процедури; коридор в квартирі – це місце, де знімають верхній одяг тощо; – за допомогою малюнків, запитань вчителя розповідає і розрізняє професії працівників школи: директор, завуч, вчитель, вихователь, лікар, медсестра, кухар, прибиральниця; – розуміє важливість праці людей в школі для нього, як учня; – розуміє необхідність бережливого ставлення до шкільного майна, акуратного поводження зі шкільними меблями, навча- 	<p>Розвиток орієнтації в замкнутому просторі (школа, клас, дім).</p> <p>Розвиток орієнтації в просторі під час дороги зі школи додому і навпаки.</p> <p>Розширення активного і пасивного словника.</p> <p>Розвиток поважливого ставлення до праці інших.</p> <p>Розвиток емоційної сфери.</p> <p>Розвиток охайності, бережливості.</p> <p>Розвиток активного і пасивного словника учнів.</p>
---	---	---	--	--

			<p>льним приладдям, книгою, зошитом тощо;</p> <p>– знає правила безпечної дороги зі школи додому і навпаки (місця, де необхідно переходити вулицю, дорожні знаки, що дозволяють це робити);</p> <p>– дотримується правил дорожнього руху.</p>	
5	6	<p>Рідне місто (населений пункт). Головна вулиця (площа, майдан) мого міста (населеного пункту). Водойми мого міста (населеного пункту). Природа мого міста (населеного пункту). Люди в моєму місті (населеному пункті).</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>– називає головну вулицю (площу, майдан) свого міста (населеного пункту);</p> <p>– знає та за питаннями вчителя називає водойми свого міста (населеного пункту);</p> <p>– даючи відповіді на запитання вчителя, коротко розповідає про природу свого міста (населеного пункту); про рід занять жителів свого міста (населеного пункту); про підприємства, де працюють батьки;</p>	<p>Корекція та розвиток процесів узагальнення та абстрагування.</p> <p>Розвиток просторової орієнтації.</p> <p>Збагачення активного та пасивного словника учнів географічними назвами.</p> <p>Виховання любові до рідного краю.</p> <p>Виховання шанобливого ставлення до людей праці.</p>

			– відчуває гордість за своє рідне місто (населений пункт).	
6	2	Наша країна – Україна. Символіка України: прапор, герб, гімн.	<i>Учень:</i> – за допомогою малюнка, муляжу, детального словесного опису вирізняє символіку України – прапор, герб серед символіки інших держав; – знає слова гімну України.	Розвиток оперативної пам'яті. Корекція процесів порівняння та узагальнення. Розвиток пам'яті в процесі заучування гімну України. Виховання патріотизму.
II	7	Природознавчий напрямок. Нежива природа. Небесні тіла – Сонце, зорі, місяць. Поверхня землі – рівнини, гори, низини. Водойми – види водойм (ріки, озера, моря, океани).	<i>Учень:</i> – за допомогою малюнків, фотографій, макетів, детального словесного опису, даючи відповіді на запитання вчителя називає небесні тіла (Сонце, зорі, місяць); види поверхні землі (рівнини, гори, низини), види водойм (океан, море, ріка, озеро). Розрізняє за типовими ознаками небесні тіла (Сонце, зорі, місяць), види поверхні землі (рі-	Розвиток уміння класифікувати, систематизувати, порівнювати вивчені об'єкти. Розвиток уяви. Розвиток усного зв'язного мовлення. Розвиток уміння утримувати в пам'яті набуті знання.

			<p>внини, гори, низини), види водойм (океан, море, ріка, озеро);</p> <p>– за проханням учителя називає декілька назв річок нашої країни (Дніпро – головна ріка України, та ріка (водойма) в моєму рідному місті); моря на території України (Чорне та Азовське).</p>	
8	15	<p>Жива природа.</p> <p>Рослини – дерева, кущі, трав’янисті рослини, їх схожість та відмінність.</p> <p>Тварини: свійські, дикі.</p> <p>Їх схожість і відмінність. Представники свійських та диких тварин з урахуванням місцевості проживання.</p> <p>Птахи, загальне поняття.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>– за допомогою малюнків, муляжів, детального словесного опису, після обстеження на дотик, за запитаннями вчителя називає декілька назв кожного виду рослин – дерев, кущів, трав’янистих рослин залежно від місця проживання учня; декілька типових представників диких тварин (вовк, ведмідь, лис) або інших з урахуванням місцевості проживання учня; декілька типових представників свійських тварин (собака, кіт) або інші.</p>	<p>Розвиток уміння систематизувати, класифікувати, порівнювати.</p> <p>Формування елементів абстрактно-логічного мислення під час навчання групувати, класифікувати предмети, явища.</p> <p>Розвиток навичок знаходити причинно-наслідкові зв’язки.</p> <p>Розвиток емоційної сфери.</p> <p>Розвиток уміння утримувати певну інформацію протягом певного часу.</p> <p>Розвиток пам’яті.</p> <p>Збагачення активного і пасив-</p>

			– розрізняє за типовими ознаками кожний з вивчених видів рослин, тварин.	вного словника. Розвиток зв'язного мовлення.
9	12	Спостереження за природою. Календар. Щоденні спостереження за природою. Пори року і назви місяців кожної пори року. Спостереження за сезонними змінами в природі, за типовими ознаками осені, зими, весни, літа. Спостереження за поведінкою птахів та тварин в різні пори року. Повторюваність у природі (день–ніч, пори року, місяці року).	<i>Учень:</i> – з допомогою старших користується календарем: визначає місяць, дату, день тижня; – даючи відповіді на запитання вчителя, визначає час доби: ранок, день, вечір, ніч; визначає і розрізняє пори року за типовими ознаками; – називає пори року і місяці кожної пори року; – з допомогою вчителя веде щоденні спостереження за природою, за поведінкою птахів та тварин в різні пори року.	Розвиток довільної уваги. Розвиток емоційної сфери. Розвиток уяви та фантазії. Збагачення активного і пасивного словника. Розвиток зв'язного мовлення. Розвиток відчуттів температурних, зорових. Розвиток уміння спостерігати та порівнювати. Розвиток уміння скористатись допомогою.
10	2	Охорона довкілля. Правила економного використання води та електроенергії.	<i>Учень:</i> – економно використовує воду та електроенергію: закриває крани після користування, виключає світло в приміщенні тощо.	Розвиток бережливого ставлення до природних ресурсів. Навчання встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.

3 клас

(70 годин; 2 години на тиждень)

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
I 1	8	Суспільствознавчий напрямок Ти особистість. Неповторність кожної людини. Про що свідчить зовнішній вигляд людини. Ознайомлення з тілом людини та його будовою. Головні органи людини, їх значення для життя людини. Взаємозв'язок між органами. Вік людини. Вікові відмінності між людьми. Скільки років може прожити людина (можливо цікаві факти з книги рекордів Гіннеса).	<i>Учень:</i> – виділяє себе як особистість у суспільстві; – визначає свій вік та вік членів родини; – за запитаннями вчителя називає, показує на малюнку частини тіла людини – голову, тулуб, кінцівки; головні органи людини – серце, судини, мозок, шлунок тощо; – об'єднує організм в єдине ціле; – вирізняє дитинство, підлітковий вік, середній вік, похилий вік;	Розвиток умінь аналізувати і узагальнювати. Розвиток умінь виділяти головне і другорядне. Розвиток зв'язного мовлення. Збагачення активного і пасивного словника учнів. Розвиток пам'яті. Розвиток мислення.

			<ul style="list-style-type: none"> – знає про індивідуальні особливості кожної людини; – з допомогою, під контролем старших стежить за своїм зовнішнім виглядом; – дає відповідь на запитання вчителя «Скільки років може прожити людина?» 	
2	5	<p>Твоя родина. Сімейне дозвілля. Організація вільного часу кожного члена родини. Твій внесок у планування вільного часу родини. Сімейні свята. Організація сімейних свят.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – бере посильну участь при плануванні вільного часу родини; – за допомогою запитань вчителя розповідає про сімейні свята; – допомагає батькам підготуватись до проведення цих днів. 	<p>Розвиток уміння планувати. Розвиток уміння контролювати власну діяльність.</p>
3	5	<p>Людина серед людей. Мої сусіди. Правила співіснування в суспільстві. Взаємини між сусідами, друзями, знайомими. Людина як член суспільства, її обов'язки перед суспільством.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – за питаннями вчителя називає імена своїх сусідів; – дотримується встановлених правил поведінки з людьми; – знає свої права в суспільстві; 	<p>Формування вольових моральних рис характеру, необхідних для життя в суспільстві на основі поважливого ставлення до оточуючих.</p>

		<p>Права людини в суспільстві: на життя, на освіту, право на соціальний захист, право на охорону здоров'я, медичну допомогу.</p> <p>Обов'язки людини перед суспільством: не заподіювати шкоду природі, культурній спадщині, відшкодовувати завдані ним збитки.</p>	<p>– знає свої обов'язки перед суспільством, виконує їх.</p>	
4	6	<p>Дім і школа.</p> <p>Види будівель.</p> <p>Вигляд будинку зовні і всередині: кількість поверхів, під'їздів.</p> <p>Елементи побуту. Побутова техніка.</p> <p>Меблі – види меблів, їх призначення.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>– за допомогою малюнків, макетів, обстеження на дотик, детального словесного опису, даючи відповіді на запитання вчителя розрізняє види будівель своєї місцевості (багатоповерхові, приватні, адміністративні тощо); види побутової техніки: праска, пилосос, холодильник, пральна машина тощо; види меблів: стіл, стілець, шафа, диван тощо;</p>	<p>Розвиток орієнтації в замкнутому просторі.</p> <p>Формування навичок охайності.</p> <p>Збагачення активного словника.</p> <p>Розвиток зв'язного мовлення.</p> <p>Формування бережливого ставлення до речей.</p>

			– називає призначення кожного виду меблів.	
5	5	Рідне місто (населений пункт). Пам'ятник, меморіальна дошка, музей – що це таке. Екскурсія рідним містом. Історичні місця у твоєму рідному місті (населеному пункті).	<i>Учень:</i> – розрізняє за типовими ознаками основні види пам'ятників архітектури – пам'ятник, меморіальна дошка, бюст, обеліск; – за запитаннями вчителя називає визначні та історичні міста свого міста, населеного пункту; розповідає про них.	Розвиток умінь орієнтуватися в довкіллі. Вміння порівнювати. Розширення активного і пасивного словника учня. Розвиток зв'язного мовлення. Формування бережного ставлення до пам'ятників архітектури та предметів давнини.
6	5	Наша країна – Україна. Територія України. Великі міста України. Наші сусіди. Загальне уявлення про країни, що межують з Україною.	<i>Учень:</i> – за запитанням вчителя називає великі міста України, наприклад Київ, Харків, Дніпропетровськ тощо; моря, що омивають територію України; гірські системи на території України; – має загальне уявлення про країни що межують з Україною.	Розвиток уяви. Формування гордості за нашу країну. Формування патріотизму. Розвиток пам'яті. Збагачення активного і пасивного словника. Розвиток зв'язного мовлення.

<p>II</p> <p>7</p>	<p>10</p>	<p>Природознавчий напрямок</p> <p>Нежива природа. Вода. Три стани води – рідкий, твердий, газоподібний. Рух води у природі. Повітря. Рух повітря. Досліди, що доводять рух повітря. Природні явища: дощ, сніг, іній, туман, вітер, буревій, ураган, смерч, шторм тощо.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – має загальне уявлення про стани води, називає та розрізняє їх; – спостерігає за дослідами, проведеними вчителем, що показують стани води (<i>слабозора дитина</i>); <i>Сліпа дитина вміє на дотик розрізнити рідкий та твердий стан води, розповісти про газоподібний на прикладі пару.</i> – має загальне уявлення про рух води у природі; дає детальний опис цього процесу; – має загальне уявлення про повітря; називає основні властивості повітря; – спостерігає за дослідами, проведеними вчителем, що доводять рух повітря; – за запитаннями вчителя та з допомогою розрізняє основні при- 	<p>Розвиток сприймання. Розвиток уваги. Розвиток пам'яті. Формування усіх мислительних операцій, порівняння, класифікації, узагальнення. Навчання знаходити причинно-наслідкові дії. Формування вміння співвідносити об'єкти. Збагачення активного і пасивного словника. Розвиток зв'язного мовлення. Розвиток пізнавальної активності. Розвиток здатності до відтворення.</p>
--------------------	-----------	---	--	---

			<p>родні явища: дощ, сніг, іній, туман, вітер, буревій, ураган, смерч, шторм тощо.</p> <p><i>Сліпа дитина дає детальний опис, розрізняє за звуком прояви основних природних явищ.</i></p>	
8	10	<p>Жива природа. Рослини. Дикоростучі, культурні та кімнатні рослини, їх схожість та відмінність. Тварини. Домашні тварини, спосіб життя, спосіб живлення. Дикі тварини, середовище існування, спосіб живлення; травоядні та хижі звірі. Птахи перелітні та зимуючі. Їх схожість та відмінність. Комахи, загальне поняття. Риби, загальне поняття.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – знає та розрізняє дикоростучі, культурні рослини за типовими ознаками; – знає та розрізняє диких і свійських тварин; – називає декілька представників хижих та травоядних диких тварин; – розрізняє зимуючих та перелітних птахів; – називає декілька представників зимуючих та перелітних птахів; – виділяє комах серед інших декілька типових представників живого світу; 	<p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Розвиток вміння аналізувати, класифікувати, порівнювати.</p> <p>Розвиток вміння спостерігати.</p> <p>Формування бережливого ставлення до довкілля.</p> <p>Розширення активного та пасивного словнику.</p> <p>Розвиток зв'язного мовлення.</p> <p>Розвиток естетичного сприймання.</p>

			<ul style="list-style-type: none"> – знає типових представників комах (наприклад, метелик, комар, муха, оса, бджола тощо); – виділяє риб серед інших представників живого світу за типовими ознаками (середовище проживання – вода); – називає декілька типових представників класу риб. 	
9	10	<p>Спостереження за природою. Спостереження за природними явищами відповідно до кожної пори року.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – з допомогою старших (вчителя, батьків, вихователя) спостерігає за змінами в природі відповідно до пори року, вказуючи на температурні зміни і природні явища; аналізує і узагальнює отриманні результати спостережень. 	<p>Розвиток естетичного сприймання. Розвиток уваги. Розвиток зорових, тактильних відчуттів. Розвиток пам'яті. Формування бережливого ставлення до довкілля.</p>
10	6	<p>Охорона довкілля. Заповідник. Зоопарк. За можливості екскурсія до зоопарку.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – розрізняє поняття <i>зоопарк</i> і <i>заповідник</i>; – знає про умови утримання тварин в зоопарку і заповіднику; 	<p>Розширення активного і пасивного словника учнів. Розвиток зв'язного мовлення.</p>

	<p>Ботанічний сад. Зв можливості екскурсія до ботанічного саду. Правила збереження тепла в твоїй оселі взимку. Збереження тепла в оселі – це збереження природних ресурсів країни.</p>	<p>– даючи відповіді на запитання, розповідає про побачене в зоопарку; – знає ботанічний сад – місце, де вирощують, колекціонують і охороняють рослини; – розповідає про побачене в ботанічному саду; – допомагає дорослим підготувати оселю та класне приміщення для збереження тепла взимку.</p>	<p>Формування вміння спостерігати. Формування бережливого ставлення до природи. Розвиток умінь спостерігати за природою. Формування бережливого ставлення до природних ресурсів країни. Розвиток працелюбності.</p>
--	--	--	---

4 клас

(70 годин; 2 години на тиждень)

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
I 1	6	<p>Суспільствознавчий напрямок</p> <p>Ти особистість. Постава людини.</p>	<p><i>Учень:</i> – знає правила правильної постави людини;</p>	<p>Формування правильної постави при письмі, читанні, ходьбі.</p>

		Значення правильної постави для здоров'я людини. Правильна постава при читанні та письмі. Охорона зору.	– стежить за своєю поставою при письмі, читанні, ходьбі; – дотримується правил охорони зору при письмі і читанні.	Розвиток просторової орієнтації. Розвиток статичних відчуттів (відчуття положення в просторі).
2	2	Твоя родина. Культура родинних стосунків.	<i>Учень:</i> – знає і виконує правила поведінки з дорослими; – поважає старших членів родини.	Формування поважливого ставлення до старших членів родини.
3	4	Людина серед людей. Суспільство. Норми поведінки в суспільстві.	<i>Учень:</i> – знає і дотримується норм і правил поведінки в суспільстві; – з повагою ставиться до оточуючих.	Формування вольових моральних рис характеру, необхідних для життя в суспільстві на основі поважливого ставлення до оточуючих. Розширення активного словника учнів.
4	4	Дім і школа. Підтримання порядку і чистоти вдома і в класі. Правила прибирання. Посильна участь в підтриманні	<i>Учень:</i> – знає правила прибирання в класі та в власній квартирі; – в силу своїх можливостей допомагає старшим під час при-	Розвиток орієнтації в замкненому просторі. Формування навичок охайності. Формування бережливого ставлення до речей.

		чистоти в класній кімнаті та квартирі.	бирання у власній квартирі та класній кімнаті.	Розвиток працелюбності.
5	10	Рідне місто (населений пункт). Громадські установи в нашому місті (населеному пункті): магазин, аптека, поліклініка, лікарня тощо. Їх призначення. Правила поведінки в громадських місцях. Громадський транспорт в великому місті – тролейбус, трамвай, автобус, метрополітен. Схожість, відмінність, правила поведінки в громадському транспорті. Екстрені служби – служби допомоги в моєму місті. Правила звернення по допомогу.	<i>Учень:</i> – знає громадські установи в своєму місті (населеному пункті), магазин, аптека, поліклініка, лікарня тощо. Їх призначення; – дотримується правил поведінки в громадських місцях; – знає основні види громадського транспорту в великому місті – тролейбус, трамвай, автобус, метрополітен; називає та розрізняє їх; – дотримується правил поведінки в громадському транспорті; – знає про служби допомоги в своєму місті; звертається по допомогу в разі необхідності.	Розвиток уміння орієнтуватись на території свого міста (населеного пункту). Розширення активного і пасивного словника учня. Розвиток зв'язного мовлення. Формування вміння звернутись по допомогу в разі необхідності.
6	5	Наша країна – Україна. Управління державою. Президент. Верховна рада.	<i>Учень:</i> – знає основні принципи управління державою;	Розвиток пам'яті. Збагачення активного і пасивного словника.

		Загальнодержавні свята.	– знає органи влади країни: Президент. Верховна рада; – за проханням учителя називає: прізвище, ім'я, по-батькові діючого президента України; – знає основні загальнодержавні свята: Новий рік, 8 березня, День конституції тощо.	Розвиток зв'язного мовлення.	
II	7	10	<p>Природознавчий напрямок.</p> <p>Нежива природа. ґрунт. Види ґрунтів – чорноземи, піщані, глинисті. Родючість – основна властивість ґрунту. Значення ґрунту для рослин, тварин, людей. Корисні копалини. Види корисних копалин. Корисні копалини на території України. Моря на території України – Чорне та Азовське. Гори України – Карпати та Кримські.</p>	<p><i>Учень:</i> – знає види ґрунтів – чорноземи, піщані, глинисті; розрізняє їх за основними ознаками; – знає, що родючість – основна властивість ґрунту; – знає, про значення ґрунту для рослин, тварин, людей; – знає види корисних копалин – нафта, природний газ, чорне вугілля; за запитаннями вчителя називає їх;</p>	<p>Розвиток сприймання. Розвиток уваги. Розвиток пам'яті. Формування усіх мислительних операцій: порівняння, класифікації, узагальнення. Навчання знаходити причинно-наслідкові дії. Формування вміння співвідносити об'єкти. Збагачення активного і пасивного словника. Розвиток зв'язного мовлення.</p>

		Наша планета – Земля. Глобус – макет Землі.	<ul style="list-style-type: none"> – знає про використання корисних копалин у промисловості та побуті; – корисні копалини на території України; – має уявлення про рух Землі навколо Сонця, сонячну систему, планети; – знає, що ми живемо на планеті – Земля. 	<p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Розвиток здатності до відтворення.</p>
8	15	<p>Жива природа.</p> <p>Рослини. Дикоростучі, культурні та кімнатні рослини, їх схожість та відмінність.</p> <p>Тварини. Свійські тварини, спосіб життя, спосіб живлення. Дикі тварини, середовище існування, спосіб живлення, травоядні та хижі звірі. Птахи перелітні та зимуючі. Їх схожість та відмінність. Комахи, загальне поняття.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – знає відмінність між дикоростучими, культурними та кімнатними рослинами; – розрізняє дикоростучі, культурні рослини за типовими ознаками; – знає, що тварини за способом існування поділяються на свійських і диких; – розрізняє диких тварин за способом живлення; – знає декілька представників хижих та травоядних тварин; 	<p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Розвиток вміння аналізувати, класифікувати, порівнювати.</p> <p>Розвиток вміння спостерігати.</p> <p>Формування бережливого ставлення до довкілля.</p> <p>Розширення активного та пасивного словнику.</p> <p>Розвиток зв'язного мовлення.</p> <p>Розвиток естетичного сприймання.</p>

		Риби, загальне поняття.	<ul style="list-style-type: none"> – знає відмінність між зимуючими та перелітними птахами; називає декілька представників зимуючих та перелітних птахів; – виділяє комах серед інших представників живого світу; – знає декілька типових представників комах (наприклад, метелик, комар, муха, оса, бджола тощо) на розгляд вчителя; – виділяє риб серед інших представників живого світу за типовими ознаками (середовище проживання – вода); – називає декілька типових представників класу риб. 	
9	10	<p>Спостереження за природою. Спостереження за змінами в природі в різні пори року, за типовими ознаками кожної пори року.</p> <p>Спостереження за поведінкою птахів в різні пори року. Пе-</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – веде спостереження за змінами в природі в різні пори року, за типовими ознаками кожної пори року; – веде спостереження за поведінкою птахів в різні пори року, 	<p>Розвиток естетичного сприймання.</p> <p>Розвиток уваги.</p> <p>Розвиток зорових, тактильних відчуттів.</p> <p>Розвиток пам'яті.</p>

		<p>релітні та зимуючі птахи. Спостереження за поведінкою тварин в різні пори року. Підготовка тварин до зими. Комахи в різні пори року. Щоденник спостережень за природою.</p>	<p>за перелітними та зимуючими птахами; – веде спостереження за поведінкою тварин в різні пори року, за підготовкою тварин до зими; – веде спостереження за комахами в різні пори року; – фіксує результати спостережень у щоденнику спостережень за змінами у природі.</p>	<p>Формування бережливого ставлення до довкілля.</p>
10	4	<p>Охорона довкілля. Червона книга України. Рідкісні та вимираючі рослини. Рідкісні та вимираючі тварини. Рідкісні та вимираючі рослини та тварини твого краю. Охорона рідкісних та вимираючих тварин у твоїй місцевості.</p>	<p><i>Учень:</i> – знає про існування Червоної книги України; – називає декілька видів рідкісних та вимираючих рослин; – називає декілька видів рідкісних та вимираючих тварин; – називає декілька видів рідкісних та вимираючих рослин і тварин свого краю; – бере посильну участь в охороні рідкісних та вимираючих тварин своєї місцевості.</p>	<p>Розширення активного і пасивного словника учнів. Розвиток зв'язного мовлення. Формування вміння спостерігати. Формування бережливого ставлення до природи. Розвиток уміння спостерігати за природою. Формування бережливого ставлення до природних ресурсів країни. Розвиток працелюбності.</p>

5 клас

(70 годин; 2 години на тиждень)

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1 1	6	Суспільствознавчий напрямок Ти особистість. Догляд за особистими речами. Дрібний ремонт одягу (правила пришивання ґудзиків, вміння користуватись щіткою для одягу, знання правил догляду за взуттям, щітка та крем для взуття).	<i>Учень:</i> – доглядає за особистими речами; – здійснює дрібний ремонт свого одягу (<i>слабозора дитина</i>); – знає правила пришивання ґудзиків, вміє користуватись щіткою для одягу, знає правила догляду за взуттям.	Розвиток навичок самообслуговування. Розвиток дрібної моторики. Розвиток охайності.
2	2	Твоя родина. Родинне дерево, родовід.	<i>Учень:</i> – знає свій родовід; – з допомогою батьків складає родинне дерево.	Формування поважливого ставлення до старших членів родини. Розвиток мислення.
3	8	Людина серед людей. Музей, виставка, театр – місце, де необхідно дотримувати	<i>Учень:</i> – знає поняття <i>музей, виставка, театр</i> ;	Формування вольових моральних рис характеру, необхідних

		<p>тися певних правил поведінки.</p> <p>Правила поведінки в музеї, на виставці. Поняття <i>експонат</i>.</p> <p>Охорона пам'яток архітектури державою.</p> <p>Твій посильний вклад в охорону пам'яток архітектури.</p>	<p>– дотримується правил поведінки в музеї, на виставці;</p> <p>– знає, що таке експонат, відповідно ставиться до експонатів на виставці, в музеї;</p> <p>– вкладає посильний внесок в охорону пам'яток архітектури країни.</p>	<p>для життя в суспільстві на основі поважливого ставлення до оточуючих.</p> <p>Розширення активного словника учнів.</p>
4	2	<p>Дім і школа.</p> <p>Правила безпечного користування побутовими приладами.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>– дотримується правил безпечного користування побутовими приладами.</p>	<p>Формування бережливого ставлення до речей.</p> <p>Розвиток усвідомлення.</p>
5	6	<p>Рідне місто (населений пункт).</p> <p>Завод, фабрика, фермерське господарство – загальні поняття.</p> <p>Промисловість нашого рідного міста (населеного пункту).</p> <p>Вклад нашого міста (населеного пункту) в економічний та промисловий розвиток країни.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>– знає заводи, фабрики, фермерські господарства своєї місцевості;</p> <p>– знає про внесок рідного міста (населеного пункту) в економічний та промисловий розвиток країни.</p>	<p>Розвиток уміння орієнтуватися на території свого міста (населеного пункту).</p> <p>Розширення активного і пасивного словника учня.</p> <p>Розвиток зв'язного мовлення.</p> <p>Формування гордості за своє місто (населений пункт).</p>

6	10	<p>Наша країна – Україна. Область, район. Районний центр. Географічна карта світу – загальне поняття. Положення України на географічній карті світу. Територія України. Кордон країни – загальне поняття. Кордони України. Історичні традиції українського народу, ремесла і промисли; будівлі, страви тощо (на прикладі своєї місцевості).</p>	<p><i>Учень:</i> – знає поняття <i>Кабінет міністрів</i>; – знає головний закон України – Конституція; – знає, в якій області і в якому районі проживає; – називає повну адресу, наприклад: Україна. Автономна республіка Крим. м. Ялта, вул. Садова 22, кв. 1; – знає поняття <i>географічна карта світу</i>; – з допомогою вчителя показує положення України на географічній карті світу; визначає та показує кордони України на географічній карті світу; – знає історичні традиції українського народу, види ремесел і промислів; будівлі, страви тощо за запитаннями вчителя розповідає про них; – на прикладі своєї місцевості, з допомогою вчителя розпо-</p>	<p>Розвиток пам'яті. Збагачення активного і пасивного словника. Розвиток зв'язного мовлення.</p>
---	----	--	--	--

			відає про ремесла, промисли українців в давнину.	
II 7	10	<p>Природознавчий напрямок.</p> <p>Нежива природа. Сонячне світло і тепло. Залежність нагрівання поверхні Землі від висоти Сонця на небосхилі. Значення сонячного світла й тепла для рослин, тварин і людей. Повітря. Властивості повітря (прозоре, безбарвне, без запаху тощо). Значення повітря для рослин, тварин, людини.</p>	<p><i>Учень:</i> – називає основні поняття сонячне світло і тепло; – визначає залежність нагрівання поверхні Землі від висоти Сонця на небосхилі відповідно до пори року; – знає значення сонячного світла й тепла для рослин, тварин і людей; – знає властивості повітря (прозоре, безбарвне, без запаху тощо); за запитанням вчителя розповідає про властивості повітря; – знає про значення повітря для рослин, тварин, людини.</p>	<p>Розвиток сприймання. Розвиток уваги. Розвиток пам'яті. Формування усіх мислительних операцій порівняння, класифікації, узагальнення. Навчання знаходити причинно-наслідкові дії. Формування вміння співвідносити об'єкти. Збагачення активного і пасивного словника. Розвиток зв'язного мовлення. Розвиток пізнавальної активності. Розвиток здатності до відтворення.</p>
8	15	<p>Жива природа. Флора і фауна – загальне поняття.</p>	<p><i>Учень:</i> – знає загальне поняття флора і фауна;</p>	<p>Розвиток пізнавальної активності.</p>

	<p>Рослини. Будова рослин. Органи рослин – корінь, стебло, листок, квітка, плід. Значення рослин в житті людини та їх місце в природному середовищі. Тварини. Загальна будова – голова, тулуб, лапи. Місце тварин в природі. Значення тварин в житті людини та для інших живих організмів. Комахи. Типові представники класу комах – метелик, муха, комар, бджола. Будова комах. Риби. Морські та прісноводні риби – схожість та відмінність. Типові представники класу риб. Зв'язки в природі.</p>	<p>– виділяє основні органи рослин – корінь, стебло, листок, квітка, плід за допомогою малюнків, гербарію, детального словесного опису; – знає яке значення мають рослини в житті людини – виділяє основні частини тварини – голова, тулуб, лапи за допомогою муляжів, малюнків, після обстеження на дотик; – за допомогою вчителя розповідає про місце тварин в природі; – усвідомлює значення тварин в житті людини та для інших живих організмів; – за запитанням вчителя називає типових представників класу комах – метелик, муха, комар, бджола; показує їх на малюнку, в колекції метеликів, дає детальний словесний опис представників класу комах;</p>	<p>Розвиток вміння аналізувати, класифікувати, порівнювати. Розвиток вміння спостерігати. Формування бережливого ставлення до довкілля. Розширення активного та пасивного словнику. Розвиток зв'язного мовлення. Розвиток естетичного сприймання.</p>
--	---	---	---

			<ul style="list-style-type: none"> – називає основні органи комах – тільце, крила, лапи, показує за запитаннями вчителя на малюнку, схемі; – розрізняє морських та прісноводних риб за середовищем існування; – за проханням вчителя називає типових представників класу риб; – вміє розповісти про зв'язки в природі на доступному учню рівні, даючи відповіді на запитання вчителя. 	
9	8	<p>Спостереження за природою. Орієнтування на місцевості. Основні сторони горизонту, компас (<i>для слабозорих дітей</i>). Визначення сторін горизонту за природними ознаками: мох на дереві, мурашник, одиноке дерево на галявині тощо. Спостереження за рослинами у різні пори року.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – орієнтується на місцевості. – знає основні сторони горизонту, за проханням учителя називає їх; – <i>слабозора дитина</i> має первинні навички користування компасом; – визначає сторони горизонту за природними ознаками: мох 	<p>Розвиток просторової орієнтації.</p> <p>Розвиток естетичного сприймання.</p> <p>Розвиток уваги.</p> <p>Розвиток зорових, тактильних відчуттів.</p> <p>Розвиток пам'яті.</p> <p>Формування бережливого став-</p>

		<p>Ведення щоденника спостережень за природою.</p>	<p>на дереві, мурашник, одиноке дерево на галявині тощо, з допомогою старших;</p> <p>– веде спостереження за рослинами у різні пори року; з допомогою вчителя фіксує результати спостережень за природою в щоденник спостережень.</p>	<p>лення до довкілля.</p>
10	2	<p>Охорона довкілля. Екологія – наука про охорону навколишнього середовища. Кожен свідомий громадянин може вважати себе екологом своєї місцевості. Забруднення довкілля – як цьому запобігти? Охорона ґрунтів від руйнування. Правила посадки дерев, кущів тощо. Твій вклад в охорону довкілля. Екологічна культура кожного жителя України – зробить нашу країну дійсно мальовничою.</p>	<p><i>Учень.</i> – знає, що екологія – наука про охорону навколишнього середовища; – знає, як запобігти забрудненню довкілля; – може за запитаннями вчителя розповісти про основні правила охорони ґрунтів від руйнування; – знає правила посадки дерев, кущів тощо, допомагає дорослим у посадці дерев та кімнатних рослин.</p>	<p>Розширення активного і пасивного словника учнів. Розвиток зв’язного мовлення. Формування вміння спостерігати. Формування бережливого ставлення до природи. Розвиток уміння спостерігати за природою. Формування бережливого ставлення до природних ресурсів країни. Розвиток працелюбності.</p>

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму з трудового навчання розроблено відповідно до вимог Державного стандарту освітньої галузі «Технології» і вона є складовою частиною єдиної системи спеціального навчання, виховання і розвитку сліпих та слабозорих учнів з розумовою відсталістю (далі учнів зі складними вадами), сприяє формуванню соціально активної особистості, яка відповідально ставиться до праці, вміє працювати у колективі.

Метою трудового навчання є розвиток особистості зі складними вадами через залучення до різних видів доступної праці, засвоєння знань про властивості оброблюваних матеріалів, вивчення засобів праці, формування відповідального ставлення до вирішення трудових завдань і навчання безпеки праці.

В процесі трудової діяльності з різноманітними предметами та матеріалами, змінюючи під час обробки їх форму, конфігурацію, розміри, величину, об'єм, вагу, поверхню, учні оволодівають прийомами і способами проведення обстежувальних дій, предметної і просторової орієнтації, збагачують власні уявлення про навколишню дійсність, знаходять особисто значущі для них об'єкти праці, тобто такі, що найкраще забезпечують реалізацію їхніх творчих можливостей.

У процесі трудового навчання учнів підготовчих та 1–4 класів розв'язуються наступні завдання:

- формування початкових загально-трудова умінь;
- формування елементарних прийомів роботи з різноманітними матеріалами і вирощування рослин;
- формування початкових навичок культури праці, бережливого ставлення до матеріалів, обладнання і навколишнього середовища;
- виховання працьовитості, поваги до людей праці;
- підготовка дітей до професійно-трудова навчання в школі;
- корекція та компенсація відхилень у їхньому розвитку;
- ознайомлення з елементами техніки й доступними для розуміння дітей професіями;

Мета і завдання предмета реалізуються на основі змісту кількох основних напрямків життєдіяльності: природа, лю-

дина, техніка, естетичне докiлля. За новою структурою програма складається з колонок: нумерація тем програм; кiлькiсть годин на вивчення кожного роздiлу змiсту; змiст навчального матерiалу; навчальнi досягнення учнiв; спрямованiсть корекцiйно-розвивальної роботи. Змiст навчального матерiалу в кожному класi розподiлено на роздiли (робота з глиною i пластилiном, робота з папером i картоном, робота з природнiми матерiалами, робота з текстильними матерiалами i т.д.). Кожен роздiл додатково розподiляється на три пiдроздiли: об'єкти виготовлення (перелiк виробiв та видiв дiяльностi), технiко-технологiчнi вiдомостi (iнформацiя про види та властивостi матерiалiв, призначення iнструментiв, основнi прийоми роботи), трудовi операцiї (прийоми трудової дiяльностi та виконання окремих трудових операцiї), що дозволяє вчителю бiльш чiтко планувати поурочну дiяльнiсть.

Право розподiлу годин на вивчення усiх роздiлiв i тем надається вчителю. Вiн самостiйно планує видiленi години мiж роздiлами програми для кожного класу залежно вiд iнтересiв учнiв, iхнiх психофiзичних можливостей, матерiально-технiчної бази школи.

Заняття з кожної теми проводяться згiдно з тематичним планом, написаним учителем. Кожне заняття повинно починатися з повiдомлення санiтарно-гiгiєнiчних вимог до певного виду роботи. В кiнцi кожної теми проводиться заняття, спрямоване на формування вмiння учнiв працювати за задумом (самостiйний чи колективний вибiр предмета, його аналiз та виготовлення). Але на цьому вивчення теми не закінчується. Трудовi навички повиннi удосконалюватися й далi до повного оволодiння ними. Деяких трудових операцiї доцiльно навчати в процесi гри. Тому складнi трудовi дiї обiгруються спочатку з допомогою вчителя на iгровому дидактичному матерiалi.

При цьому теми можуть вивчатися не в порядку iх розташування в програмi, а за принципом доцiльностi, залежно вiд готовностi дiтей певного класу до виконання того чи iншого виду працi (технiчної, творчо-конструювальної, господарської), вiд об'єктивних природних умов (наприклад, сезонних змiн погоди, видiв працi людей в рiзні пори року) та потреб життя дiтей в школi-iнтернатi (пiдготовка

до свят, участь у суспільно корисній праці, колективних заходах тощо). У зв'язку з цим на початок і кінець навчального року доцільніше планувати роботи з ліплення; роботу з різними видами конструкторів.

На початку навчального року в кожному класі проводяться вступні заняття. На виконання учнями практичних робіт має виділятися не менше двох третин навчального часу. Технічні відомості повідомляються учням на уроках і в процесі виконання ними практичних робіт. Вибір видів праці для практичних занять здійснюється з урахуванням індивідуальних можливостей учнів. Особлива увага звертається на дотримання правил безпеки праці, охорону та гігієну зору. Важливо на уроках проводити фізкультхвилини для зняття загально-фізичної та зорової втомлюваності.

Під час процесу трудового навчання дітей зі складними видами повинні враховуватися: ступінь порушення зорових функцій, ступінь ураження центральної нервової системи, супутні захворювання, вікові особливості, характер вторинних відхилень у психо-фізичному розвитку. Також, важливе корекційне значення має розвиток в учнів зорового і тактильного сприймання предметів, процесів і явищ навколишньої дійсності, оволодіння прийомами просторової орієнтації, з'ясування причинно-наслідкових зв'язків тощо, а також вироблення у них правильної постави при виконанні трудових дій, точності координації рухів.

ПРОГРАМА
для учнів зі зниженим зором з розумовою відсталістю

Підготовчий клас

(70 годин; 2 години на тиждень)

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	1	<p>Вступне заняття.</p> <p>Праця, її значення в житті людини.</p> <p>Урок праці.</p> <p>Робоче місце.</p> <p>Вимоги до поведінки учнів на уроках праці.</p> <p>Правила безпеки праці та санітарно-гігієнічні вимоги.</p> <p>Дидактична гра з розкладними іграшками (піраміда, матрешка та ін.) з використанням орієнтування в напрямках (вище–нижче, справа–зліва, ближче–далі).</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – слухає, розуміє, сприймає мову вчителя; – має початкові уявлення про вимоги до поведінки учнів під час уроку праці та правила техніки безпеки й санітарно-гігієнічні вимоги; – має елементарні уявлення про розташування предметів справа, зліва від себе, прямо перед собою, вище–нижче, ближче–далі; 	<p>Виховання вміння спрямовувати увагу на вчителя.</p> <p>Формування стійкості уваги.</p> <p>Формування вміння орієнтуватися на площині робочого столу.</p> <p>Формування організаційних умінь: знаходити та розташовувати предмети на парті.</p>

2	18	<p>Робота з глиною і пластиліном. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Палички і стовпчики різної довжини і товщини та вироби з них (парканчик, драбинка, ялинка, трикутник, квадрат, бублик). Ліплення за зразком фігур кулеподібної форми (різних за розміром, однакові, більші, менші): намисто, ягоди, м'яч і лялька «неваліяйка» з двох куль різної величини. Овочі і фрукти у формі кулі: яблуко, помідор, апельсин. Ліплення за зразком предметів овальної форми: слива, огірок, картопля. Складання композиції (овочі на тарілці). Складання композиції з виготовлених овочів і фруктів</p>	<p><i>Учень:</i> – має елементарні уявлення про основні геометричні форми, що виготовляються; – вміє, з допомогою вчителя, пояснити на елементарному рівні, послідовність роботи; – вміє порівнювати об'єкти виготовлення за розміром та формою (з допомогою вчителя); – має елементарні уявлення про форму овочів та фруктів, які виготовляються; – називає основні властивості пластиліну та глини з допомогою вчителя; – складає композиції з допомогою вчителя;</p>	<p>Формування в учнів організованості в трудовій діяльності, точного виконання вказівок учителя. Формування в учнів основ навчально-практичної діяльності. Формування уявлень про геометричні форми об'єктів, що виготовляються. Розвиток дрібної моторики рук і тактильного сприймання на основі обстежувальних дій та підготовки пластиліну до роботи;</p>
---	----	---	---	---

	<p>(помідори в корзині і ін.). Ліплення на вільні теми на вибір учня. <i>Техніко-технологічні відомості.</i> Організація робочого місця при роботі з глиною та пластиліном. Способи та прийоми обстежувальних дій. Використання глини та пластиліну в побуті (іграшки, оздоблення, посуд). Основні кольори глини – сіра, червона, жовта. Основні кольори пластиліну – червоний жовтий, синій. Властивості матеріалів: пластилін, холодний–твердий, теплий–м’який; глина, суха–тверда, розмочена (вимішена)–м’яка. Розминається руками, розкочується, відривається, відщипується, відрізається, вдавлюється, витягується, зліплюється.</p>	<p>– вміє, з допомогою вчителя, організувати робоче місце для виконання робіт із ліплення та дотримуватися санітарно-гігієнічних вимог; – знає способи та прийоми обстежувальних дій: пальцями по контуру, вага, твердість, шорсткість тощо; – має елементарні уявлення про застосування глини та пластиліну: виготовлення іграшок, посуду; – має початкові знання про: пластичні властивості глини й пластиліну (суха глина – тверда; розмочена – м’яка; холодний пластилін – твердий; теплий пластилін – м’який і в’язкий); кольори глини (сіра, червона, жовта); кольори пла-</p>	<p>Формування уявлень про глину та пластилін, їх пластичні якості. Розвиток полісенсорного сприймання. Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам’яті. Збагачення активного словника (назви інструментів, матеріалів, їх властивості, кольори). Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета. Розвиток пізнавальної активності. Розвиток уміння аналізувати предмети. Корекція просторових уявлень. Розвиток мисленневих операцій.</p>
--	---	--	--

	<p>Прилади та інструменти для ліплення, правила користування. Правила безпеки та гігієни праці при роботі з глиною і пластиліном.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Вправи на підготовку матеріалу до ліплення (розминання, вимішування).</p> <p>Вправи на розподіл цілого шматка пластиліну, глини на частини (відщипування, відривання, відрізання).</p> <p>Вправи на розкачування, скочування, сплющування між долонями та на підкладній дошці.</p> <p>Вправи на вдавлювання поверхні, примазування.</p> <p>Вправи на витягування між долонями, зліплення кінців паличок.</p> <p>Вправи на з'єднання частин щільним стисканням.</p>	<p>стиліну (червоний, синій, жовтий);</p> <p>– називає прилади та інструменти та правила користування ними (з допомогою вчителя);</p> <p>– вміє з допомогою вчителя готувати робоче місце та матеріал до роботи;</p> <p>– має початкові знання про способи та вміння підготовки матеріалу до роботи: глина замочується, замішується; пластилін підігрівається й розминається;</p> <p>– вміє скочувати колоподібними рухами в долонях (куля), вдавлювати на поверхні кулі (яблуко), розкачувати в долонях до овальної форми (огірок);</p> <p>– вміє з'єднувати окремі елементи виробу стисканням.</p>	<p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення.</p> <p>Розвиток дотикового сприймання.</p> <p>Корекція фізіологічних вад на основі виконання правильної постави під час праці.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тонусу, сили утримання предмета, точності рухів).</p> <p>Розвиток емоційного відгуку на основі результату праці.</p>
--	---	--	---

3	16	<p>Робота з папером і картоном. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Обгортання підручників папером, магазинними обкладинками. Згинання паперу, виготовлення віяла. Виготовлення з паперу прямокутників, квадратів, трикутників шляхом згинання та розривання по лінії згину. Сорткування виготовлених з паперу геометричних фігур за розміром, формою та кольором. Робота з шаблоном, вирізування по прямій, по кривій, по контуру, наклеювання на аркуш. Набірна лінійка з аркуша цупкого паперу розміром 100 × 310 мм для роботи з різною азбукою і цифрами. Вирізування смужки. Різання смужки на квадрати, прямокутники, трикутники з глян-</p>	<p><i>Учень:</i> – розуміє можливість практичного використання деяких виробів; – вміє з допомогою вчителя пояснити на елементарному рівні послідовність роботи; – має елементарні уявлення про основні геометричні форми, що виготовляються; – називає складові частини виробів (розмір, форма) з допомогою вчителя; – розрізняє папір за товщиною; – визначає більші та менші фігури; – викладає за зразком із допомогою вчителя орнаменти з готових деталей; – складає з допомогою вчителя аплікацію з готових деталей;</p>	<p>Формування в учнів основ навчально-практичної діяльності. Формування уявлень про геометричні форми, що використовуються під час роботи. Розвиток предметної співвіднесеності слова й образу предмета. Розвиток полісенсорного сприймання (слух та дотик). Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті. Розвиток дрібної моторики рук та тактильного сприймання на основі сортування паперу. Поповнення словникового запасу новими словами: назви виробів, інструментів, видів паперу, його властивостей.</p>
---	----	---	---	--

	<p>цевого паперу жовтого, червоного, синього кольорів. Виготовлення ланцюжка з готових геометричних фігур. Виготовлення аплікації з готових заготовок. Виготовлення прапорців з кольорового паперу. Складання сюжетної композиції з геометричних фігур за зразком (сніговик, ялинка, будиночок, вантажна машина). <i>Техніко-технологічні відомості.</i> Організація робочого місця при роботі з папером. Види та призначення паперу. Використання паперу у побуті (серветки, газети, журнали, зошити, книжки). Основні кольори паперу: червоний, жовтий, синій. Властивості паперу: мнеться, згинається, рветься, ріжеться ножицями, розмокає у воді.</p>	<p>– за допомогою вчителя складає композиції; – вміє, з допомогою вчителя, організувати робоче місце для виконання роботи з папером; – орієнтується на аркуші паперу, називає верх–низ, зліва–справа; – має початкові знання про властивості паперу: згинається, складається, зминається, рветься, вбирає вологу – втрачає міцність, легко ріжеться;</p>	<p>Розвиток активного словника (назви інструментів, матеріалів, їх властивості). Розвиток умінь дітей аналізувати предмети на основі визначення форми деталей. Розвиток пізнавальної активності. Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті. Формування предметної спів-</p>
--	--	--	--

	<p>Послідовність складання візерунків на смужці (за розміром, кольором, формою). Послідовність виконання аплікації. Прийоми різання паперу по прямій. Прийоми намазування деталей клеєм за допомогою пензля та подальшого наклеювання. Правила безпеки та гігієни праці при роботі з папером, клеєм, ножицями, олівцем, витискачем.</p> <p><i>Трудові операції.</i> Вправи на згинання і розривання паперу по прямих лініях. Складання з кута на кут та по середній лінії, розпрасовування гладилкою від центра до</p>	<ul style="list-style-type: none"> – має елементарні уявлення про призначення деяких сортів паперу (газетний, писальний, папір для малювання, цигарковий, обгортковий, глянцевиий, кольоровий); – має уявлення про основні кольори – червоний, жовтий, синій; – знає й називає інструменти: ножиці, витискач, олівець; – має початкові знання про правила безпеки під час роботи ріжучими інструментами й клеєм; – дотримується санітарно-гігієнічних вимог під час роботи з папером та клеєм; – з допомогою вчителя підтримує порядок на робочому місці та прибирає його; – обстежує предмети пальцями по контуру з промовлянням; – вміє підбирати потрібні матеріали та інструменти; – вміє пізнавати на дотик види паперу; 	<p>віднесеності слова й образу предмета. Розвиток сенсорного сприймання на основі перцептивної діяльності. Виховання посидючості, акуратності, ретельності.</p> <p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля. Корекція уявлень про просторові відносини. Розвиток моторики: загальної; мілької (у поєднанні з роз-</p>
--	--	--	---

		<p>краю, розривання паперу по лінії згинання. Вправи на різання ножицями по слідах згинання. Вирізування смужки. Різання смужки на трикутники, прямокутники, квадрати. Вправи на різання ножицями по слідах олівця, лінії згину. Складання візерунків з готових деталей, за зразком.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – вміє згинати, розривати папір; – вміє складати елементарні візерунки за зразком; – володіє прийомами різання ножицями. 	<p>витком дотикового сприймання).</p>
4	15	<p>Робота з природними матеріалами. Практичне ознайомлення учнів з природними матеріалами, що використовуються для роботи (глина, лоза, солома, мох, шишки, жолуді, гілочки, листя та ін.). Екскурсія в природу, збирання та зберігання природного матеріалу. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Наклеювання на підкладку з кольорового паперу засушено-</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – має елементарні поняття про природні матеріали і чому їх так називають. – має уявлення про збирання природних матеріалів; <p>– має елементарне уявлення про подібність форми природ-</p>	<p>Конкретизація уявлень про довкілля під час збирання природного матеріалу.</p> <p>Формування уявлень про геометричні форми природних</p>

	<p>го листя (лист великий, лист маленький).</p> <p>Наклеювання на підкладку з кольорового паперу засушених квітів з наступним наклеюванням на стебло вази або горщика, вирізаних з паперу.</p> <p>Виготовлення за зразком їжака з пластиліну і голок з обламаних крилаток в'яза.</p> <p>Виготовлення яблука, м'яча з реп'яхів за зразком.</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця при роботі з природними матеріалами.</p> <p>Види природних матеріалів: листя, квіти, плоди дерев (каштани, горіхи, шишки, крилатки в'язу, насіння), пір'я і т.д.</p>	<p>них матеріалів до основних геометричних форм;</p> <ul style="list-style-type: none"> – має поняття про необхідність раціонального використання різних матеріалів (гілки, вата, папір, картон); – називає природні матеріали за запитаннями вчителя; – вміє класифікувати природні матеріали за розміром та призначенням (з допомогою вчителя); – поєднує у виробі природні матеріали та папір; – поєднує природні матеріали та пластилін; – вміє, з допомогою вчителя, організувати робоче місце для виконання роботи з природними матеріалами та дотримуватися санітарно-гігієнічних вимог; – має початкові знання про основні види природних матеріалів; 	<p>матеріалів. Розвиток полісенсорного сприймання.</p> <p>Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p> <p>Розвиток мисленневих операцій на основі виконання послідовності трудових дій.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тону, сили утримання предмета, точності рухів).</p> <p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p> <p>Розвиток активного словника (назви природних матеріалів, їх властивості).</p> <p>Формування вміння аналізувати предмети на основі тактильного ознайомлення з природними матеріалами.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті.</p>
--	--	--	--

	<p>Властивості природних матеріалів що використовуються: вага, форма, розмір, колір, ступінь сухості, колючість, крихкість.</p> <p>Особливості використання та роботи з природними матеріалами.</p> <p>Використання природних матеріалів у побуті (оздоблення, прикраси).</p> <p>Правила безпеки та гігієни праці при роботі з природним матеріалом.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Збирання природного матеріалу, сортування за назвою, формою, розміром, сухістю, призначенням.</p> <p>Прийоми роботи з природним матеріалом, що використовуються.</p> <p>Прийоми з'єднання деталей за допомогою клею, пластиліну.</p> <p>Виготовлення виробів та композицій за зразком.</p>	<p>– має елементарні уявлення про властивості матеріалів, які використовуються під час роботи: вага, колір, форма, величина, крихкість засушеного листя й квітів, твердість або м'якість, чіпкість реп'яха;</p> <p>– має початкові знання про з'єднання природних матеріалів із папером та між собою за допомогою клею та пластиліну;</p> <p>– знає прийоми закріплення деталей на основі;</p> <p>– вміє прикріплювати засушене листя й квіти на основу смужками паперу, намазувати листя, чашечки квітів клеєм і наклеювати їх на підкладку;</p> <p>– вміє складати найпростіші композиції із листя й квітів з допомогою вчителя.</p>	<p>Корекція просторових уявлень.</p> <p>Корекція слухової уваги та зосередженості.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p> <p>Розвиток загальної та дрібної моторики.</p> <p>Розвиток сенсорного сприймання за допомогою перцептивної діяльності.</p> <p>Корекція рухів та гнучкості кистей рук.</p>
--	--	--	---

5	11	<p>Робота з конструктором. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Різні види мозаїчних малюнків. Дидактичні ігри. Ознайомлення за допомогою розкладних дидактичних іграшок з різними ознаками предметів: формою, величиною, висотою, шириною, довжиною, товщиною, шорсткістю поверхні та ін. Ознайомлення за допомогою розкладних іграшок з видами транспорту, птахами, тваринами, предметами домашнього вжитку. Різні вироби з конструктора: машина, будинок і т. д. <i>Техніко-технологічні відомості.</i> Правила організації робочого місця при роботі з конструктором. Види конструкторів (набір будівельних кубиків, великий конструктор типу «Лего», мозаїки, великі пазли). Деталі конструктора.</p>	<p><i>Учень:</i> – має елементарні поняття про основні геометричні форми, що викладаються з мозаїки; – вміє гратися з розкладними іграшками; – співвідносить деталі конструктора з основними геометричними формами (з допомогою вчителя); – співвідносить деталі конструктора за розміром та формою (з допомогою вчителя); – виконує вироби за власною уявою;</p> <p>– вміє з допомогою вчителя організувати робоче місце для роботи з конструктором та проведення дидактичних ігор; – знає способи та прийоми обстежувальних дій: пальцями по контуру, вага, твердість, шорсткість тощо;</p>	<p>Формування в учнів основ практично-навчальної діяльності. Розвиток уміння співвідносити слово з реальним об'єктом на основі ознайомлення з розкладними іграшками. Розвиток позитивних емоцій під час проведення дидактичних ігор. Формування уявлень про форми предметів у процесі обстеження потрібних деталей.</p> <p>Розвиток активного словника (назви деталей конструктора, їх властивості). Розвиток здатності дітей до аналізу предметів. Розвиток пізнавальної активності.</p>
---	----	--	---	--

		<p>Види з'єднання деталей конструктора. Правила роботи з різними видами конструктора. Правила безпеки та гігієни праці при роботі з різними видами конструктора.</p> <p><i>Трудові операції.</i> Дидактичні ігри. Складання мозаїки, пазлів, кубиків, конструктора. Виконання виробу за зразком, за власною уявою.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – має поняття про види конструкторів та конструкторських наборів; – називає основні деталі різних конструкторів за запитаннями вчителя; – розрізняє рухомі й нерухомі сполучення цих деталей; – відбирає необхідні деталі для виконання роботи; – з допомогою вчителя дотримується послідовності роботи; – вміє поетапно виконувати роботу за словесною інструкцією вчителя з показом прийомів виготовлення; – вміє співвідносити отвір у дошці для мозаїки із шипом деталі; – вміє відбирати необхідні іграшки для гри. 	<p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення. Корекція просторових уявлень. Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета. Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p> <p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля. Корекція фізіологічних вад на основі виконання правильної постави під час складання конструктора. Корекція точності рухів та гнучкості кистей рук.</p>
6	9	<p>Робота з текстильними матеріалами. <i>Об'єкти виготовлення.</i></p>	<p><i>Учень:</i> – має елементарне поняття про нитки;</p>	<p>Формування в учнів основ трудової діяльності.</p>

	<p>Зв'язування кольорових ниток, намотування на клубок, на картон.</p> <p>Складання колекції ниток – наклеювання на підкладку з цупкого паперу.</p> <p>Сортування намистинок ($d > 5$ мм) (розмір, форма, колір) та нанизування намиста.</p> <p>Шиття по проколах способом голка вгору – голка вниз на смужці тонкого картону – закладка для книг.</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця при роботі з текстильними матеріалами.</p> <p>Види та призначення ниток (для шиття, вишивання, плетіння гачком, в'язання спицями).</p> <p>Використання ниток у побуті (шиття та лагодження одягу, виготовлення оздоблень).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – вміє сортувати нитки за призначенням, товщиною; – сортує за розміром, формою намистинки; – вміє з допомогою вчителя відміряти потрібну довжину нитки; <ul style="list-style-type: none"> – організовує з допомогою вчителя робоче місце для роботи з текстильними матеріалами; – знає способи та прийоми обстежувальних дій: пальцями по контуру, вага, твердість, шорсткість тощо; – має елементарні уявлення про властивості та види ниток: товщина (тонкі, товсті), мають 	<p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p> <p>Формування уявлень про форми предметів.</p> <p>Розвиток активного словника (назви інструментів, матеріалів, їх властивості).</p> <p>Розвиток здатності дітей до аналізу предметів на основі тактильного обстеження ниток.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті.</p>
--	---	--	--

	<p>Властивості ниток (колір, товщина), рвуться, ріжуться ножицями, зв'язуються.</p> <p>Призначення та правила користування ножицями, голками (дерев'яні, пластмасові), наперстком.</p> <p>Правила безпечної праці та зберігання голок (гольник, подушечка для голок).</p> <p>Правила шиття по проколах (голка вгору – голка вниз).</p> <p>Правила безпеки та гігієни праці при роботі з текстильними матеріалами.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Вправи на розривання (товщина < 40) та різання ниток різної довжини.</p> <p>Намотування ниток.</p> <p>Наклеювання ниток на підкладку.</p> <p>Зав'язування вузликів на кінцях ниток, шнурка, косички,</p>	<p>колір, легко ріжуться, рвуться, зв'язуються, скручуються, сплітаються;</p> <p>– має початкові знання про використання ниток у побуті (шиття, лагодження, в'язання одягу, виготовлення оздоблень);</p> <p>– називає інструменти для роботи з нитками і їх призначення;</p> <p>– дотримується санітарно-гігієнічних вимог під час роботи з допомогою вчителя;</p> <p>– обстежує предмети пальцями по контуру з промовлянням;</p> <p>– вміє розривати та розрізати нитки;</p> <p>– вміє намотувати нитки на картон;</p> <p>– вміє користуватися інструментами;</p>	<p>Корекція слухової уваги та зосередженості.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p> <p>Формування вміння здійснювати контроль за своєю діяльністю.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тону, сили утримання предмета, точності рухів).</p>
--	--	--	---

	<p>зав'язування бантиком і петлею. Сортування намистинок та низування намиста. Вправи на втягування нитки в голку. Шиття по проколах способом «голка вгору – голка вниз» на смужці тонкого картону.</p>	<p>– вмiє нанизувати намисто; – вмiє шити по проколах.</p>	
<p style="text-align: center;">Орієнтовні досягнення учнів на кінець навчального року</p> <p>Учні:</p> <ul style="list-style-type: none"> – використовують збережені аналізатори (слух, залишковий зір, дотик та ін.) під час виконання всіх завдань; – орієнтується на робочому місці; – показують, називають верх–низ, праву–ліву сторони аркуша папера; – виділяють довгі і короткі, маленькі й великі деталі; – впізнають й називає основні геометричні форми; – володіють прийомami роботи з різними матеріалами; – користуються навчальним приладдям; – виявляють пізнавальний інтерес до навчання праці; – уважно слухають і розуміють мовлення вчителя; – використовують засвоєний словник у власному мовленні; – помічають й виправляють з допомогою вчителя помилки та недоліки у власному виробі; – відповідають на запитання вчителя; – культурно спілкуються. 			

1 клас

(70 годин; 2 години на тиждень)

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	1	Вступне заняття. Праця та її значення в житті людини. Значення ручної праці для підготовки до самостійного життя. Демонстрація виробів, виготовлених іншими учнями. Орієнтування на робочому місці. Розміщення предметів справа, зліва від себе, прямо перед собою, ближче – даліше. Правильна постава і дотримання порядку на робочому місці.	<i>Учень:</i> – знає, що таке праця та її значення; – знає вимоги до поведінки учнів під час уроку праці; – має поняття про розміщення предметів справа, зліва від себе, прямо перед собою, зверху, знизу; – вміє знаходити та розташовувати предмети на парті за вказівкою вчителя;	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати Виховання вміння спрямовувати увагу на вчителя. Формування стійкості уваги. Формування вміння орієнтуватися на площині робочого столу. Формування організаційних умінь: знаходити та розташовувати предмети на парті.
2	18	Робота з глиною і пластиліном. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Палички і стовпчики різної довжини і товщини.	<i>Учень:</i> – має елементарні уявлення про основні геометричні форми, що виготовляються;	Формування в учнів організованості в трудовій діяльності, точного виконання вказівок

	<p>Драбинка, паркан, будиночок, ялинка, літак із підготовлених стовпчиків.</p> <p>Ліплення з пластиліну геометричних фігур (круг, квадрат, прямокутник, трикутник).</p> <p>Складання орнаменту за зразком з готових геометричних фігур.</p> <p>Овочі і фрукти у формі кулі: яблуко, помідор, апельсин.</p> <p>Ліплення за зразком предметів овальної форми: слива, огірок, картопля.</p> <p>Ліплення за зразком предметів конічної форми: морква, перець.</p> <p>Складання композиції з виготовлених овочів і фруктів.</p> <p>Ліплення іграшок: пірамідка, рибка, каченя – з натури.</p> <p>Ліплення сніговика – за уявою.</p> <p>Ліплення за зразком стилізованої фігури людини.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – вміє, з допомогою вчителя, пояснити на елементарному рівні послідовність роботи; – вміє порівнювати об’єкти виготовлення за розміром та формою (з допомогою вчителя); – має елементарні уявлення про форму овочів та фруктів, які виготовляються; – називає основні властивості пластиліну та глини з допомогою вчителя; – складає композиції з допомогою вчителя; – називає, виліплює букви та цифри; 	<p>учителя.</p> <p>Формування в учнів основ навчально-практичної діяльності.</p> <p>Формування уявлень про геометричні форми об’єктів, що виготовляються.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук і тактильного сприймання на основі обстежувальних дій та підготовки пластиліну до роботи;</p>
--	---	---	--

	<p>Складання за уявою сюжетної композиції з стилізованих фігур людини «Діти на прогулянці» (колективна робота).</p> <p>Ліплення рельєфів букв і цифр на підкладній дошці або підкладці з картону за зразком.</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Правила організації робочого місця при роботі з глиною та пластиліном.</p> <p>Властивості матеріалів: пластилін, холодний–твердий, теплий–м’який; глина, суха–тверда, розмочена (вимішена)–м’яка. Розминається руками, розкочується, відривається, відщипується, відрізається, вдавлюється, витягується, зліплюється. Види та призначення глини та пластиліну.</p> <p>Використання глини та пластиліну в побуті (іграшки, оздоблення, посуд).</p>	<p>– вміє, з допомогою вчителя, організувати робоче місце для виконання робіт із ліплення та дотримуватися санітарно-гігієнічних вимог;</p> <p>– знає способи та прийоми обстежувальних дій: пальцями по контуру, вага, твердість, шорсткість тощо;</p> <p>– має елементарні уявлення про застосування глини та пластиліну: виготовлення іграшок, посуду;</p> <p>– має початкові знання про: пластичні властивості глини й пластиліну (суха глина – твер-</p>	<p>Формування уявлень про глину та пластилін, їх пластичні якості.</p> <p>Розвиток полісенсорного сприймання.</p> <p>Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам’яті.</p> <p>Збагачення активного словника (назви інструментів, матеріалів, їх властивості, кольори).</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності.</p>
--	---	---	--

	<p>Основні кольори глини – сіра, червона, жовта.</p> <p>Основні кольори пластиліну – червоний, синій, жовтий, зелений, чорний, білий.</p> <p>Основні засоби праці (підкладна дошка, стека, жилка) та правила безпечного користування ними.</p> <p>Правила безпеки та гігієни праці при роботі з глиною і пластиліном.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Вправи на підготовку матеріалу до ліплення (розминання, вимішування).</p> <p>Вправи на розподіл цілого шматка пластиліну, глини на частини (відщипування, відривання, відрізання).</p> <p>Вправи на розкачування, скочування, сплющування між долонями та на підкладній дошці.</p>	<p>да; розмочена – м’яка; холодний пластилін – твердий; теплий пластилін – м’який і в’язкий); кольори глини (сіра, червона, жовта); кольори пластиліну (чорний, червоний, синій, жовтий, зелений);</p> <p>– називає прилади та інструменти та правила користування ними (за допомогою вчителя);</p> <p>– обстежує предмети пальцями по контуру з промовлянням;</p> <p>– вміє з допомогою вчителя готувати робоче місце та матеріал до роботи;</p> <p>– має початкові знання про способи та вміння підготовки матеріалу до роботи;</p> <p>– вміє скочувати колоподібними рухами в долонях (куля), вдавлювати на поверхні кулі</p>	<p>Розвиток вміння аналізувати предмети.</p> <p>Корекція просторових уявлень.</p> <p>Розвиток мисленневих операцій.</p> <p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам’яті, мислення.</p> <p>Розвиток дотикового сприймання.</p> <p>Корекція фізіологічних вад на основі виконання правильної постави під час праці.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук (м’язового тону, сили утрима-</p>
--	---	--	---

		<p>Вправи на вдавлення поверхні, примазування.</p> <p>Вправи на витягування між долонями, зліплення кінців паличок.</p> <p>Вправи на з'єднання частин щільним стисканням.</p>	<p>(яблуко), розкачувати в долонях до овальної форми (огірок);</p> <p>– вмiє з'єднувати окремі елементи виробу стисканням.</p> <p>– виліплює гриб з двох частин.</p>	<p>ння предмета, точності рухів).</p> <p>Розвиток емоційного відгуку на основі результату праці.</p>
3	16	<p>Робота з папером і картоном.</p> <p><i>Об'єкти виготовлення.</i></p> <p>Вироби, виконані способом складання і згинання, закладка для книг, іграшки (човник, голуб, карнавальна шапочка), кишеньки для зберігання геометричних фігур, матеріал для наочних арифметичних задач, найпростіші вироби для побутового вжитку, пакувати для насіння та ін.</p> <p>Виготовлення дидактичного матеріалу з математики.</p> <p>Меблі (стіл, диван, стільці, крісло) з готових коробочок.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>– розуміє можливість практичного використання деяких виробів;</p> <p>– вмiє з допомогою вчителя пояснити на елементарному рівні послідовність роботи;</p> <p>– має елементарні уявлення про основні геометричні форми, що виготовляються;</p> <p>– називає складові частини виробів (розмір, форма) з допомогою вчителя;</p> <p>– розрізняє папір за товщиною;</p> <p>– визначає більші та менші фігури;</p>	<p>Формування в учнів основ навчально-практичної діяльності.</p> <p>Формування уявлень про геометричні форми, що використовуються під час роботи.</p> <p>Розвиток предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p> <p>Розвиток полісенсорного сприймання (слух та дотик).</p> <p>Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук та тактильного сприймання на</p>

	<p>Вирізування зображення овочів і фруктів (слива, яблуко, огірок, помідор) за намальованим контуром.</p> <p>Різання смужки паперу в довжину попеременно з обох боків, не дорізаючи до краю – гірлянда «змійка».</p> <p>Виготовлення ялинкових гірлянд із смужок кольорового паперу (ланцюжок, гармошка). Робота ланками по 2 учні.</p> <p>Виготовлення ліхтариків, корзинок.</p> <p>Виготовлення прапорців з кольорового паперу.</p> <p>Складання за зразком орнаменту на смужці з геометричних фігур.</p> <p>Складання сюжетних композицій за задумом (за казкою «Колобок», іграшка-неваляйка, човник, пірамідка, фрукти, овочі).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – викладає за зразком із допомогою вчителя орнаменти з готових деталей; – вміє виконувати роботу колективно; – складає меблі з готових корбочок; – складає з допомогою вчителя аплікацію з готових деталей; – складає сюжетні композиції з допомогою вчителя; – вміє колективно виконувати роботу; 	<p>основі сортування паперу.</p>
--	---	---	----------------------------------

	<p>Складання сюжетної композиції з геометричних фігур за зразком (сніговик, будиночок, вантажна машина).</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця при роботі з папером.</p> <p>Види та призначення паперу.</p> <p>Використання окремих видів паперу у побуті (серветки, газети, журнали, зошити, книжки).</p> <p>Основні кольори паперу: білий, чорний, червоний, жовтий, зелений, синій.</p> <p>Папір мнеться, згинається, рветься, ріжеться ножицями, розмокає у воді.</p> <p>Послідовність складання візерунків на смужці (за розміром, кольором, формою).</p> <p>Послідовність виконання аплікації.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – вміє, за допомогою вчителя, організувати робоче місце для виконання роботи з папером; – знає способи та прийоми обстежувальних дій; – орієнтується на аркуші паперу, називає верх–низ, зліва–справа; – має початкові знання про властивості паперу; – має елементарні уявлення про призначення деяких сортів паперу; – має уявлення про основні кольори – білий, чорний, червоний, жовтий, зелений, синій; – знає й називає інструменти: ножиці, витискач, олівець; 	<p>Поповнення словникового запасу новими словами: назви виробів, інструментів, видів паперу, його властивостей.</p> <p>Розвиток активного словника (назви інструментів, матеріалів, їх властивості).</p> <p>Розвиток уміння дітей аналізувати предмети на основі визначення форми деталей.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p> <p>Розвиток сенсорного сприй-</p>
--	--	---	---

	<p>Прийоми роботи з шаблоном. Прийоми різання паперу по прямій, по кривій. Прийоми намазування деталей клеєм за допомогою пензля та подальшого наклеювання. Правила безпеки та гігієни праці при роботі з папером, клеєм, ножицями, олівцем, витискачем. <i>Трудові операції.</i> Вправи на згинання і розривання паперу по прямих лініях. Складання з кута на кут та по середній лінії, розпрасовування гладилкою від центра до краю, розривання паперу по лінії згинання. Вправи на різання ножицями по слідах згинання. Вирізування смужки. Різання смужки на квадрати, прямокутники. Вправи на різання по розміче-</p>	<ul style="list-style-type: none"> – має початкові знання про правила безпеки під час роботи ріжучими інструментами й клеєм; – дотримується санітарно-гігієнічних вимог під час роботи з папером та клеєм; – за допомогою вчителя підтримує порядок на робочому місці та прибирає його; – вміє згинати, розривати папір; – володіє прийомами різання ножицями; – вміє підбирати потрібні матеріали та деталі; – вміє пізнавати на дотик види паперу; – вміє складати елементарні візерунки за зразком; – вміє обводити шаблон. 	<p>мання на основі перцептивної діяльності. Виховання посидючості, акуратності, ретельності.</p> <p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля. Корекція уявлень про просторові відносини. Розвиток моторики: загальної; мілкої (у поєднанні з розвитком дотикового сприймання).</p>
--	---	---	---

		<p>них кривих лініях, заокруглення кутів прямокутників і квадратів на око.</p> <p>Симетричне вирізування з кругів і овалів, складених удвоє, зображення овочів і фруктів (слива, яблуко, огірок, помідор) спочатку за намальованим контуром.</p> <p>Вирізування гірлянд із симетричними фігурами зі смужок білого і кольорового паперу, складеного в 4–6 разів за намальованим контуром і без нього.</p> <p>Складання за зразком орнаменту.</p>		
4	15	<p>Робота з природними матеріалами.</p> <p>Екскурсія в природу для збирання природного матеріалу (листя, квітів, насіння – крилаток в'язу і клену, сучків та ін.).</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – має елементарні поняття про природні матеріали і чому їх так називають; – має уявлення про збирання природних матеріалів; 	<p>Конкретизація уявлень про довкілля під час збирання природного матеріалу.</p>

	<p><i>Об'єкти виготовлення.</i></p> <p>Виготовлення з листя гірлянд для прикрашання класу.</p> <p>Виготовлення з природного матеріалу колекцій, наочних таблиць.</p> <p>Складання за зразком з засушеного листя сюжетної картинки «Відліт птахів», «Букет».</p> <p>Виготовлення квітки за зразком: квітколоже – з пластиліну, пелюстки – крилатки в'яза, квітконіжка – дріт.</p> <p>Виготовлення за зразком метелика: з пластиліну і крилаток клена чи маленьких листочків.</p> <p>Виготовлення за зразком кошика: з розкритої соснової шишки та паперових смужок для ручки і прикрас.</p> <p>Виготовлення за зразком мишеняти з жолудя або з нерозкритої соснової шишки і мочала.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – має елементарне уявлення про подібність форми природних матеріалів до основних геометричних форм; – має поняття про необхідність раціонального використання різних матеріалів (гілки, вата, папір, картон); – називає природні матеріали за запитаннями вчителя; – вміє класифікувати природні матеріали за розміром та призначенням (з допомогою вчителя); – поєднує у виробі природні матеріали та папір; – поєднує природні матеріали та пластилін; – має поняття про багатодетальні вироби; 	<p>Формування уявлень про геометричні форми природних матеріалів.</p> <p>Розвиток полісенсорного сприймання.</p> <p>Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p> <p>Розвиток мисленневих операцій на основі виконання послідовності трудових дій.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тону, сили утримання предмета, точності рухів).</p> <p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p>
--	--	---	---

	<p>Виготовлення за зразком пташки з шишки ялини або сосни, пластиліну і гілочок.</p> <p>Виготовлення за зразком сови з шишки ялини, паперових, поролонових або шкіряних деталей і плісок жолудів (очі).</p> <p>Виготовлення за зразком їжачка з пластиліну і голок з обламаних крилаток в'яза.</p> <p>Виготовлення за зразком кораблика з шкаралупи волоського горіха з парусом із стружки, паперу або листя дерев.</p> <p>Виготовлення яблука, м'яча, гриба з реп'яхів за зразком.</p> <p>Виготовлення гриба з реп'яхів за зразком.</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Правила організації робочого місця при роботі з природними матеріалами.</p> <p>Види природних матеріалів: листя, квіти, плоди дерев (ка-</p>	<p>– вміє, за допомогою вчителя, організовувати робоче місце для виконання роботи з природними матеріалами та дотримуватися санітарно-гігієніч-</p>	<p>Розвиток активного словника (назви природних матеріалів їх, властивості).</p> <p>Формування вміння аналізувати предмети на основі так-</p>
--	--	---	---

	<p>штани, горіхи, шишки, крилатки в'яза, насіння), пір'я і т.д. Властивості природних матеріалів, що використовуються: вага, форма, розмір, колір, ступінь сухості, колючість, крихкість.</p> <p>Особливості використання та роботи з природними матеріалами.</p> <p>Використання природних матеріалів у побуті (оздоблення, прикраси).</p> <p>Правила безпеки та гігієни праці при роботі з природним матеріалом.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Наклеювання листя і квітів на підкладку.</p> <p>Виготовлення квітки.</p> <p>Виготовлення метелика.</p> <p>Виготовлення кошика.</p> <p>Виготовлення гриба з реп'яхів за зразком.</p> <p>Виготовлення мишеняти.</p>	<p>них вимог;</p> <ul style="list-style-type: none"> – знає способи та прийоми обстежувальних дій: пальцями по контуру, вага, твердість, шорсткість тощо; – має початкові знання про основні види природних матеріалів; – має елементарні уявлення про властивості матеріалів; – має початкові знання про з'єднання природних матеріалів із папером та між собою за допомогою клею та пластиліну; <ul style="list-style-type: none"> – обстежує предмети пальцями по контуру з промовлянням; – знає прийоми закріплення деталей на основі; – вміє нанизувати листя на нитку; – вміє складати найпростіші композиції із листя й квітів з 	<p>тильного ознайомлення з природними матеріалами. Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті.</p> <p>Корекція просторових уявлень.</p> <p>Корекція слухової уваги та зосередженості.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p> <p>Розвиток загальної та дрібної моторики.</p> <p>Розвиток сенсорного сприймання за допомогою перцептивної діяльності.</p> <p>Корекція рухів та гнучкості кистей рук.</p>
--	---	---	--

		<p>Виготовлення пташки. Виготовлення сови. Виготовлення кораблика. Виготовлення їжака. Виготовлення яблука, м'яча, гриба.</p>	<p>допомогою вчителя.</p>	
5	9	<p>Робота з текстильними матеріалами. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Вишивання на папері по готових проколах геометричних фігур – коло, квадрат, трикутник. Вишивання на папері по готових проколах овочів і фруктів з наступним їх розфарбовуванням. Вишивання по малюнку, складеному вчителем, із самостійним проколюванням і наступним розфарбовуванням. Виготовлення китички з кольорових ниток. Виготовлення стилізованих фігурок з пучків зв'язаних ниток.</p>	<p><i>Учень:</i> – має елементарне поняття про нитки; – вміє сортувати нитки за призначенням, товщиною; – сортує за розміром, формою намистинки; – вміє з допомогою вчителя відміряти потрібну довжину нитки; – вміє з допомогою вчителя виготовляти стилізовані фігурки; – вміє з допомогою вчителя складати колекцію ниток;</p>	<p>Формування в учнів основ практично-навчальної діяльності. Розвиток умінь співвідносити слово з реальним об'єктом на основі ознайомлення з розкладними іграшками. Розвиток позитивних емоцій під час проведення дидактичних ігор. Формування уявлень про форми предметів у процесі обстеження потрібних деталей.</p>

	<p>Оформлення макетів з виробами, виготовленими раніше, із створенням ігрової ситуації. <i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Види та призначення ниток (для шиття, вишивання, плетіння гачком, в'язання спицями).</p> <p>Використання ниток у побуті (шиття та лагодження одягу, виготовлення оздоблень).</p> <p>Властивості ниток (колір, товщина), рвуться, ріжуться ножицями, зв'язуються, скручуються, сплітаються.</p> <p>Призначення та правила користування ножицями, голками (дерев'яні, пластмасові), наперстком.</p> <p>Правила безпечної праці та зберігання голок (гольник, подушечка для голок).</p> <p>Правила шиття по проколах (голка вгору – голка вниз).</p>	<p>– за допомогою вчителя оформлює макети;</p> <p>– організовує з допомогою вчителя робоче місце для роботи з текстильними матеріалами;</p> <p>– знає способи та прийоми обстежувальних дій;</p> <p>– має елементарні уявлення про властивості та види ниток;</p> <p>– має початкові знання про використання ниток у побуті (шиття, лагодження, в'язання одягу, виготовлення оздоблень);</p> <p>– знає види та призначення гудзиків;</p> <p>– називає інструменти для роботи з нитками і їх призначення;</p> <p>– дотримується санітарно-гігієнічних вимог під час роботи з допомогою вчителя;</p>	<p>Розвиток активного словника (назви деталей конструктора, їх властивості).</p> <p>Розвиток здатності дітей до аналізу предметів.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення.</p> <p>Корекція просторових уявлень.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p> <p>Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p>
--	---	--	---

		<p>Правила безпеки та гігієни праці при роботі з текстильними матеріалами.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Вправи на розривання і різання ниток різної довжини.</p> <p>Зв'язування кольорових ниток, намотування на клубок, на картон.</p> <p>Зав'язування вузликів на кінцях ниток, шнурка, косички, зав'язування бантиком і петлею.</p> <p>Вправи на втягування нитки в голку.</p> <p>Шиття по проколах способом «голка вгору – голка вниз».</p> <p>Зафарбовування контуру.</p> <p>Виготовлення стилізованих фігурок.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – вміє розривати та розрізати нитки; – вміє наклеювати нитки на картон; – вміє користуватися інструментами; – виконує стібок на трафареті; – пришиває гудзик до трафарету; – вміє поєднувати кольори олівця та нитки. 	<p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p> <p>Корекція фізіологічних вад на основі виконання правильної постави під час складання конструктора.</p> <p>Корекція точності рухів та гнучкості кистей рук.</p>
6	11	<p>Робота з конструктором.</p> <p><i>Об'єкти виготовлення.</i></p> <p>Різні види мозаїчних малюнків.</p> <p>Складання з паличок різних геометричних фігур за зразком.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – має елементарні поняття про основні геометричні форми, що викладаються з мозаїки; 	<p>Формування в учнів основ трудової діяльності.</p> <p>Розвиток пізнавальної актив-</p>

	<p>Збирання з готових деталей іграшкового будиночка і меблів. Різні вироби з конструктора: машина, будинок.</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Правила організації робочого місця при роботі з конструктором.</p> <p>Види конструкторів (набір будівельних кубиків, великий конструктор типу «Лего», мозаїки, великі пазли).</p> <p>Деталі конструктора.</p> <p>Види з'єднання деталей конструктора.</p> <p>Правила роботи з різними видами конструктора.</p> <p>Правила безпеки та гігієни праці при роботі з різними видами конструктора.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – співвідносить деталі конструктора з основними геометричними формами (з допомогою вчителя); – вміє співвідносити деталі конструктора за розміром та формою (з допомогою вчителя); – виконує вироби за власною уявою; – вміє з допомогою вчителя організовувати робоче місце для роботи з конструктором та проведення дидактичних ігор – має поняття про види конструкторів та конструкторських наборів; – називає основні деталі різних конструкторів за запитаннями вчителя; – розрізняє рухомі й нерухомі сполучення цих деталей; – відбирає необхідні деталі для виконання роботи; – з допомогою вчителя дотримується послідовності роботи; 	<p>ності.</p> <p>Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p> <p>Конкретизація знайомих і нових слів.</p> <p>Корекція просторового орієнтування.</p> <p>Формування уявлень про форми предметів.</p> <p>Розвиток активного словника (назви інструментів, матеріалів, їх властивості).</p> <p>Розвиток здатності дітей до аналізу предметів на основі тактильного обстеження ниток.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті.</p> <p>Корекція слухової уваги та зосередженості.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p>
--	---	---	--

	<p><i>Трудові операції.</i> Складання мозаїки, пазлів, кубиків, конструктора. Виконання виробу за зразком, за власною уявою.</p>	<p>– вміє поетапно виконувати роботу за словесною інструкцією вчителя з показом прийомів виготовлення; – вміє співвідносити отвір у дощці для мозаїки із шипом деталі; – вміє відбирати необхідні іграшки для гри.</p>	<p>Формування вміння здійснювати контроль за своєю діяльністю. Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тону, сили утримання предмета, точності рухів).</p>
<p><i>Орієнтовні досягнення учнів на кінець навчального року</i></p> <p><i>Учні:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – використовують збережені аналізатори (слух, залишковий зір, дотик та ін.) під час виконання всіх завдань; – орієнтуються на робочому місці; – впізнають й називають головні геометричні форми і тіла; – користуються навчальним приладдям; – виявляють пізнавальний інтерес до навчання праці; – виявляють готовність до оцінювання результату своєї діяльності; – уважно слухають і розуміють мовлення вчителя і однокласників; – використовують засвоєний словник у власному мовленні; – помічають і виправляють помилки та недоліки у власному виробі; – відповідають на запитання вчителя простими реченнями, використовуючи в мові слова, що означають просторові ознаки предметів: великий – маленький, високий – низький, широкий – вузький, рівні і слів, що означають просторові відношення предметів: спереду, справа, зліва, рівні; – культурно спілкуються. 			

2 клас

(140 годин; 4 години на тиждень)

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	36	<p>Робота з глиною і пластиліном. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Виготовлення смужки з трикутників. Нанесення за допомогою стека геометричного орнаменту. Формування на площині прямокутних геометричних тіл – кубик (куб), брусок (паралелепіпед). Ліплення дидактичного матеріалу за допомогою стека і різачка: кубик великий, кубик маленький; брусок високий, брусок низький. Складання з виліплених деталей башти, будинку. Ліплення з натури стилізованих іграшок: автобус, вантажі-</p>	<p><i>Учень:</i> – вміє з допомогою вчителя організувати робоче місце під час виконання робіт з ліплення; – дотримується санітарно-гігієнічних вимог з допомогою вчителя; – має уявлення про використання глини в народному господарстві: виготовлення іграшок, посуду, цегла, черепиця; – знає пластичні властивості глини і пластиліну; – називає основні інструменти, їх призначення; – складає композиції з допомогою вчителя; – вміє оздоблювати вироби нанесенням стеком орнаменту;</p>	<p>Формування вміння спрямовувати увагу на вчителя. Виховання свідомого ставлення до будь-якої справи. Корекція просторової орієнтації. Формування в учнів організованості в трудовій діяльності, точного виконання вказівок учителя. Формування уявлень про форми предметів на основі роботи з пластичними матеріалами (зміна форм об'єктів виготовлення). Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті на основі роботи з</p>

	<p>вка, легковий автомобіль. Проведення гри за правилами вудличного руху з використанням виробів дітей. Ліплення з натури предметів циліндричної форми: чашка, стакан для олівців.</p> <p>Ліплення з натури посуду конічної форми: відерце, квітковий горщик. Нанесення стеком орнаменту з прямих і хвилястих ліній.</p> <p>Ліплення стилізованих фігур птахів за зразком або з натури (іграшки). Курча і каченя; качка і гуска.</p> <p>Ліплення за зразком або з натури (іграшки) стилізованих фігур тварин. Кішка і білка.</p> <p>Ліплення за зразком або з натури іграшки – ведмедик, заєць, лисиця.</p> <p>Ліплення за уявою вільних композицій: «Колобок і лиси-</p>	<p>– має уявлення про кольори глини – сіра, червона, жовта;</p> <p>– має уявлення про кольори пластиліну – червоний, синій, жовтий, зелений, чорний, білий;</p>	<p>пластичними матеріалами.</p> <p>Розвиток мисленневих операцій на основі складання композицій.</p>
--	---	---	--

	<p>ця», «Маша і ведмідь», «Колобок і заєць».</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця під час ліплення.</p> <p>Призначення глини і застосування цього матеріалу в народному господарстві. Глина – будівельний матеріал (цегла, черепиця).</p> <p>Прийоми застосування різака для обробки матеріалу.</p> <p>Прийоми обробки стеком площин і ребер геометричних тіл.</p> <p>Прийоми з'єднання деталей способом примазування.</p> <p>Застосування глини для виготовлення посуду. Ознайомлення учнів з керамічними виробами з глини – чайний і столовий посуд, декоративний посуд – кашпо, горщечки, глиняні іграшки.</p>	<p>– знає способи підготовки пластичного матеріалу до роботи: глина замочується, замішується; готовність глини до роботи; пластилін підігрівається і розминається;</p> <p>– володіє прийомами роботи з пластичними матеріалами: розкачування в долонях і на підкладній дошці (повторення) та ліплення посуду способом вдавлення і розплющування стінок виробу пальцями;</p> <p>– з'єднує деталі виробів способом примазування;</p> <p>– має початкові знання про прийоми обробки стеком площин і ребер геометричних тіл;</p> <p>– має елементарне поняття про пропорції ліпних фігур пла-</p>	<p>Розвиток активного словника (назви інструментів, матеріалів, їх властивості).</p> <p>Розвиток умінь дітей аналізувати предмети під час проведення обстеження предмета за допомогою дотику.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення.</p> <p>Корекція уявлень про просторові відносини на основі складання композицій.</p> <p>Корекція слухової уваги та зосередженості.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета під час зміни форм об'єктів з пластичних матеріалів.</p>
--	--	---	---

	<p>Прийоми оздоблення виробів з глини та пластиліну – нанесення орнаменту стеком, зафарбовування, розпис.</p> <p>Поняття про пропорції ліпних фігур пташок і тварин.</p> <p>Прийоми розчленування форми виробів на прості геометричні форми.</p> <p>Значення кольору.</p> <p>Головне і другорядне у виробі.</p> <p>Просторове положення деталей на макеті.</p> <p>Організація робочого місця і додержання санітарно-гігієнічних вимог під час ліплення.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Ліплення посуду способом вдавлювання і розплющування стінок виробу пальцями.</p> <p>Нанесення малюнка стеком.</p> <p>Обробки виробу кольоровим пластиліном.</p> <p>Фарбування виробів з глини гуашевими фарбами.</p>	<p>шок і тварин;</p> <ul style="list-style-type: none"> – розчленовує форми виробів на прості геометричні форми (з допомогою вчителя); – має елементарне уявлення про пропорційне співвідношення деталей виробу та елементів макета; – має елементарне уявлення про значення кольору; <ul style="list-style-type: none"> – вміє відщипувати, відривати, відрізати орієнтовно потрібну кількість матеріалу з допомогою вчителя; – наносить малюнок стеком; – виліплює посуд способом вдавлювання і розплющування стінок виробу пальцями; 	<p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p> <p>Розвиток сенсорного сприймання за допомогою перцептивної діяльності.</p> <p>Корекція фізіологічних вад на основі виконання правильної постави під час праці.</p>
--	---	--	--

		<p>Розчленування форми виробу на геометричні форми. Знаходження пропорцій у виробі. З'єднання виліплених деталей в одне ціле способом примазування. Визначення пропорцій елементів макета. Закріплення деталей макета на підставці.</p>	<p>– визначає за допомогою вчителя просторове положення та пропорційне співвідношення; – вміє з'єднувати окремі елементи виробу.</p>	<p>Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тону, сили утримання предмета, точності рухів).</p>
2	32	<p>Робота з папером і картоном. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Виготовлення наочного матеріалу для лічби у формі смужок, квадратів, трикутників, кругів. Виготовлення з картону плоских ялинкових прикрас у формі різних стилізованих зображень грибів, овочів, фруктів, риби, пташок, тварин, іграшок. Виготовлення виробів за допомогою плетіння зі смужок па-</p>	<p><i>Учень:</i> – розуміє можливість практичного використання деяких виробів; – має елементарні уявлення про основні геометричні форми, що виготовляються; – вміє з допомогою вчителя пояснити послідовність виконання роботи; – вміє з допомогою вчителя організувати робоче місце;</p>	<p>Формування уявлень про геометричні форми, що використовуються в роботі. Поповнення словникового запасу новими словами (назви виробів). Розвиток предметної співвіднесеності слова й образу предмета на основі складання аплікацій. Формування в учнів основ прак-</p>

	<p>перу: рамок, сумочок, корзиночок, гаманців, іграшок.</p> <p>Виготовлення з цупкого паперу ялинкових прикрас об'ємної форми: ліхтарик з 4-х кружків, зігнутих пополам, ялинка з 3-х контурів, ракета з 3-х контурів.</p> <p>Виготовлення аплікаційним способом найпростіших навчальних посібників: наочних таблиць з лічби, числових таблиць з цифровими позначеннями; геометричного лото (з готових квадратів, прямокутників, кругів, овалів, трикутників): складання колекцій з паперу і картону.</p> <p>Складання геометричного орнаменту для оздоблення рамочки.</p> <p>Вирізування за контурним рельєфним малюнком геометричних фігур овочів, фруктів, тварин. Наклеювання вирізаних</p>	<ul style="list-style-type: none"> – орієнтується на аркуші паперу, називає верх–низ, зліва–справа; – називає складові частини виробів (розмір, форма) з допомогою вчителя; – розрізняє папір та картон за товщиною; – визначає більші та менші фігури; – викладає за зразком із допомогою вчителя орнаменти з готових деталей; – складає з допомогою вчителя аплікацію з готових деталей; 	<p>тично-навчальної діяльності.</p> <p>Розвиток полісенсорного сприймання.</p> <p>Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p> <p>Розвиток мисленневих операцій.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p>
--	---	--	---

	<p>зображень на картки.</p> <p>Виготовлення підкладок (таблиць) квадратної і прямокутної форми для кріплення плоских природних матеріалів для наклеювання вирізок – виготовлення дидактичного матеріалу для уроків з мови, математики та ін.</p> <p>Виготовлення таблиць невеликого формату для наклеювання репродукцій, фотографій, листівок, вирізок.</p> <p>Ремонт наочних посібників невеликого формату, наклеєних на картоні (обклеювання з протилежної сторони паперу, заміна окантовки).</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця.</p> <p>Застосування і призначення паперу та картону.</p> <p>Сировина, з якої виготовляють папір і картон.</p>	<p>– має елементарні поняття про призначення деяких сортів паперу та картону (газетний, писальний, папір для малювання, цигарковий, обгортковий, глянцевого, кольоровий);</p>	<p>Поповнення словникового запасу новими словами: назви виробів, інструментів, видів паперу, його властивостей.</p> <p>Розвиток активного словника (назви інструментів, матеріа-</p>
--	--	---	--

	<p>Властивості і особливості картону: згинається, ламається, ріжеться, тонкий і товстий картон; вбирає вологу, міцніший за папір, колір картону.</p> <p>Елементарні відомості про сорти картону – палітурний і яциковий. Інструменти, що застосовуються для роботи з картоном, їх призначення; ножиці, щіточка, гладилка, шаблон.</p> <p>Елементарні відомості про короблення картону.</p> <p>Прийоми обклеювання картону папером.</p> <p>Клеючі суміші для роботи з картоном і папером (клейстер, казеїновий клей).</p> <p>Призначення окантовки у виробках із картону.</p> <p>Матеріали, що застосовуються для окантовки, – палітурні тканини: коленкор, лідерин або паперові замітники цих тканин.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – має початкові знання про властивості паперу та картону; – має елементарні знання про виготовлення паперу та картону; – має уявлення про основні кольори – білий, чорний, червоний, жовтий, зелений, синій; – має елементарні уявлення про палітурні тканини: коленкор, лідерин або паперові замітники цих тканин; – розуміє значення ремонту та догляду за посібниками та книгами; – називає інструменти: ножиці, олівець, витискач, гладилка; – має початкові знання правил безпеки під час роботи різальними інструментами; – володіє поняттями вище – нижче, правіше – лівіше; – володіє прийомами змащування деталей аплікації клеєм 	<p>лів, їх властивості).</p> <p>Розвиток уміння дітей аналізувати предмети на основі визначення форми деталей.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p> <p>Розвиток сенсорного сприймання на основі перцептивної діяльності.</p> <p>Виховання посидючості, акуратності, ретельності.</p>
--	---	--	--

	<p>Застосування картону в житті школи.</p> <p>Значення ремонтних робіт для збереження посібників.</p> <p>Дотримання санітарно-гігієнічних вимог.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Розмічання паперу і картону за допомогою мірочки, лінійки і шаблону.</p> <p>Різання ножицями по прямих і кривих лініях.</p> <p>Прийоми різання смужок.</p> <p>Склеювання картону.</p> <p>Обклеювання картону кольоровим папером з обох сторін.</p> <p>Розмічання паперу і картону за шаблонами складної конфігурації. Прикрашення виробів з картону аплікаціями.</p> <p>Окантовування смужками паперу.</p> <p>Роботи з лінійкою і шаблоном під час розмічування.</p>	<p>і наклеювання їх у певній послідовності;</p> <p>– вмiє тримати інструмент;</p> <p>– вмiє складати аркуш з кута на кут та по середній лінії;</p> <p>– вмiє з допомогою вчителя розмічати папір і картон за допомогою мірочки, лінійки і шаблону;</p> <p>– вмiє розміщувати з допомогою вчителя елементи аплікації на аркуші паперу;</p> <p>– вмiє різати ножицями по прямій лінії розмітки;</p> <p>– вмiє з допомогою вчителя проводити елементарні вимірювання;</p> <p>– вмiє викладати узор з готових геометричних фігур;</p> <p>– вмiє розміщувати фігури за інструкцією вчителя: одна за</p>	<p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p> <p>Корекція уявлень про просторові відносини.</p> <p>Розвиток моторики: загальної; мілкої (у поєднанні з розвитком дотикового сприймання).</p>
--	--	--	---

		<p>Змащування клеєм паперу по всій поверхні.</p> <p>Найпростіші прийоми вимірювань за допомогою лінійки з рельєфними поділками.</p> <p>Розмічання паперу і картону на зовнішньому і внутрішньому контурі шаблону, раціональне розмічання.</p> <p>Склеювання іграшки із зігнутих під прямим кутом контурів виробів.</p> <p>Ведення відрахунку розміру від нульової поділки.</p>	<p>одною, одна над одною, одна під одною.</p>	
3	30	<p>Робота з природними матеріалами.</p> <p><i>Об'єкти виготовлення.</i></p> <p>Монтаж лічильних наочних таблиць з природного матеріалу.</p> <p>Виготовлення пташки з жолудів, пір'я і паличок або ослика з жолудів, паличок і крилаток в'яза за зразком.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – має елементарні знання про природні матеріали і чому їх так називають; – має елементарні уявлення про подібність форми природних матеріалів до основних геометричних форм; 	<p>Конкретизація уявлень про довкілля під час збирання природного матеріалу.</p> <p>Формування уявлень про геометричні форми природних матеріалів.</p> <p>Розвиток полісенсорного спри-</p>

	<p>Виготовлення зайця з жолудів, паличок і крилаток в'яза за зразком. Виготовлення риби з персикової кісточки і паперових деталей за зразком. Виготовлення їжака з реп'яха за зразком.</p> <p>Робота за задумом. Виготовлення об'ємних виробів після прочитаних оповідань, казок, екскурсій.</p> <p>Композиції із засушених листків, квітів, трав на цупкій підніжці за зразком і за уявою («Букет», «Гілка у вазі», «Листопад», «Візерунки», «Палатковий табір у лісі» і ін.). Виготовлення аплікацій з тонкої соснової кори за зразком і за уявою (овочі, фрукти, гриби, тварини і ін.) на підставці з картону або з тонкої фанери.</p> <p>Колективне виготовлення макета до казки «Теремок». Про-</p>	<ul style="list-style-type: none"> – вмiє збирати та зберiгати природнi матерiали; – знає про необхiднiсть рацiонального використання рiзних матерiалiв (гiлки, вата, папiр, картон); – сортує з допомогою вчителя природнi матерiали за розміром та призначенням; – поєднує у виробі природні матеріали та папір; – поєднує природні матеріали та пластилін; 	<p>ймання (слух, дотик).</p> <p>Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p> <p>Розвиток мисленневих операцій на основі виконання послідовності трудових дій.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тону, сили утримання предмета, точності рухів).</p> <p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p>
--	--	--	---

	<p>грати казку. Слабкі учні виконують найпростіші деталі. Оформлення макета з допомогою вчителя.</p> <p>Виготовлення макета до казки «Самі винні» по ланках з 2-х учнів. Знаходження в сучках і коренях подібності до образів тварин, людей, різних предметів. Обробка, доповнення різними деталями: шишками, корою, мохом, дротом, папером і ін.</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця, дотримання санітарно-гігієнічних вимог.</p> <p>Властивості матеріалів, що використовуються в роботі: колір, форма, твердість, величина, чіпкість реп'яха.</p> <p>Інструменти, що застосовуються під час роботи: шило, ніж, ножиці. Матеріали, що використовуються для скріплення</p>	<ul style="list-style-type: none"> – має початкові знання про основні види природних матеріалів; – має елементарні знання про властивості природних матеріалів, які використовуються під час роботи; – має початкові знання про матеріали, що використовуються для скріплення деталей: казеїновий клей, пластилін, 	<p>Розвиток активного словника (назви природних матеріалів, їх властивості).</p> <p>Розвиток вміння дітей до аналізу предметів на основі тактильного ознайомлення з природними матеріалами.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті.</p> <p>Корекція уявлень про просторові відносини на основі роз-</p>
--	---	---	--

	<p>деталей: казеїновий клей, ПВА, пластилін, палички, дрiт, нитки та iн. Властивостi тонкої соснової кори: товщина, колiр, рiзновиднiсть форм луски. Послiдовнiсть складання макета. Властивостi i застосування випадкових матерiалiв (дрiт, папiр, пластилiн i iн.).</p> <p>Дотримання санiтарно-гiгiєнiчних вимог пiд час роботи з природними матерiалами.</p> <p><i>Трудовi операцiї.</i></p> <p>З'єднання деталей за допомогою клею, дроту, ниток, паличок. Визначення та дотримання пропорцiй.</p> <p>Прикрiплення засушених листкiв i квітiв, кори на пiдкладку (наклеювання, пришивання, приклеювання смужками паперу). Складання композицiї.</p> <p>Закрiплення окремих деталей i фiгур на пiдставцi пластилiном i клеєм.</p>	<p>палички, дрiт, нитки i iн; – має елементарнi вiдомостi про властивостi i застосування додаткових матерiалiв (дрiт, папiр, пластилiн i iн.). – користується та називає iнструменти, що використовуються у роботi;</p> <p>– з'єднує та закрiплює деталi на пiдставцi з допомогою вчителя; – прикрiплює засушене листя i квити на пiдкладку смужками паперу, намазує листя, чашечки квітiв клеєм i наклеює їх на пiдкладку з допомогою вчителя; – складати найпростiшi композицiї iз листя i квітiв за iнструкцiєю вчителя;</p>	<p>ташування деталей у виробi. Корекцiя слухової уваги та зосередженостi. Формування предметної спiввiднесеностi слова й образу предмета.</p> <p>Розвиток загальної та дрiбної моторики. Розвиток сенсорного сприймання за допомогою перцептивної дiяльностi. Корекцiя рухів та гнучкостi кистей рук.</p>
--	---	---	---

		Зачищення і обробка ножем або щіткою сучка або кореня.	– зачищає та обробляє ножем або щіткою сучок або корінь.	
4	20	<p>Робота з текстильними матеріалами. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Плетіння кіски з ниток одного кольору, тасьми, шпагату. Плетіння з трьох кісок пояса. Оформлення кінців пояса китичками. Виготовлення декоративної тарілки, вази або кашпо з кісок із шпагату. Виготовлення з ниток стилізованих фігурок, ягід, квітів із зв'язаних пучків ниток. Пришивання гудзиків з двома отворами – повторення прийомів шиття, голка «вгору – вниз». Виготовлення з розгорнутого аркуша паперу й зошита в клітинку мішечка для зберігання робіт.</p>	<p><i>Учень:</i> – організовує робоче місце для роботи з текстильними матеріалами з допомогою вчителя; – має елементарні поняття про нитки, тасьму, шпагат, гудзики; – вміє сортувати нитки за кольором, призначенням, товщиною за інструкцією вчителя; – вміє відривати чи відрізати потрібну довжину нитки для виробу; – вміє пришивати гудзик; – вміє виготовляти стилізовані фігурки та китиці з пучків ниток; – вміє розрізнати основні види тканин на дотик; – вміє складати колекції тканин;</p>	<p>Формування в учнів основ трудової діяльності. Розвиток пізнавальної активності на основі передчуття кінцевого результату. Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті. Формування уявлень про форми предметів. Розвиток полісенсорного сприймання. Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p>

	<p>Експерсія в швейну майстерню.</p> <p>Вправи на розкроювання тканини за готовою викройкою в формі квадрата або прямокутника. Складання колекції тканин з чітко вираженою лицевою і зворотною сторонами на підкладці з картону.</p> <p>Вишивання серветки по канві зметувальними стібками і ручною строчкою.</p> <p>Вишивання закладки із канви зметувальним стібком. Оформлення кінців закладки китицями з залишених довгих кінців ниток вишивки.</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця, дотримання санітарно-гігієнічних вимог під час роботи з текстильними матеріалами.</p> <p>Застосування і призначення ни-</p>	<p>– дотримується санітарно-гігієнічних вимог під час роботи;</p> <p>– знає властивості та види ниток, тасьми, шпагату;</p> <p>– має елементарні поняття про види тканин та їх призначення;</p> <p>– має початкові знання про вла-</p>	<p>Розвиток активного словника (назви інструментів, матеріалів, їх властивості).</p> <p>Розвиток здатності дітей до аналізу предметів на основі так-</p>
--	--	--	--

	<p>ток. Властивості ниток: колір, товщина; розрізаються, розриваються, скручуються, сплітаються.</p> <p>Види гудзиків.</p> <p>Ознайомлення з ручними стібками: зметувальний стібок, ручна строчка.</p> <p>Застосування і призначення тканин в житті людини.</p> <p>Елементарні поняття про види тканин і їх призначення – тканини для верхнього одягу, тканини для білизни.</p> <p>Властивості і особливості тканин як матеріалу: мнеться, розривається, товста і тонка, гладенька і шорстка. Мають різне пофарбування. Лицеві та зворотні сторони тканин. Інструменти, що застосовуються під час роботи з тканинами, їх призначення: ножиці, голки, наперсток, шпильки.</p>	<p>стивості й особливості тканин як матеріалу: мнеться, розривається, товста і тонка, гладенька і шорстка; пофарбування; лице та виворіт;</p> <p>– відбирає і називає інструменти для роботи з текстильними матеріалами та їх призначення: ножиці, наперсток, шпильки, голки (короткі і довгі, товсті і тонкі), збереження голок (гольник, подушечка для голок);</p> <p>– знає і називає види гудзиків;</p> <p>– знає і називає деякі ручні стібки;</p> <p>– називає безпечні прийоми роботи за запитаннями вчителя;</p>	<p>тильного обстеження ниток.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті.</p> <p>Корекція слухової уваги та зосередженості.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p>
--	--	--	---

	<p>Складання викройки за заданими розмірами під керівництвом учителя.</p> <p>Раціональне використання матеріалу.</p> <p>Дотримання правил техніки безпеки та санітарно-гігієнічних вимог.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Виготовлення стилізованих фігурок з ниток.</p> <p>Звивання шнура і плетіння кіски.</p> <p>Пришивання ґудзиків.</p> <p>З'єднання зметувальним стібком бокових сторін мішечка.</p> <p>Виконання зметувального стібка.</p> <p>Виконання стібка «зверху вниз».</p> <p>Вишивання виробу.</p> <p>Поєднання ниток і тканин за кольором.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – вміє користуватися інструментами; – звиває шнур і плете кіски; – виконує стібок «вгору–вниз»; – володіє навичкою закріплення нитки на початку та в кінці строчки; – відбирає та наклеює тканини на картон. 	<p>Формування вміння здійснювати контроль за своєю діяльністю.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тону, сили утримання предмета, точності рухів).</p>
--	---	--	--

5	22	<p>Робота з конструктором. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Ігри з технічними і механізованими іграшками. Збирання з деталей дерев'яних конструкторів найпростіших іграшок (іграшкових меблів, будиночків та ін.). Різні іграшкові будівлі з дерев'яного конструктора. Виготовлення з деталей металевих конструкторів найпростіших іграшок. Ознайомлення з прийомами з'єднання і кріплення деталей (без застосування інструментів). Різні види мозаїчних малюнків. Різні вироби з конструктора: машина, будинок. <i>Техніко-технологічні відомості.</i> Правила організації робочого</p>	<p><i>Учень:</i> – має елементарні поняття про основні геометричні форми що викладаються з мозаїки. – знає і називає правила проведення дидактичних ігор; – вміє співвідносити деталі конструктора з основними геометричними формами, що виготовляються; – виконує деякі вироби за власною уявою;</p> <p>– знає види конструкторів;</p>	<p>Формування в учнів основ практично-навчальної діяльності. Формування в учнів організованості в трудовій діяльності, точного виконання вказівок учителя. Розвиток позитивних емоцій під час проведення дидактичних ігор. Формування уявлень про форми предметів у процесі обстеження потрібних деталей.</p> <p>Розвиток активного словника</p>
---	----	---	---	---

	<p>місця при роботі з конструктором.</p> <p>Види конструкторів (набір будівельних кубиків, великий конструктор типу «Лего», мозаїки, великі пазли).</p> <p>Деталі конструктора.</p> <p>Види з'єднання деталей конструктора.</p> <p>Правила роботи з різними видами конструктора.</p> <p>Правила безпеки та гігієни праці при роботі з різними видами конструктора.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Складання мозаїки, пазлів, кубиків, конструктора.</p> <p>Виконання виробу за зразком, за власною уявою.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – називає основні деталі різних конструкторів; – має елементарні уявлення про рухомі і нерухомі сполучення цих деталей; – організовує робоче місце для роботи з конструктором та для проведення дидактичних ігор з допомогою вчителя; <ul style="list-style-type: none"> – володіє прийомами з'єднання деталей конструктора; – відбирає для виробу потрібні деталі; – вміє складати виріб. 	<p>(назви деталей конструктора, їх властивості).</p> <p>Розвиток здатності дітей до аналізу предметів.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Корекція уявлень про просторові відносини.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p> <p>Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p> <p>Корекція фізіологічних вад на основі виконання правильної постави під час проведення занять.</p> <p>Розвиток загальної та дрібної моторики.</p> <p>Корекція рухів та гнучкості кистей рук.</p>
--	---	--	--

Орієнтовні досягнення учнів на кінець навчальног року

Учні:

- використовують збережені аналізатори (слух, залишковий зір, дотик та ін.) під час виконання всіх завдань;
- самостійно аналізують зразки виробу; самостійно порівнюють із натуральним об'єктом, чучелом, іграшкою, ілюстрацією;
- самостійно складають план роботи над виробом;
- виконують виріб з деякою допомогою вчителя і самостійно;
- вміють дотримуватися планування при виготовленні виробу;
- самостійно словесно звітують про виконану роботу;
- детально аналізують свій виріб і виріб товариша за окремими запитаннями вчителя і самостійно;
- використовують в мові технічну термінологію;
- самостійно орієнтуються на аркуші паперу і підкладці;
- просторово орієнтуються при виконанні об'ємних робіт, правильно розміщують деталі, дотримуються пропорцій і розмірів;
- використовують в мові слова, що означають просторові ознаки предметів (короткий – коротший, довгий – довший, вище – нижче і т. д.), слова, що означають просторові відношення предметів (навколо, біля, близько, далеко – далі).

3 клас

(140 годин, 4 години на тиждень)

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	30	<p>Робота з глиною і пластиліном. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Ліплення з натури столярних інструментів, що мають прямокутні геометричні форми: киянка (дерев'яний молоток), рубанок, молоток з квадратним бойком.</p> <p>Ліплення з натури предметів циліндричної форми: чашка, стакан для олівців.</p> <p>Ліплення з натури посуду конічної форми: відерце, квітковий горщик. Нанесення стеком орнаменту з прямих і хвилястих ліній.</p> <p>Ліплення за уявою чайного посуду в формі кулі, циліндра,</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none">– вміє організовувати робоче місце під час виконання робіт з ліплення;– дотримується санітарно-гігієнічних вимог з допомогою вчителя;– має уявлення про призначення глини: виготовлення іграшок, посуду;– має елементарні знання про пластичні властивості глини і пластиліну;– називає основні інструменти, їх призначення.– складає композиції з допомогою вчителя;	<p>Формування в учнів організованості в трудовій діяльності, точного виконання вказівок учителя.</p> <p>Формування в учнів основ навчальної діяльності.</p> <p>Формування уявлень про форми предметів.</p> <p>Розвиток полісенсорного сприймання.</p> <p>Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p> <p>Розвиток мисленнєвих операцій.</p> <p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p>

	<p>конуса і круга: чайник для заварки, чашка з блюдцем, десертна тарілка. Нанесення візерунка стеком на вибір учнів.</p> <p>Проведення гри – накрити на стіл. Ліплення стилізованих фігур птахів за зразком або з натури (іграшки): курча і каченя; качка і гуска.</p> <p>Ліплення за зразком або з натури (іграшки) стилізованих фігур тварин: кішка, білка, ведмедик, заєць, лисиця.</p> <p>Ліплення за уявою тематичних макетів на підкладці з цупкого картону або тонкої фанери: «стіл, накритий для обіду», «стіл, накритий для чаю».</p> <p>Ліплення за уявою вільних композицій: «Колобок і лисиця», «Маша і ведмідь», «Колобок і заєць».</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця під час ліплення.</p>	<p>– володіє прийомами роботи з пластичними матеріалами: роз-</p>	<p>Розвиток активного словника (назви інструментів, матеріа-</p>
--	--	---	--

	<p>Призначення глини і застосування цього матеріалу в народному господарстві. Глина – будівельний матеріал (цегла, черепиця). Призначення інструментів: киянки, рубанка, молотка.</p> <p>Застосування різака для обробки матеріалу.</p> <p>Прийоми обробки стеком площин і ребер геометричних тіл.</p> <p>Прийоми з'єднання деталей способом примазування.</p> <p>Визначення на око і за допомогою лінійки висоти, довжини і ширини виробу.</p> <p>Застосування глини для виготовлення посуду. Ознайомлення учнів з керамічними виробами з глини – чайний і столовий посуд, декоративний посуд – кашпо, горщечки, глиняні іграшки.</p> <p>Оздоблювальні роботи на ви-</p>	<p>качування в долонях і на підкладній дошці (стовпчики), скочування колоподібними руками в долонях (куля), вдавлювання на поверхні кулі (яблуко), скочування колоподібними руками кулі та розкочування в долонях до овальної форми (огірок), витягування одного кінця стовпчика (морква), боковини кулі (груша);</p> <p>– має початкові знання про способи підготовки пластичного матеріалу до роботи;</p> <p>– знає і називає кольори глини – сіра, червона, жовта, пластиліну – червоний, синій, жовтий, зелений, чорний, білий;</p>	<p>лів, їх властивості).</p> <p>Розвиток здатності дітей до аналізу предметів.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Розвиток мовлення.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення.</p> <p>Корекція уявлень про просторові відносини.</p> <p>Корекція слухової уваги та зосередженості.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p>
--	---	---	---

	<p>робах з глини – нанесення орнаменту стеком, зафарбовування, розпис. Пропорції ліпних фігур пташок і тварин.</p> <p>Поняття про динаміку в скульптурних зображеннях.</p> <p>Просторове положення деталей на макеті.</p> <p>Правила безпеки та гігієни праці при роботі з глиною та пластиліном.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Ліплення посуду способом вдавлювання і розплющування стінок виробу пальцями.</p> <p>Обробки виробу стеком.</p> <p>Нанесення малюнка стеком.</p> <p>Фарбування виробів з глини гуашевими фарбами.</p> <p>Розчленування форми зображення на геометричні форми.</p> <p>Знаходження пропорцій у виробі.</p> <p>З'єднання виліплених деталей в одне ціле способом примазування.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – вміє відщипувати, відривати, відрізати орієнтовно потрібну кількість матеріалу з допомогою вчителя; – вміє ліпити посуд способом вдавлювання і розплющування стінок виробу пальцями; – вміє наносити прості узори стеком; – вміє з'єднувати окремі елементи виробу. 	<p>Розвиток моторики: загальної; мілкої (в поєднанні з розвитком дотикового сприймання).</p> <p>Розвиток сенсорного сприймання за допомогою перцептивної діяльності.</p> <p>Корекція фізіологічних вад на основі виконання правильної постави під час праці.</p> <p>Корекція рухів та гнучкості кистей рук.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тонусу, сили утримання предмета, точності рухів).</p>
--	---	--	---

		Ліплення елементів макета по каркасу із сірників і тонкого дроту.		
2	32	<p>Робота з папером і картоном. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Виготовлення підкладок для макетів, що виконуються на уроках праці в молодших класах.</p> <p>Виготовлення таблиць з прорізами для роботи на уроках математики в молодших класах.</p> <p>Виготовлення за зразком і за словесним описом вчителя різних виробів: брошуровка зошитів, папки для зберігання паперу, стаканчиків для вирощування розсади, коробочок для зберігання зразків колекцій.</p> <p>Вирізування ножицями смужок з перфокарткового паперу.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – розуміє можливість практичного використання деяких виробів; – має елементарні уявлення про основні геометричні форми, що виготовляються; – вміє з допомогою вчителя пояснити послідовність виконання роботи; – вміє з допомогою вчителя організувати робоче місце; – орієнтується на аркуші паперу, називає: верх–низ, зліва–справа; – називає складові частини виробів (розмір, форма) з допомогою вчителя; – розрізняє папір за товщиною; 	<p>Формування уявлень про геометричні форми.</p> <p>Поповнення словникового запасу новими словами.</p> <p>Розвиток предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p> <p>Формування в учнів основ навчальної діяльності.</p> <p>Розвиток полісенсорного сприймання.</p> <p>Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p> <p>Розвиток мисленнєвих операцій.</p> <p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p>

	<p>Виготовлення складаного метра з рельєфними поділками на дециметри.</p> <p>Практичне використання саморобних вимірювальних інструментів для вимірювання ширини і довжини кришки парти і т.д.</p> <p>Ділення квадрата шляхом складання і перегинання на дві і чотири рівні частини.</p> <p>Перетворення квадрата в різні фігури за допомогою перегинання.</p> <p>Вирізування фігур по лінії згину і наклеювання на папір.</p> <p>Виготовлення цікавої гри на тему: «З яких геометричних фігур можна скласти квадрат».</p> <p>Виготовлення плоских карнавальних напівмасок і масок із тонкого матеріалу і цупкого паперу.</p> <p>Окантовування навчальних таблиць невеликого формату</p>	<ul style="list-style-type: none"> – визначає більші та менші фігури; – викладає за зразком із допомогою вчителя орнаменти з готових деталей; – складає з допомогою вчителя аппликацію з готових деталей; – вирізує гірлянду із симетричними фігурами зі смужок білого і кольорового паперу; – виконує елементарний ремонт книг; 	
--	--	---	--

	<p>смужками з палітурних тканин (ледерин, коленкор), перший виріб виконується за показом прийомів роботи вчителем, наступні – за зразком самостійно.</p> <p>Виготовлення найпростіших коробок.</p> <p>Ремонт брошур і книг із одного–двох зошитів, підклеювання розірваних сторінок, приклеювання спинки із палітурних тканин або замітника цих матеріалів.</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця і санітарно-гігієнічні вимоги під час роботи з картоном і іншими матеріалами.</p> <p>Елементарні відомості про професію картонажника-палітурника.</p> <p>Технологічні особливості ви-</p>	<p>– має елементарні поняття про призначення деяких сортів паперу та картону;</p> <p>– має початкові знання про властивості паперу та картону;</p> <p>– має уявлення про основні кольори – білий, чорний, червоний, жовтий, зелений, синій;</p>	<p>Розвиток активного словника (назви інструментів, матеріалів, їх властивості).</p> <p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Розвиток мовлення.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення.</p>
--	---	---	--

	<p>робів із паперу і картону (деталі виробів склеюють і зшивають).</p> <p>Поняття про багатодетальні вироби.</p> <p>Поняття про групи інструментів і їх призначення: для розмітки та для обробки матеріалів.</p> <p>Ознайомлення із властивостями і призначенням палітурних матеріалів – коленкор, ледерин, тасьма.</p> <p>Клеючі речовини (клейстер, клей промислового виробництва).</p> <p>Застосування картону для оформлення робіт.</p> <p>Застосування інших матеріалів у поєднанні з картоном і папером (нитка, тасьма), випадкові матеріали – поролон, обрізки шкіри, фольга та ін.</p> <p>Прийоми розмічання картону і паперу за шаблонами.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – називає інструменти: ножиці, олівець, витискач, гладилка; – має початкові знання правил безпеки під час роботи ріжучими інструментами; – має початкові знання про групи інструментів; – володіє поняттям про багатодетальні вироби; – володіє прийомами змащування деталей аплікації клеєм і наклеювання їх у певній послідовності; – вміє розрізняти папір за товщиною; – вміє тримати інструмент; – має початкові знання про професію картонажника-палітурника; – має початкові знання про властивості та призначення палітурних матеріалів – коленкор, ледерин, тасьма; – знає клеючі речовини (клейстер, клей промислового виро- 	<p>Корекція уявлень про просторі відносини.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p>
--	---	---	--

	<p>Прийоми прорізування отворів у картоні.</p> <p>Прийоми пришивання тасьми і інших матеріалів до деталей з картону.</p> <p>Елементарні відомості про призначення картону як матеріалу для виготовлення різної тари. Властивості коробкового картону: товстіший і міцніший порівняно з іншими сортами, колір коробкового картону.</p> <p>Способи виготовлення коробок.</p> <p>Елементарні відомості про виготовлення книг.</p> <p>Основні елементи палітурки: зошит, кришки, спинка.</p> <p>Безпечні прийоми роботи.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Вправи на розмічання паперу і картону за допомогою рельєфної лінійки.</p> <p>Перегинання, складання, вирізування, проколювання, склеювання і зшивання.</p>	<p>бництва).</p> <p>– розмічає папір і картон з допомогою вчителя;</p> <p>– вміє перегинати, складати, вирізувати, проколювати, склеювати і зшивати;</p>	<p>Розвиток моторики: загальної; дрібної (в поєднанні з розвитком дотикового сприймання). Розвиток сенсорного сприймання за допомогою перцептивної діяльності.</p>
--	--	--	--

		<p>Розмічання по шаблону і по лінійці розгортки коробки.</p> <p>Склеювання коробок двома способами: за допомогою клапанів і на стиках.</p> <p>Обклеювання смужкою паперу.</p> <p>Різання картону ножем за допомогою лінійки з фальцем.</p> <p>Згинання картону і склеювання на стиках.</p> <p>Обклеювання папером об'ємних, виробів.</p> <p>Розмічання і вирізування деталей палітурки, необхідних для ремонту книг.</p> <p>Ремонт окремих елементів книги.</p>	<p>– вміє ремонтувати окремі елементи книги;</p>	
3	30	<p>Робота з природними матеріалами.</p> <p><i>Об'єкти виготовлення.</i></p> <p>Виготовлення із природного матеріалу настільних ігор і ялинкових прикрас.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>– має елементарні знання про природні матеріали і чому їх так називають;</p>	<p>Конкретизація уявлень про довкілля під час збирання природного матеріалу.</p>

	<p>Виготовлення із природного матеріалу таблиць і макетів для ілюстрації навчального матеріалу з математики, мови.</p> <p>Виготовлення за зразком жирафа із кукурудзяних початків, качанів, паличок і паперових деталей.</p> <p>Виготовлення за ілюстрацією павука із шкаралупи волоського горіха, мисочки жолудя, дроту, пластиліну.</p> <p>Виготовлення за уявою фігурки барана із початків кукурудзи, моркви, огірків, качанів, паличок і дроту.</p> <p>Виготовлення за усним описом бабки із насіння – крилатки в'яза чи клена, мисочок жолудя, травинок і пластиліну.</p> <p>Виготовлення за усним описом жука із шкаралупи волоського чи лісового горіха, мисочки жолудя, пластиліну, дроту і травинок.</p>	<p>– має елементарні уявлення про подібність форми природних матеріалів до основних геометричних форм;</p> <p>– вміє збирати та зберігати природні матеріали;</p> <p>– знає про необхідність раціонального використання різних матеріалів (гілки, вата, папір, картон);</p> <p>– сортує з допомогою вчителя природні матеріали за розміром та призначенням;</p> <p>– поєднує у виробі природні матеріали та папір;</p> <p>– поєднує природні матеріали та пластилін;</p> <p>– прикріплює засушене листя і квіти на підкладку смужками паперу, намазує листя, чашечки квітів клеєм і наклеює їх на підкладку з допомогою вчителя;</p>	<p>Формування уявлень про форми предметів.</p> <p>Розвиток полісенсорного сприймання.</p> <p>Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p> <p>Розвиток мисленневих операцій.</p> <p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p> <p>Розвиток моторики: загальної; дрібної (в поєднанні з розвитком дотикового сприймання).</p> <p>Розвиток сенсорного сприймання за допомогою перцептивної діяльності.</p>
--	---	--	---

	<p>Знаходження в сучках і коріннях подібності до різних образів. Обробка і доповнення невеликими деталями для виявлення образу.</p> <p>Виготовлення за уявою фігурки собаки, птаха із реп'яхів.</p> <p>Виготовлення об'ємних виробів за задумом із різних матеріалів (після екскурсій, читання книги, перегляду кінофільму).</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця і дотримання санітарно-гігієнічних вимог при роботі з природними матеріалами.</p> <p>Властивості природних матеріалів, які використовуються під час роботи: твердість, колір, величина, різноманітні форми.</p> <p>Інструменти, що використовуються під час роботи: шило, ніж, ножиці, кісточки.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – має початкові знання про основні види природних матеріалів; – має елементарні знання про властивості природних матеріалів, які використовуються під час роботи; – має початкові знання про матеріали, що використовуються для скріплення деталей: казеїновий клей, пластилін, палич- 	<p>Розвиток активного словника (назви матеріалів, їх властивості).</p> <p>Розвиток здатності дітей до аналізу предметів.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Розвиток мовлення.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення.</p> <p>Корекція уявлень про просто-</p>
--	---	--	--

	<p>Клеючі речовини: ПВА, казеїновий клей.</p> <p>Використання і призначення випадкових матеріалів у поєднанні з природними (папір, обрізки шкіри, поролон, дріт і т. д.).</p> <p>Прийоми та види з'єднання деталей за допомогою пластиліну, клею, паличок, дроту.</p> <p>Раціональне використання випадкових матеріалів.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Визначення порід дерев, частин дерева.</p> <p>Обробка сучків, коренів ножем, напилком, шилом, щіткою.</p> <p>З'єднання деталей за допомогою пластиліну, клею, паличок, дроту.</p> <p>Компонування різних деталей за допомогою клею, дроту, ниток.</p>	<p>ки, дріт, нитки і ін.</p> <p>– має елементарні відомості про властивості і застосування додаткових матеріалів (папір, обрізки шкіри, поролон, дріт, пластилін і ін.).</p> <p>– користується та називає інструменти, що використовуються у роботі;</p> <p>– з'єднує та закріплює деталі на підставці з допомогою вчителя;</p> <p>– вміє складати найпростіші композиції із листя і квітів за інструкцією вчителя.</p>	<p>рові відносини.</p> <p>Корекція слухової уваги та зосередженості.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмету.</p> <p>Корекція рухів та гнучкості кистей рук.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук.</p>
--	---	---	--

4	20	<p>Робота з текстильними матеріалами. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Ознайомлення з матеріалами, які використовуються для плетіння (нитки, шпагат, мотузки, шнур, тасьма, соломка, ремінці з ножем, сутаж, мочала тощо). Виготовлення скакалок. Виготовлення гольника із декількох складених разом клаптиків різноколірної тканини, прошиваючи по краях зметувальним стібком. Виготовлення закладки для книги. Оформлення кінців закладки китицями. Пришивання прямими стібками вішалки із тасьми до рушника. Пришивання ґудзика до форми. Виготовлення мішечка з клейонки для лічильних паличок. <i>Техніко-технологічні відомості.</i></p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – організовує робоче місце для роботи з текстильними матеріалами з допомогою вчителя; – має елементарні поняття про нитки, тасьму, шпагат, ґудзики; – вміє сортувати нитки за кольором, призначенням, товщиною за інструкцією вчителя; – вміє відривати чи відрізати потрібну довжину нитки для виробу; – вміє пришивати ґудзик; – вміє розрізняти основні види тканин на дотик; – вміє складати колекції тканин; – дотримується санітарно-гігієнічних вимог під час роботи; <p>– знає властивості та види ниток, тасьми, шпагату;</p>	<p>Розвиток уміння співвідносити слово з реальним предметом. Розвиток позитивних емоцій. Формування в учнів основ навчальної діяльності. Формування уявлень про форми предметів. Розвиток полісенсорного сприймання. Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті. Розвиток коментуючого мовлення. Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p> <p>Розвиток активного словника (назви деталей, матеріалів їх</p>
---	----	---	--	---

	<p>Організація робочого місця, дотримання санітарно-гігієнічних вимог при роботі з текстильними матеріалами.</p> <p>Нитки, тканини, їх властивості і призначення.</p> <p>Відомості про роль тканин в побуті людини і їх різноманітне використання.</p> <p>Структура тканин (поперечно-повздожнє переплетення ниток). Роз'єднання ниток тканини. Розрізнення шляхом дотику до вафельного малюнка і білизняної бязевої тканини.</p> <p>Різні типи тканин (бавовняні, шовкові, шерстяні, льняні та ін.), їх види (полотно, парусина, мішковина, шерсть, льняне полотно, сатин, шовк). Лице і виворіт тканин.</p> <p>Ручні стібки для прикрашування: зметувальний, ручна строчка.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – має елементарні поняття про види тканин та їх призначення; – має початкові знання про властивості й особливості тканин як матеріалу: мнеться, розривається, товста і тонка, гладенька і шорстка. Мають різне пофарбування. Лицеві та зворотні сторони тканин; – відбирає і називає інструменти для роботи з текстильними матеріалами та їх призначення: ножиці, наперсток, шпильки, голки (короткі і довгі, товсті і тонкі), збереження голок (гольник, подушечка для голок); – знає і називає види гудзиків; – знає і називає деякі ручні стібки; – називає безпечні прийоми роботи за запитаннями вчителя; 	<p>властивості).</p> <p>Розвиток здатності дітей до аналізу предметів.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення.</p> <p>Корекція уявлень про просторові відносини.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p>
--	---	---	--

	<p>Види вишивок (ознайомлення). Інструменти, що використовуються під час роботи з текстильними матеріалами. Правильне використання прийомів роботи голкою і наперстком. Прийоми пришивання вішалки і зшивання бокових зрізів прямими стібками. Приєм закріплення нитки в тканині перед початком вишивання. Прийоми вишивання по лініях малюнка. <i>Трудові операції.</i> Ознайомлення з прямим стібком. Вправи на смужці паперу в клітинку. Звивання шнура. Зшивання бокових зрізів мішечка за готовим проколом прямим стібком. Закріплення нитки в тканині перед початком вишивання. Вишивання по лініях малюнка.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – вміє користуватися інструментами; – вміє звивати шнурок з допомогою вчителя; – володіє навичками плетіння кіски; – виконує стібок «вгору–вниз»; – володіє навичкою закріплення нитки на початку та в кінці строчки. 	<p>Розвиток моторики: загальної; мілької (в поєднанні з розвитком дотикового сприймання). Корекція фізіологічних вад на основі виконання правильної постави під час праці. Корекція рухів та гнучкості кистей рук.</p>
--	--	---	--

5	22	<p>Робота з конструктором. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Ігри з технічними і механізованими іграшками. Збирання з деталей дерев'яних конструкторів найпростіших іграшок (іграшкових меблів, будиночків та ін.). Різні іграшкові будівлі з дерев'яного конструктора. Ознайомлення з прийомами з'єднання і кріплення деталей (без застосування інструментів). Різні вироби з конструктора: машина, будинок. Виготовлення із деталей металічних конструкторів складних технічних іграшок (візків, вагонів, млинів, підйомних кранів, вітряного млина та ін.) за зразками і словесною інструкцією вчителя. Самостійне виготовлення іграшок і конструкцій із деталей</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – має елементарні поняття про основні геометричні форми, що викладаються з мозаїки; – знає і називає правила проведення дидактичних ігор; – вміє співвідносити деталі конструктора з основними геометричними формами, що виготовляються; – виконує деякі вироби за власною уявою; 	<p>Формування в учнів основ трудової діяльності. Формування уявлень про форми предметів. Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p>
---	----	---	---	--

	<p>конструкторського набору по металу. <i>Техніко-технологічні відомості.</i> Організація робочого місця при роботі з різними видами конструкторських наборів. Види конструкторів (набір будівельних кубиків, великий конструктор типу «Лего», мозаїки, великі пазли). Деталі конструктора. Види з'єднання деталей конструктора. Робота з різними видами конструктора. Елементарні відомості про професію слюсаря. Елементарні відомості про технологічні особливості конструкторів з металу – деталі з'єднують гвинтами і гайками. Інструменти, що застосовуються при складанні: ключ, викрутка.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – знає види конструкторів; – називає основні деталі різних конструкторів; – має елементарні уявлення про рухомі і нерухомі сполучення цих деталей; – організовує робоче місце для роботи з конструктором та для проведення дидактичних ігор з допомогою вчителя; – має початкові знання про професію слюсаря; – має елементарні поняття про технологічні особливості конструкторів з металу – деталі з'єднують гвинтами і гайками; – називає та відбирає інструменти, що застосовуються при складанні виробів: ключ, викрутка; – володіє прийомами роботи гайковим ключем і викруткою; 	<p>Розвиток активного словника (назви інструментів, матеріалів, їх властивості). Розвиток здатності дітей до аналізу предметів. Розвиток пізнавальної активності. Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення. Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p>
--	--	---	---

		<p>Підбір деталей для виконання роботи.</p> <p>Прийоми роботи гайковим ключем і викруткою.</p> <p>Правила безпеки та гігієни праці при роботі з різними видами конструкторських наборів.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Складання мозаїки.</p> <p>Складання пазлів.</p> <p>Складання кубиків.</p> <p>Складання розкладних іграшок.</p> <p>Складання різних виробів з конструктора.</p> <p>Виконання виробу за зразком, за власною уявою.</p> <p>Вправління у прийомах роботи гайковим ключем і викруткою.</p>	<p>– володіє прийомами з'єднання деталей конструктора;</p> <p>– відбирає для виробу потрібні деталі;</p> <p>– вміє складати виріб за зразком та власною уявою.</p>	<p>Формування вміння здійснювати контроль за своєю діяльністю.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тону, сили утримання предмета, точності рухів).</p> <p>Розвиток емоційного відгуку на основі фізичної активності.</p>
6	6	<p>Робота з деревиною.</p> <p><i>Об'єкти виготовлення.</i></p> <p>Виконання вправ: зламати тонку скіпку, розколоти ножом</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>– має початкові знання про властивості деревини;</p>	<p>Формування в учнів основ трудової діяльності.</p>

	<p>невелику заготовку вздовж волокон, зрізати під кутом. Зняти фаску напилком на заготовках із фанери, зачистити наждачним папером. Виготовлення підставки квадратної і прямокутної форми для виробів із природних матеріалів і макетів, що виготовляються в 1 і 2 класах. Вистругати ножом із заготовок квадратного профілю круглі палички і зачистити їх напилком і наждачним папером. Виготовити палички для прапорців, кімнатних рослин, для роботи з природними матеріалами. Виконання вправи: забити цвях у деревину м'якої породи, витягнути цвях і вирівняти. Виготовити із обрізків деревини лялькові меблі, застосовуючи прийом з'єднання деталей</p>	<ul style="list-style-type: none"> – володіє прийомами складання виробів; – називає інструменти, що використовуються під час виконання робіт; – вміє раціонально використовувати матеріал; – вміє аналізувати виріб за запитаннями вчителя; – за запитаннями вчителя може відповісти, що з чого зроблене; – вміє дати оцінку своєму виробу, вказати недоліки та позитивні сторони свого виробу; – вміє колективно виконувати роботу; 	<p>Розвиток пізнавальної активності на основі передчуття кінцевого результату. Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті. Формування уявлень про форми предметів. Розвиток полісенсорного сприймання. Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p>
--	---	---	--

	<p>цвяхом (стіл, стілець, диван). Перший виріб виконується за показом прийомів роботи вчителем, наступні – за зразком самостійно.</p> <p>Виготовлення нескладних за конструкцією іграшок – візок, вагончик, кораблик.</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця, безпечні засоби роботи і дотримання санітарно-гігієнічних вимог під час роботи з деревом.</p> <p>Елементарні відомості про призначення і використання деревини. Властивості деревини: ламається, гнеться, ріжеться, розколюється вздовж волокон.</p> <p>Вироблення правильної хватки інструменту.</p> <p>Прийоми стругання і зачищення деревини наждачним папером.</p> <p>Елементарні поняття про види матеріалів із деревини: дошка,</p>	<p>– має початкові знання про призначення і використання деревини;</p> <p>– має елементарні уявлення про властивості деревини: ламається, гнеться, ріжеться, розколюється вздовж волокон;</p> <p>– має елементарні знання про види матеріалів із деревини: дошка, брусок, рейка, клеєна фанера;</p> <p>– має початкові знання про технологічні особливості виробів із деревини – деталі з'єднують цвяхами і клеєм;</p>	<p>Розвиток активного словника (назви деталей, матеріалів, їх властивості).</p> <p>Розвиток здатності дітей до аналізу предметів.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення.</p> <p>Корекція уявлень про просторові відносини.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p>
--	--	--	--

	<p>брусок, рейка, клеєна фанера. Технологічні особливості виробів із деревини – деталі з'єднують цвяхами і шурупами. Інструменти для роботи з деревом: ніж, шило, молоток, кліщі, викрутка – їх призначення і використання. Елементарні відомості про професію столяра. Технологічні особливості виробів із деревини. Прийоми з'єднання деталей цвяхами. Прийоми фарбування деревини акварельними фарбами і гуашшю. <i>Трудові операції.</i> Ламання скіпок. Зачищення деревини наждачним папером. Підбір необхідних деталей. Оздоблення виробів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – пізнає і називає основні геометричні форми; – розміщує матеріал і інструменти на робочому місці; – має елементарне уявлення про професію столяра; – називає інструменти, що використовуються під час роботи; <ul style="list-style-type: none"> – застосовує в роботі інструменти для зачищення виробів і обробки деталей фігури; – відбирає необхідні деталі та інструменти. 	<p>Розвиток моторики: загальної; мілкої (в поєднанні з розвитком дотикового сприймання). Корекція фізіологічних вад на основі виконання правильної постави під час праці. Корекція рухів та гнучкості кистей рук.</p>
--	---	---	---

Орієнтовні досягнення учнів на кінець навчального року

Учні:

- використовують збережені аналізатори (слух, залишковий зір, дотик та ін.) під час виконання всіх завдань;
- самостійно аналізують зразок виробу;
- самостійно порівнюють зразок із натуральним об'єктом, чучелом, іграшкою;
- складають план роботи самостійно і за даними вчителем запитаннями;
- підбирають матеріали та інструменти для роботи спочатку з допомогою вчителя, а потім самостійно;
- виконують вироби з допомогою вчителя і самостійно;
- уміють дотримуватися плану при виконанні виробу;
- звітують про етапи виготовлення;
- звітують про технологію виготовлення окремих частин виробу за запитаннями вчителя, використовують в мові технічні терміни;
- аналізують виріб свій і товариша за питаннями вчителя;
- орієнтуються у просторі під час виконання площинних і об'ємних робіт, правильно розміщують деталі, дотримуються пропорцій;
- використовують в мовленні слова, що означають просторові ознаки предметів і просторові відношення предметів;
- використовують в мовленні технічну термінологію.

4 клас

(140 годин, 4 години на тиждень)

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	36	Робота з глиною і пластиліном. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Ліплення з пластиліну геометричних фігур (круг, квадрат, прямокутник, трикутник). Складання орнаменту з готових геометричних фігур. Нанесення стеком геометричного узору на смужках з орнаментом. Формування на площині прямокутних геометричних тіл – куб, паралелепіпед (кубик великий, кубик маленький; брусок високий, брусок низький). Складання з виліплених деталей башти, будинку, машини. Складання композиції «Будинок з подвір'ям».	<i>Учень:</i> – вміє організовувати робоче місце під час виконання робіт з ліплення; – дотримується санітарно-гігієнічних вимог з допомогою вчителя; – має уявлення про призначення глини: виготовлення іграшок, посуду; – має елементарні знання про пластичні властивості глини і пластиліну; – називає основні інструменти, їх призначення. – складає композиції з допомогою вчителя;	Формування в учнів організованості в трудовій діяльності, точного виконання вказівок учителя. Формування в учнів основ навчальної діяльності. Формування уявлень про форми предметів. Розвиток полісенсорного сприймання. Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті. Розвиток мисленневих операцій. Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.

	<p>Ліплення за зразком або з натури (іграшки) стилізованих фігур тварин (кішка і білка). Ліплення з натури (іграшки) – ведмедик, заєць, лисиця.</p> <p>Ліплення за уявою вільних композицій: «Колобок і лисиця», «Маша і ведмідь», «Колобок і заєць».</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця при роботі з глиною та пластиліном.</p> <p>Застосування глини в побуті та народному господарстві.</p> <p>Оздоблювальні роботи на виробках з глини – нанесення орнаменту стеком, зафарбовування, розпис. Пропорції ліпних фігур пташок і тварин.</p> <p>Прийоми обробки виробу кольоровим пластиліном.</p> <p>Фарбування виробів з глини гуашевими фарбами.</p>	<p>– володіє прийомами роботи з пластичними матеріалами: розкачування в долонях і на підкладній дошці (стовпчики), скочування колоподібними рухами в долонях (куля), вдавлювання на поверхні кулі (яблуко), скочування колоподібними рухами кулі та розкочування в долонях до овальної форми (огірок), витягування одного кінця стовпчика (морква), боковини кулі (груша);</p> <p>– має початкові знання про спо-</p>	<p>Розвиток активного словника (назви інструментів, матеріалів, їх властивості).</p> <p>Розвиток здатності дітей до аналізу предметів.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності. Розвиток мовлення.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення.</p> <p>Корекція уявлень про просторові відносини.</p> <p>Корекція слухової уваги та зосередженості.</p> <p>Формування предметної спів-</p>
--	--	---	--

	<p>Прийоми розчленування форми зображення на геометричні форми та знаходження пропорцій у виробі.</p> <p>Прийоми ліплення елементів макета по каркасу із сірників і тонкого дроту.</p> <p>Пластичне і кольорове розв'язання завдання.</p> <p>Прийоми з'єднання деталей способом примазування.</p> <p>Правила безпеки та гігієни праці при роботі з глиною і пластиліном.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Прийоми ліплення стилізованого посуду способом вдавлення і розплющування стінок виробу пальцями.</p> <p>Обстеження предметів пальчиками по контуру та визначення головного і другорядного у виробі.</p> <p>Визначення пропорційного співвідношення та просторового</p>	<p>соби підготовки пластичного матеріалу до роботи;</p> <p>– знає і називає кольори глини: сіра, червона, жовта; пластиліну: червоний, синій, жовтий, зелений, чорний, білий;</p> <p>– вміє відщипувати, відривати, відрізати орієнтовно потрібну кількість матеріалу за допомогою вчителя;</p> <p>– вміє ліпити посуд способом вдавлення і розплющування стінок виробу пальцями;</p> <p>– вміє наносити прості узори стеком;</p> <p>– вміє з'єднувати окремі еле-</p>	<p>віднесеності слова й образу предмета.</p> <p>Розвиток моторики: загальної; мілької (в поєднанні з розвитком дотикового сприймання). Розвиток сенсорного сприймання за допомогою перцептивної діяльності.</p> <p>Корекція фізіологічних вад на основі виконання правильної постави під час праці.</p> <p>Корекція рухів та гнучкості</p>
--	--	--	--

		<p>положення деталей на макеті. Нанесення узору стеком. З'єднання виліплених деталей в одне ціле способом примазування. Закріплення деталей макета на підставці способом примазування.</p>	менти виробу.	кистей рук. Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тонусу, сили утримання предмета, точності рухів).
2	32	<p>Робота з папером і картоном. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Виготовлення з пап'є-маше різних предметів (коробок, плодів, овочів, грибів). Виготовлення складної дошки для гри в шахи за зразком і інструкцією вчителя. Ремонт підручників. Вирізування виробів з паперу і картону; фігурки звірів, птахів, виготовлення ілюстрацій для казок і оповідань за допомогою аплікації. Виготовлення з картону чи цупкого паперу куба.</p>	<p><i>Учень:</i> – розуміє можливість практичного використання деяких виробів; – розуміє необхідність догляду та ремонту книг; – має елементарні уявлення про основні геометричні форми, що виготовляються; – вміє за допомогою вчителя пояснити послідовність виконання роботи; – вміє за допомогою вчителя організувати робоче місце;</p>	<p>Формування уявлень про геометричні форми. Поповнення словникового запасу новими словами. Розвиток предметної співвіднесеності слова й образу предмета. Формування в учнів основ навчальної діяльності. Розвиток полісенсорного сприймання. Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p>

	<p>Виготовлення з картону чи цупкого паперу будиночку. Виготовлення з картону чи цупкого паперу книжкової картотеки. Виготовлення з картону чи цупкого паперу коробки для колекції. Виготовлення книжки-саморобки. Виготовлення альбому. Виготовлення папки. <i>Техніко-технологічні відомості.</i> Прийоми виготовлення предметів з паперу шляхом обклеювання шаблонів зовні в декілька шарів. Прийоми зняття паперових виробів з форм шляхом розрізу. Інструменти і пристосування: кругле шило, пробійник, молоток (пристрій, прийоми роботи). Правила зберігання і правила безпечної роботи.</p>	<p>– називає складові частини виробів (розмір, форма) за допомогою вчителя; – розрізняє папір та картон за товщиною; – визначає більші та менші фігури; – виконує елементарний ремонт книг;</p> <p>– знає призначення деяких сортів паперу та картону; – знає властивості паперу та картону; – має уявлення про основні кольори: білий, чорний, червоний, жовтий, зелений, синій; – називає інструменти: ніж, ножиці, олівець, витискач, глалка; – має початкові знання правил безпеки під час роботи ріжучими інструментами;</p>	<p>Розвиток мисленневих операцій. Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p> <p>Розвиток активного словника (назви інструментів, матеріалів, їх властивості). Розвиток пізнавальної активності. Розвиток мовлення. Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення. Корекція уявлень про просторові відносини. Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p>
--	--	--	--

	<p>Декоративний картон, його властивості та застосування. Прийоми обклеювання картону папером.</p> <p>Збільшення міцності картону за допомогою окантовки його країв папером чи коленкором.</p> <p>Поняття про об'ємні вироби призматичної форми (коробки, куб), їх графічне зображення. Способи з'єднання деталей: щілинним замком, дужками, склеюванням.</p> <p>Прийоми зборки об'ємних виробів.</p> <p>Інструменти і пристосування: голка штопальна, підкладна дошка, прес (призначення, прийоми роботи, правила безпечної роботи).</p> <p>Складові частини книги: зошит та його нумерація, кришка, обкладинка, корінець, форзац.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Послідовне обклеювання шаблону папером.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – володіє поняттям про багатодетальні вироби; – має початкові знання про послідовність виконання виробів із пап'є-маше; – вміє тримати інструмент; – має початкові знання про професію картонажника-палітурника; – має початкові знання про властивості та призначення палітурних матеріалів – коленкор, ледерин, тасьма; – має елементарне уявлення про складові частини книги: зошит та його нумерація, кришка, обкладинка, корінець, форзац; <p>– знає клеючі речовини (клейстер, клей промислового ви-</p>	<p>Розвиток моторики: загальної; мілкої (в поєднанні з розвит-</p>
--	--	---	--

		<p>Розмітка розгортки по шаблону за допомогою циркуля, лінійки, косинця.</p> <p>Вирізання розгортки з картону ножицями і ножем.</p> <p>Згинання і збирання виробу.</p> <p>Оздоблення виробу розфарбовуванням, аплікацією, обклеюванням кольоровим папером.</p> <p>Знімання обкладинки і зачищення корінця.</p> <p>Приклеювання форзаца.</p> <p>Приклеювання картонної кришки до форзаців.</p> <p>Обклеювання корінця папером і коленкором.</p> <p>Вирізання і приклеювання обкладинки.</p> <p>Підклеювання ушкоджених аркушів.</p>	<p>бництва);</p> <ul style="list-style-type: none"> – розмічає папір і картон з допомогою вчителя; – вміє перегинати, складати, вирізувати, проколювати, склеювати і зшивати; – вміє ремонтувати окремі елементи книги; – вміє наклеювати шматочки паперу на об'ємний шаблон; 	<p>ком дотикового сприймання). Розвиток сенсорного сприймання за допомогою перцептивної діяльності.</p>
3	20	<p>Робота з текстильними матеріалами. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Складання колекцій, зразків</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – організовує робоче місце для роботи з текстильними мате- 	<p>Формування уявлень про форми предметів.</p>

	<p>текстильних тканин з розподілом за призначенням. Колекція зразків тканин і хімічних волокон. Вивчення прийомів шиття. Уміння підігнути край тканини. Закріплення нитки без вузла. Вишивання носової хустинки. Вишивання серветки. Вишивання рушника. Шиття лялькової постільної білизна. Шиття мішечка для насіння. Пришивання вішалки до рушника, одягу. В'язання крючком, ознайомлення з в'язальними крючками та будовою крючка, користуванням ним при роботі. В'язання стовпчиків з накидом і без накида нитки. В'язання сіточки, шарфика, дитячої сумочки, в'язання крю-</p>	<p>ріалами з допомогою вчителя; – має елементарні поняття про нитки, тасьму, шпагат, гудзики; – вміє відривати чи відрізати потрібну довжину нитки для виробу; – вміє пришивати латку, вішалку, гудзик; – має уявлення про одяг та його призначення; – вміє розрізнати основні види тканин на дотик; – знає і відбирає нитки для в'язання; – дотримується санітарно-гігієнічних вимог під час роботи;</p>	<p>Розвиток полісенсорного сприймання. Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті. Розвиток мисленневих операцій. Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля. Розвиток моторики: загальної; мілкої (в поєднанні з розвитком дотикового сприймання). Розвиток сенсорного сприймання за допомогою перцептивної діяльності.</p>
--	--	--	---

	<p>чком з центра стовпчиком без накида.</p> <p>В'язання на спицях, ознайомлення з прийомами в'язання на спицях.</p> <p>Набирання петель на спицю при прямому в'язанні.</p> <p>Ознайомлення з утворенням простих малюнків за допомогою комбінування різних петель і чергування рядів при плоскому в'язанні на спицях.</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Матеріали, що використовуються для одягу: тканини, трикотаж, вата та ін.</p> <p>Стібки (ручна строчка, петельний, хрестоподібний), їх призначення і виконання.</p> <p>Послідовність обробки зрізів підгинанням тканини двічі (швом з підгинанням та закритим зрізом).</p> <p>Прийоми пришивання латки.</p>	<p>– має елементарні поняття про види тканин та їх призначення;</p> <p>– має початкові знання про властивості й особливості тканин як матеріалу: мнеться, розривається, товста і тонка, гладенька і шорстка;</p> <p>– відбирає і називає інструменти для роботи з текстильними матеріалами та їх призначення: ножиці, наперсток,</p>	<p>Розвиток активного словника (назви матеріалів, їх властивості).</p> <p>Розвиток здатності дітей до аналізу предметів.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення.</p> <p>Корекція уявлень про просторові відносини.</p>
--	--	--	--

		<p>Впізнавання за допомогою дотику різних видів тканин. Планування роботи. Виконання креслення виробу за наданими розмірами. Ощадлива розкладка викрійки на тканині. Закріплення уміння користуватися швейними голками, ножицями, наперстком. Пришивання латки, виготовлення та пришивання вішалки. Дотиковий контроль при в'язанні крючком. Дотиковий самоконтроль при набиранні петель на спицю. Прийоми виявлення дефектів при в'язанні.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – вміє звивати шнурок з допомогою вчителя; – володіє навичками плетіння кіски; – виконує стібок «вгору–вниз»; – володіє навичкою закріплення нитки на початку та в кінці строчки; – відбирає на дотик та наклеює тканини на картон; – має початкові вміння в'язання. 	<p>Розвиток дрібної моторики рук.</p>
4	22	<p>Робота з металом та конструктором. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Знання про роль конструювання і моделювання у виробництві.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – має елементарні поняття про основні геометричні форми; – має початкові знання про застосування металу у народному господарстві; 	<p>Розвиток уміння співвідносити слово з реальним предметом. Розвиток позитивних емоцій. Формування в учнів основ практично-навчальної діяльності.</p>

	<p>Збирання моделей за задумом учнів.</p> <p>Збирання моделей машин із деталей металевго конструктора.</p> <p>Млин.</p> <p>Свердлильний верстат.</p> <p>Токарний верстат.</p> <p>Піднімальний блок.</p> <p>Виготовлення заготовок з дроту для роботи з природним матеріалом.</p> <p>Виготовлення за зразком стилізованих фігурок риб, птахів, тварин (з дроту). Обмотати кольоровими нитками.</p> <p>Виготовлення із дроту підставки для виробів з природних матеріалів за показом прийомів роботи учителем.</p> <p>Розмічання по лінійці на фользі геометричних фігур – квадрата, прямокутника, трикутника, використовуючи витискач.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – знає назви та призначення основних вузлів та складових частин машин і механізмів; – вміє аналізувати зразок з допомогою вчителя; – вміє відбирати потрібну кількість деталей; – знає і називає правила проведення дидактичних ігор; – вміє співвідносити деталі конструктора з основними геометричними формами, що виготовляються; – виконує деякі вироби за власною уявою; 	<p>Формування уявлень про форми предметів.</p> <p>Розвиток полісенсорного сприймання.</p> <p>Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p> <p>Розвиток коментуючого мовлення.</p> <p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p>
--	---	--	--

	<p>Розмічання по шаблонах та вирізання стилізованих фігурок риб, птахів, тварин. Пробивання отвору для кріплення виробу.</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця, дотримання санітарно-гігієнічних вимог під час роботи з металом та металевим конструктором.</p> <p>Ознайомлення з основним робочим приладдям, яке є в наборі «Конструктор»: гайковий ключ, викрутка.</p> <p>Ознайомлення з деталями: планки, пластини, косинці, скоби з різною кількістю отворів; стержні з різними діаметрами; ручки, шківни, гвинти, гайки, шайби, шипи, втулки. Різні прийоми роботи гайковим ключем і викруткою.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – називає основні деталі металевого конструктора; – має елементарні уявлення про рухомі і нерухомі з'єднання цих деталей; – організовує робоче місце для роботи з конструктором та металом; – має початкові знання про професію слюсаря; – має елементарні поняття про технологічні особливості конструкцій з металу – деталі з'єднують гвинтами і гайками; – знає види та властивості дроту; – знає прийоми роботи з дротом (вирівнювання, розмічання, ві- 	<p>Розвиток активного словника (назви деталей, матеріалів, їх властивості).</p> <p>Розвиток здатності дітей до аналізу предметів.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення.</p> <p>Корекція уявлень про просторові відносини.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p>
--	--	---	---

	<p>Аналіз зразка і відбір відповідних деталей за їх кількістю. Основні деталі і вузли (складові частини) машини – корпус, двигун, робочий орган, передаточний механізм. Елементарні відомості про призначення і використання дроту. Елементарні відомості про види дроту (мідний, алюмінієвий, сталевий, в ізоляції).</p> <p>Властивості дроту: згинатись, ламатись, відрізатись кусачками; тонкий і товстий дріт, м'який і твердий.</p> <p>Інструменти для роботи з дротом, їх призначення і використання: кусачки, плоскогубці, круглогубці, молоток.</p> <p>Правильна хватка інструмента.</p> <p>Прийоми згинання дроту плоскогубцями, круглогубцями, молотком.</p>	<p>дрізування, згинання, з'єднання);</p> <ul style="list-style-type: none">– називає та відбирає інструменти, що застосовуються в роботі: ключ, викрутка, молоток, плоскогубці, кусачки, ручні лещата, киянка;– володіє прийомами роботи гайковим ключем і викруткою;	
--	--	--	--

	<p>Прийоми різання дроту кусачками.</p> <p>Елементарні відомості про призначення і використання тонкого листового металу. Властивості листового металу: згинається, ріжеться, пробивається, має різну товщину, жорсткий і пружний.</p> <p>Інструменти для розмітки і обробки листового металу – лінійка, витискач, ножиці, керн.</p> <p>Прийоми розмітки по лінійці і шаблону.</p> <p>Прийоми різання металу ножицями по прямих і кривих лініях.</p> <p>Прийоми пробивання отворів у металі. Правильна хватка інструменту.</p> <p>Елементарні відомості про професію слюсаря.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Збирання моделей машин за зразком, малюнком з внесен-</p>	<p>– володіє прийомами з'єднання деталей конструктора;</p>	<p>Розвиток моторики: загальної; мілкої (в поєднанні з розвит-</p>
--	--	--	--

		<p>ням змін у конструкцію окремих моментів (за власним задумом). Випробовування моделі. Розбирання моделі, сортування, укладання деталей на місце і прибирання після збирання. Відмірювання довжини заготовки згідно з кресленням. Відкушування кусачками, згинання плоскогубцями і за допомогою спеціальних пристосувань. Обробка виробу наждачним папером та наступним фарбуванням.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – відбирає для виробу потрібні деталі; – вміє складати виріб за зразком та власною уявою; – володіє прийомами роботи з дротом (вирівнювати, розмічати, згинати, кусати, з'єднувати); – знає послідовність роботи з дротом (відмірювання довжини заготовки відкушування кусачками, згинання плоскогубцями і за допомогою спеціальних пристосувань). 	<p>ком дотикового сприймання). Корекція фізіологічних вад на основі виконання правильної постави під час праці. Корекція рухів та гнучкості кистей рук.</p>
5	30	<p>Робота з природними матеріалами та деревиною. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Виготовлення за зразком кораблика з шкаралупи волоського горіха з парусом із стружки, паперу або листя дерев. Виготовлення за зразком сови з шишки ялини, паперових,</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – знає природні матеріали і чому їх так називають; – має елементарні уявлення про подібність форми природних матеріалів до основних геометричних форм; – вміє збирати та зберігати 	<p>Формування в учнів основ трудової діяльності. Формування уявлень про форми предметів. Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p>

	<p>поролонових або шкіряних деталей і плісок жолудів (очі). Виготовлення за уявою фігурки барана із початків кукурудзи, моркви, огірків, качанів, паличок і дроту. Робота з сучками і корчами. Знаходження в сучках і коріннях подібності до різних образів. Обробка і доповнення невеликими деталями для виявлення образу. Виконання вправи: забити цвях у деревину м'якої породи. Виготовити із обрізків деревини лялькові меблі, застосовуючи прийом з'єднання деталей цвяхом (стіл, стілець, диван, візок, вагончик, кораблик). Виготовлення з дерева і фанери лічильних паличок, паличок для підтримування стебла з готових заготовок. Виготовлення підставки для зберігання глини з готових заготовок.</p>	<p>природні матеріали; – знає про необхідність раціонального використання різних матеріалів (гілки, вата, папір, картон); – сортує за інструкцією вчителя природні матеріали за розміром та призначенням; – має початкові знання про властивості деревини; – володіє прийомами складання виробів; – називає інструменти, що використовуються під час виконання робіт; – вміє раціонально використовувати матеріал; – вміє аналізувати виріб за запитаннями вчителя; – вміє дати оцінку своєму виробу, вказати недоліки та позитивні сторони свого виробу; – вміє колективно виконувати роботу;</p>	<p>Розвиток здатності дітей до аналізу предметів. Розвиток пізнавальної активності. Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення. Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета. Формування вміння здійснювати контроль за своєю діяльністю. Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тону, сили утримання предмета, точності рухів). Розвиток емоційного відгуку на основі фізичної активності.</p>
--	--	---	---

	<p><i>Техніко-технологічні відомості.</i> Властивості природних матеріалів. Елементарні відомості про практичне застосування деревини і фанери. Переваги (легше обробляється, не розколюється, менше розсихається) і недоліки фанери порівняно з деревиною (псується від вологи). Форми деталей: прямокутна і криволінійна. Порядок обробки та оздоблення виробу.</p> <p><i>Трудові операції.</i> Практичне ознайомлення з деякими властивостями і спо-</p>	<ul style="list-style-type: none"> – має елементарні знання про властивості природних матеріалів, які використовуються під час роботи; – знає основні властивості деревини та фанери; – має початкові знання про призначення і використання деревини та фанери; – має елементарні уявлення про властивості деревини: ламається, гнеться, ріжеться, розколюється вздовж волокон; – має елементарні знання про види матеріалів із деревини: дошка, брусок, рейка, клеєна фанера; – має початкові знання про технологічні особливості виробів із деревини – деталі з'єднують цвяхами і клеєм; – володіє елементарними навичками обробки деревини та фанери; 	<p>Розвиток активного словника (назви деталей, матеріалів їх властивості). Розвиток здатності дітей до аналізу предметів. Розвиток пізнавальної активності. Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення. Корекція уявлень про просторові відносини. Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p> <p>Розвиток моторики: загальної; мілкої (в поєднанні з розвитком дотикового сприймання).</p>
--	---	---	--

	<p>собами обробки деревини і фанери. Вправи на забивання цвяхів молотком. Виготовлення виробів з однорідних або різних матеріалів на основі раніше отриманих знань і умінь. Визначення найбільш раціональної форми організації праці (індивідуальна, групова, за принципом розподілу праці та ін.).</p>	<p>– вміє вибирати необхідні матеріали та інструменти для виробу; – з'єднує та закріплює деталі на підставці з допомогою вчителя; – вміє складати найпростіші композиції із листя і квітів за інструкцією вчителя.</p>	<p>Корекція фізіологічних вад на основі виконання правильної постави під час праці. Корекція рухів та гнучкості кистей рук.</p>
<p>Орієнтовні досягнення учнів на кінець навчального року</p> <p><i>Учні:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – використовують збережені аналізатори (слух, залишковий зір, дотик та ін.) під час виконання всіх завдань; – називають правила роботи ручними інструментами, які застосовуються при виготовленні об'ємних виробів з картону, фанери, деревини і дроту; – називають основні частини машин, послідовність зборки об'ємних виробів; – складають разом з учителем план виготовлення окремих виробів, визначають найбільш раціональні способи розкрою матеріалу, прийоми з'єднання деталей між собою; – обробляють вироби та їх деталі за допомогою ручних інструментів та пристосувань; – планують роботу з допомогою вчителя: визначають розміри предметів, вибирають необхідний матеріал, робочі і вимірювальні інструменти; 			

- визначають послідовність виготовлення виробів за запитаннями вчителя;
- дають словесний звіт і аналізують виріб свій і товариша з допомогою вчителя, а в окремих випадках – самостійно;
- виконують роботу в зазначений час;
- визначають кількість витраченого часу, оцінюють якість виробу з допомогою вчителя;
- економно витрачають матеріали;
- дбайливо ставляться до обладнання, інструментів.

ПРОГРАМИ
для сліпих учнів з розумовою відсталістю
Підготовчий клас
(70 годин; 2 години на тиждень)

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	1	Вступне заняття. Праця, її значення в житті людини. Урок праці. Робоче місце. Вимоги до поведінки учнів на уроках праці. Правила безпеки праці та санітарно-гігієнічні вимоги.	<i>Учень:</i> – слухає, розуміє, сприймає мову вчителя; – має початкові уявлення про вимоги до поведінки учнів під час уроку праці та правила техніки безпеки й санітарно-гігієнічні вимоги;	Виховання вміння спрямовувати увагу на вчителя. Формування стійкості уваги. Формування вміння орієнтуватися на площині робочого столу. Формування організаційних умінь: знаходити та розташовувати предмети на парті.

		<p>Дидактична гра з розкладними іграшками (піраміда, матрешка та ін.) з використанням орієнтування в напрямках (вище–нижче, справа–зліва, ближче–далі).</p>	<p>– має елементарні уявлення про розташування предметів справа, зліва від себе, прямо перед собою, вище–нижче, ближче–далі;</p>	
2	18	<p>Робота з глиною й пластиліном. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Палички й стовпчики різної довжини й товщини та вироби з них (парканчик, драбинка, ялинка, трикутник, квадрат, бублик). Ліплення за зразком фігур кулеподібної форми (різних за розміром: однакові, більші, менші): намисто, ягоди, м'яч і лялька-«невалійка» із двох куль різної величини. Овочі й фрукти у формі кулі: яблуко, помідор, апельсин. Ліплення за зразком предметів</p>	<p><i>Учень:</i> – має елементарні уявлення про основні геометричні форми, що виготовляються; – вміє, з допомогою вчителя, пояснити на елементарному рівні послідовність роботи; – вміє порівнювати об'єкти виготовлення за розміром та формою (з допомогою вчителя); – має елементарні уявлення про форму овочів та фруктів, які виготовляються; – називає основні властивості пластиліну та глини з допомогою вчителя;</p>	<p>Формування в учнів організованості в трудовій діяльності, точного виконання вказівок учителя. Формування в учнів основ навчально-практичної діяльності. Формування уявлень про геометричні форми об'єктів, що виготовляються. Розвиток дрібної моторики рук і тактильного сприймання на основі обстежувальних дій та підготовки пластиліну до роботи.</p>

	<p>овальної форми: слива, огірок, картопля.</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця при роботі з глиною та пластиліном.</p> <p>Способи та прийоми обстежувальних дій.</p> <p>Використання глини та пластиліну в побуті (іграшки, оздоблення, посуд).</p> <p>Основні кольори глини: сіра, червона, жовта.</p> <p>Основні кольори пластиліну: червоний жовтий, синій.</p> <p>Властивості матеріалів: пластилін, холодний–твердий, теплий–м’який; глина, суха–тверда, розмочена (вимішена)– м’яка.</p> <p>Пластичні властивості матеріалів: розминається руками, розкочується, відривається,</p>	<p>– вміє, з допомогою вчителя, організувати робоче місце для виконання робіт із ліплення та дотримуватися санітарно-гігієнічних вимог;</p> <p>– знає способи та прийоми обстежувальних дій: пальцями по контуру, вага, твердість, шорсткість тощо;</p> <p>– має елементарні уявлення про застосування глини та пластиліну: виготовлення іграшок, посуду;</p> <p>– має початкові знання про: пластичні властивості глини й пластиліну (суха глина – тверда; розмочена – м’яка; холодний пластилін – твердий; теплий пластилін – м’який і в’язкий); кольори глини (сіра, чер-</p>	<p>Формування уявлень про глину та пластилін, їх пластичні якості.</p> <p>Розвиток полісенсорного сприймання.</p> <p>Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам’яті.</p> <p>Збагачення активного словника (назви інструментів, матеріалів, їх властивості, кольори).</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Розвиток уміння аналізувати предмети.</p> <p>Корекція просторових уявлень.</p>
--	---	--	--

	<p>відщипується, вдавлюється, витягується, зліплюється.</p> <p>Прилади та інструменти для ліплення (підкладна дошка, різак, стека), правила користування.</p> <p>Правила безпеки та гігієни праці при роботі з глиною й пластиліном.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Обстеження предметів пальцями по контуру, з промовлянням.</p> <p>Підготовка матеріалу до ліплення (розминання, вимішування).</p> <p>Розподіл цілого шматка пластиліну, глини на частини (відщипування, відривання).</p> <p>Розкачування, скочування, сплющування між долонями та на підкладній дошці.</p> <p>Вдавлювання поверхні, примазування.</p> <p>Витягування між долонями, зліплення кінців паличок.</p>	<p>вона, жовта); кольори пластиліну (червоний, синій, жовтий); – називає прилади та інструменти та правила користування ними (за допомогою вчителя);</p> <p>– обстежує предмети пальцями по контуру з промовлянням;</p> <p>– вміє з допомогою вчителя готувати робоче місце та матеріал до роботи;</p> <p>– має початкові знання про способи та вміння підготовки матеріалу до роботи: глина замочується, замішується; пластилін підігрівається й розминається;</p> <p>– вміє скочувати колоподібними рухами в долонях (куля), вдавлювати на поверхні кулі (яблуко), розкачувати в долонях до овальної форми (огірок);</p>	<p>Розвиток мисленнєвих операцій.</p> <p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення.</p> <p>Розвиток дотикового сприймання.</p> <p>Корекція фізіологічних вад на основі виконання правильної постави під час праці.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тонусу, сили утримання предмета, точності рухів).</p> <p>Розвиток емоційного відгуку на основі результату праці.</p>
--	---	--	---

		З'єднання частин щільним стисканням.	– вміє з'єднувати окремі елементи виробу стисканням.	
3	16	<p>Робота з папером і картоном. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Виготовлення з паперу фігур, подібних до прямокутників, квадратів, трикутників, шляхом згинання та розривання по лінії згину. Наклеювання на смужку кольорового паперу кольорових кружечків (d 2 см). Наклеювання на смужку кольорового паперу кольорових квадратиків (сторона 2 см). Наклеювання на смужку кольорового паперу кольорових трикутників (сторона 2 см). Наклеювання на смужку кольорового паперу кольорових трикутників та кружечків, чергуючи їх. Виготовлення аплікації «Човник» із заготовок.</p>	<p><i>Учень:</i> – розуміє можливість практичного використання деяких виробів; – вміє з допомогою вчителя пояснити на елементарному рівні послідовність роботи; – має елементарні уявлення про основні геометричні форми, що виготовляються; – називає складові частини виробів (розмір, форма) з допомогою вчителя; – розрізняє папір за товщиною; – визначає більші та менші фігури; – викладає за зразком із допомогою вчителя орнаменти з готових деталей; – складає з допомогою вчителя аплікацію з готових деталей;</p>	<p>Формування в учнів основ навчально-практичної діяльності. Формування уявлень про геометричні форми, що використовуються під час роботи. Розвиток предметної співвіднесеності слова й образу предмета. Розвиток полісенсорного сприймання (слух та дотик). Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті. Розвиток дрібної моторики рук та тактильного сприймання на основі сортування паперу.</p>

	<p><i>Техніко-технологічні відомості:</i></p> <p>Організація робочого місця при роботі з папером.</p> <p>Способи та прийоми обстежувальних дій.</p> <p>Види та призначення паперу, використання паперу у побуті: серветки, газети, журнали, зошити, книжки.</p> <p>Основні кольори паперу: червоний, жовтий, синій.</p> <p>Властивості паперу: зминається, згинається, рветься, ріжеться ножицями, розмокає у воді, склеюється.</p> <p>Інструменти, які використовуються в роботі: ножиці, витискач, пензлик, олівець.</p> <p>Послідовність викладання візерунків на смужці (за розміром та формою).</p> <p>Послідовність виконання аплікації.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – вміє, з допомогою вчителя, організувати робоче місце для виконання роботи з папером; – знає способи та прийоми обстежувальних дій: пальцями по контуру, вага, твердість, шорсткість тощо; – орієнтується на аркуші паперу, називає: верх–низ, зліва–справа; – має початкові знання про властивості паперу: згинається, складається, зминається, рветься, вбирає вологу – втрачає міцність, легко ріжеться; – має елементарні уявлення про призначення деяких сортів паперу (газетний, писальний, папір для малювання, цигарковий, обгортковий, глянцева, кольорова); – має уявлення про основні кольори – червоний, жовтий, синій; 	<p>Поповнення словникового запасу новими словами: назви виробів, інструментів, видів паперу, його властивостей.</p> <p>Розвиток активного словника (назви інструментів, матеріалів, їх властивості).</p> <p>Розвиток вміння дітей аналізувати предмети на основі визначення форми деталей.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p> <p>Розвиток сенсорного сприймання на основі перцептивної діяльності.</p> <p>Виховання посидючості, акуратності, ретельності.</p>
--	--	---	--

	<p>Послідовність намазування деталей клеєм (клей-олівець) та подальшого наклеювання. Правила безпеки та гігієни праці при роботі з папером.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Обстеження предметів пальчиками по контуру з промовлянням.</p> <p>Згинання й розривання паперу по лініях згину.</p> <p>Різання смужки на частини.</p> <p>Сортування виготовлених із паперу геометричних фігур за розміром та формою.</p> <p>Намазування деталей клеєм.</p> <p>Наклеювання деталей.</p> <p>Складання візерунків із готових деталей.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – знає й називає інструменти: ножиці, витискач, олівець; – має початкові знання про правила безпеки під час роботи ріжучими інструментами й клеєм; – дотримується санітарно-гігієнічних вимог під час роботи з папером та клеєм; – з допомогою вчителя підтримує порядок на робочому місці та прибирає його; – обстежує предмети пальцями по контуру з промовлянням; – вміє підбирати потрібні матеріали та деталі; – вміє пізнавати на дотик види паперу; – вміє згинати, розривати папір; – вміє складати елементарні візерунки за зразком; – володіє прийомами різання ножицями. 	<p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля. Корекція уявлень про просторові відносини.</p> <p>Розвиток моторики: загальної; мілкої (у поєднанні з розвитком дотикового сприймання).</p>
--	---	--	--

4	15	<p>Робота з природними матеріалами. Екскурсія в природу, практичне ознайомлення учнів із природними матеріалами, що використовуються для роботи (глина, мох, шишки, жолуді, гілочки, листя та ін.). <i>Об'єкти виготовлення.</i> Наклеювання на основу з кольорового паперу засушеного листя (лист великий, лист маленький). Наклеювання на основу з кольорового паперу соняшникового та гарбузового насіння. Наклеювання на основу з кольорового паперу кісточок кавуна та дині. Наклеювання на основу з кольорового паперу засушених квітів, із наступним наклеюванням на стебло вази або горщика, вирізаних із паперу.</p>	<p><i>Учень:</i> – має елементарні поняття про природні матеріали і чому їх так називають; – має елементарне уявлення про подібність форми природних матеріалів до основних геометричних форм; – має поняття про необхідність раціонального використання різних матеріалів (гілки, вата, папір, картон); – називає природні матеріали за запитаннями вчителя; – вміє класифікувати природні матеріали за розміром та призначенням (з допомогою вчителя); – поєднує у виробі природні ма-</p>	<p>Конкретизація уявлень про довкілля під час збирання природного матеріалу. Формування уявлень про геометричні форми природних матеріалів. Розвиток полісенсорного сприймання. Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті. Розвиток мисленневих операцій на основі виконання послідовності трудових дій. Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тону, сили утримання предмета, точності рухів). Виховання наполегливості, зда-</p>
---	----	--	---	--

	<p>Виготовлення за зразком комахи-сонечка зі шкаралупи волооського горіха та пластиліну. Виготовлення яблука, м'яча з реп'яхів за зразком.</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця при роботі з природними матеріалами.</p> <p>Способи та прийоми обстежувальних дій.</p> <p>Види природних матеріалів: листя, квіти, плоди дерев (каштани, горіхи, шишки, крилатки в'яза, насіння), пір'я і т.д.</p> <p>Властивості природних матеріалів, що використовуються: вага, форма, розмір, колір, колючість, крихкість, чіпкість.</p> <p>Особливості використання та роботи з природними матеріалами.</p> <p>Застосування природних матеріалів у побуті (оздоблення, прикраси).</p>	<p>теріали та папір; – поєднує природні матеріали та пластилін.</p> <p>– вміє, з допомогою вчителя, організувати робоче місце для виконання роботи з природними матеріалами та дотримуватися санітарно-гігієнічних вимог;</p> <p>– знає способи та прийоми обстежувальних дій: пальцями по контуру, вага, твердість, шорсткість тощо;</p> <p>– має початкові знання про основні види природних матеріалів;</p> <p>– має елементарні уявлення про властивості матеріалів, які використовуються під час роботи: вага, колір, форма, величина, крихкість засушеного листа й квітів, твердість або м'я-</p>	<p>тності до вольового зусилля.</p> <p>Розвиток активного словника (назви природних матеріалів, їх властивості).</p> <p>Формування вміння аналізувати предмети на основі тактильного ознайомлення з природними матеріалами.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті.</p> <p>Корекція просторових уявлень.</p> <p>Корекція слухової уваги та зосередженості.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p>
--	---	---	--

		<p>Правила безпеки та гігієни праці при роботі з природними матеріалами.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Збирання природного матеріалу, сортування за назвою, формою, розміром, призначенням. Обстеження предметів пальцями по контуру з промовлянням.</p> <p>Наклеювання листя на папір. Наклеювання насіння на папір. Наклеювання квітів на папір. З'єднання реп'яхів. З'єднання деталей за допомогою клею, пластиліну.</p>	<p>кість, чіпкість реп'яха;</p> <ul style="list-style-type: none"> – має уявлення про збирання природних матеріалів; – має початкові знання про з'єднання природних матеріалів із папером та між собою за допомогою клею та пластиліну; – обстежує предмети пальцями по контуру з промовлянням; – знає прийоми закріплення деталей на основі; – вміє прикріплювати засушене листя й квіти на основу смужками паперу, намазувати листя, чашечки квітів клеєм і наклеювати їх на підкладку; – вміє складати найпростіші композиції із листя й квітів з допомогою вчителя. 	<p>Розвиток загальної та дрібної моторики.</p> <p>Розвиток сенсорного сприймання за допомогою перцептивної діяльності.</p> <p>Корекція рухів та гнучкості кистей рук.</p>
5	11	<p>Робота з конструктором.</p> <p><i>Об'єкти виготовлення.</i></p> <p>Різні види мозаїчних малюнків (підготувати трафарети або</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – має елементарні поняття про основні геометричні форми, що викладаються з мозаїки; 	<p>Формування в учнів основ практично-навчальної діяльності.</p>

	<p>зайві отвори заклеїти скотчем). Ознайомлення за допомогою розкладних дидактичних іграшок із різними ознаками предметів: формою, величиною, висотою, шириною, довжиною, товщиною, шорсткістю поверхні та ін. Ознайомлення з допомогою розкладних іграшок із видами транспорту, птахами, тваринами, предметами домашнього вжитку. Збирання з деталей будівельного конструктора будиночка і меблів. Вироби з конструкторів типу «Лего» з великими деталями (будинки, парканчики, машини тощо). <i>Техніко-технологічні відомості.</i> Організація робочого місця при роботі з різними видами конструкторських наборів.</p>	<p>– вміє гратися з розкладними іграшками; – співвідносить деталі конструктора з основними геометричними формами (з допомогою вчителя); – співвідносить деталі конструктора за розміром та формою (за допомогою вчителя); – виконує вироби за власною уявою.</p> <p>– вміє за допомогою вчителя організовувати робоче місце для роботи з конструктором та проведення дидактичних ігор;</p>	<p>Розвиток уміння співвідносити слово з реальним об'єктом на основі ознайомлення з розкладними іграшками. Розвиток позитивних емоцій під час проведення дидактичних ігор. Формування уявлень про форми предметів у процесі обстеження потрібних деталей.</p> <p>Розвиток активного словника (назви деталей конструктора, їх властивості). Розвиток здатності дітей до</p>
--	--	---	---

	<p>Способи та прийоми обстежувальних дій. Види дидактичних іграшок. Види конструкторів (розкладні іграшки, набір будівельних кубиків, великий конструктор типу «Лего», мозаїка). Деталі конструктора. Види з'єднання деталей конструктора. Послідовність роботи з різними видами конструктора. Правила безпеки та гігієни праці при роботі з конструктором.</p> <p><i>Трудові операції.</i> Вправи на обстеження предметів пальцями по контуру з промовлянням. Складання мозаїки. Складання пазлів. Складання кубиків. Складання розкладних іграшок.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – знає способи та прийоми обстежувальних дій: пальцями по контуру, вага, твердість, шорсткість тощо; – має поняття про види конструкторів та конструкторських наборів; – називає основні деталі різних конструкторів за запитаннями вчителя; – розрізняє рухомі й нерухомі з'єднання цих деталей; – відбирає необхідні деталі для виконання роботи; – з допомогою вчителя дотримується послідовності роботи; <ul style="list-style-type: none"> – обстежує предмети пальцями по контуру з промовлянням; – вміє поетапно виконувати роботу за словесною інструкцією вчителя з показом прийомів виготовлення; – вміє співвідносити отвір у дощці для мозаїки із шипом 	<p>аналізу предметів. Розвиток пізнавальної активності. Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення. Корекція просторових уявлень. Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета. Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p> <p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля. Корекція фізіологічних вад на основі виконання правильної постави під час складання конструктора. Корекція точності рухів та гнучкості кистей рук.</p>
--	---	---	--

		Складання різних виробів із конструктора. Виконання виробу за зразком, за власною уявою.	деталі; – вміє відбирати необхідні іграшки для гри.	
6	9	Робота з текстильними матеріалами. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Намотування кольорових ниток на клубок, на картон. Вправи на зав'язування шнурків простим вузлом та бантиком на трафареті. Шиття шнурками по трафарету. Сортування намистинок (d 1 см, розмір, форма) та нанизування намиста. <i>Техніко-технологічні відомості.</i> Організація робочого місця при роботі з текстильними матеріалами. Способи та прийоми обстежувальних дій.	<i>Учень:</i> – має елементарне поняття про нитки; – вміє сортувати нитки за призначенням, товщиною; – сортує за розміром, формою намистинки; – вміє з допомогою вчителя відміряти потрібну довжину нитки; – організовує з допомогою вчителя робоче місце для роботи з текстильними матеріалами; – знає способи та прийоми обстежувальних дій: пальцями по	Формування в учнів основ трудової діяльності. Розвиток пізнавальної активності. Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті. Формування уявлень про форми предметів. Розвиток активного словника (назви інструментів, матеріалів, їх властивості).

	<p>Види та призначення ниток (для шиття, вишивання, плетіння гачком, в'язання спицями).</p> <p>Використання ниток у побуті (шиття та лагодження одягу, виготовлення оздоблень).</p> <p>Властивості ниток (колір, товщина), рвуться, ріжуться ножицями, зв'язуються, скручуються, сплітаються.</p> <p>Види вузлів (простий та бантиком).</p> <p>Правила безпеки та гігієни праці при роботі з текстильними матеріалами.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Вправи на обстеження предметів пальчиками по контуру з промовлянням.</p> <p>Розривання (товщина 40) й різання ниток різної довжини.</p>	<p>контуру, вага, твердість, шорсткість тощо;</p> <p>– має елементарні уявлення про властивості та види ниток: товщина (тонкі, товсті), мають колір, легко ріжуться, рвуться, зв'язуються, скручуються, сплітаються;</p> <p>– має початкові знання про використання ниток у побуті (шиття, лагодження, в'язання одягу, виготовлення оздоблень);</p> <p>– називає інструменти для роботи з нитками і їх призначення;</p> <p>– дотримується санітарно-гігієнічних вимог під час роботи з допомогою вчителя;</p> <p>– обстежує предмети пальцями по контуру з промовлянням;</p> <p>– вміє розривати та розрізати нитки;</p>	<p>Розвиток здатності дітей до аналізу предметів на основі тактильного обстеження ниток.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті.</p> <p>Корекція слухової уваги та зосередженості.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p> <p>Формування вміння здійснювати контроль за своєю діяльністю.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тону, сили утрима-</p>
--	---	--	--

	Намотування ниток на клубок, картон. Зав'язування вузлів. Сортування бусинок. Нанизування намисто.	– вмiє намотувати нитки на картон; – вмiє користуватися інструментами; – вмiє нанизувати намисто.	ння предмета, точності рухів).
--	---	---	--------------------------------

Орієнтовні досягнення учнів на кінець навчального року

Учні:

- використовують збережені аналізатори (слух, залишковий зір, дотик та ін.) під час виконання всіх завдань;
- орієнтуються на робочому місці;
- показують, називають верх–низ, праву–ліву сторони аркуша паперу;
- виділяють довгі і короткі, маленькі й великі деталі;
- впізнають й називають основні геометричні форми;
- володіють прийомами роботи з різними матеріалами;
- користуються навчальним приладдям;
- виявляють пізнавальний інтерес до навчання праці;
- уважно слухають і розуміє мовлення вчителя;
- використовують засвоєний словник у власному мовленні;
- помічають й виправляють за допомогою вчителя помилки та недоліки у власному виробі;
- відповідають на запитання вчителя;
- культурно спілкуються.

1 клас

(70 годин, 2 години на тиждень)

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	1	Вступне заняття. Праця та її значення в житті людини. Значення ручної праці для підготовки до самостійного життя. Демонстрація виробів, виготовлених іншими учнями. Орієнтування на робочому місці. Розміщення предметів справа, зліва від себе, прямо перед собою, ближче – далі. Правильна постава і дотримання порядку на робочому місці.	<i>Учень:</i> – знає, що таке праця та її значення; – знає вимоги до поведінки учнів під час уроку праці; – має поняття про розміщення предметів справа, зліва від себе, прямо перед собою, зверху, знизу; – вміє знаходити та розташовувати предмети на парті за вказівкою вчителя.	Виховання вміння спрямовувати увагу на вчителя. Формування стійкості уваги. Формування вміння орієнтуватися на площині робочого столу. Формування організаційних умінь: знаходити та розташовувати предмети на парті.
2	18	Робота з глиною і пластиліном. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Палички і стовпчики різної до-	<i>Учень:</i> – має елементарні уявлення про основні геометричні форми, що виготовляються;	Формування в учнів організованості в трудовій діяльності, точного виконання вказівок

	<p>вжини і товщини та вироби з них (драбинка, паркан, трикутник, квадрат, будиночок, ялинка, літак).</p> <p>Ліплення сніговика – за зразком.</p> <p>Овочі і фрукти у формі кулі: яблуко, помідор, апельсин.</p> <p>Складання композиції з виготовлених овочів і фруктів (помідори в корзині і ін.).</p> <p>Ліплення за зразком предметів овальної форми: слива, огірок, картопля.</p> <p>Ліплення за зразком предметів конічної форми: морква, перець.</p> <p>Складання композиції (овочі на тарілці).</p> <p>Ліплення грибів за зразком.</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця при роботі з глиною та пластиліном.</p>	<p>– вміє, з допомогою вчителя, пояснити на елементарному рівні послідовність роботи;</p> <p>– вміє порівнювати об’єкти виготовлення за розміром та формою (з допомогою вчителя);</p> <p>– має елементарні уявлення про форму овочів та фруктів, які виготовляються;</p> <p>– називає основні властивості пластиліну та глини з допомогою вчителя;</p> <p>– складає композиції з допомогою вчителя;</p> <p>– вміє, з допомогою вчителя, організувати робоче місце для виконання робіт із ліплен-</p>	<p>учителя.</p> <p>Формування в учнів основ навчально-практичної діяльності.</p> <p>Формування уявлень про геометричні форми об’єктів, що виготовляються.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук і тактильного сприймання на основі обстежувальних дій та підготовки пластиліну до роботи.</p> <p>Формування уявлень про глину та пластилін, їх пластичні якості.</p>
--	---	---	--

	<p>Способи та прийоми обстежувальних дій.</p> <p>Використання глини та пластиліну в побуті (іграшки, оздоблення, посуд).</p> <p>Властивості матеріалів: пластилін, холодний–твердий, теплий–м’який; глина, суха–тверда, розмочена (вмішена)–м’яка.</p> <p>Пластичні властивості матеріалів: розминається руками, розкочується, відривається, відщипується, відрізається, вдавлюється, витягується, зліплюється.</p> <p>Види та призначення глини та пластиліну.</p> <p>Основні кольори глини: сіра, червона, жовта.</p> <p>Основні кольори пластиліну: білий, чорний, червоний, синій, жовтий, зелений.</p> <p>Правила безпеки та гігієни</p>	<p>ня та дотримуватися санітарно-гігієнічних вимог;</p> <p>– знає способи та прийоми обстежувальних дій: пальцями по контуру, вага, твердість, шорсткість тощо;</p> <p>– має елементарні уявлення про застосування глини та пластиліну: виготовлення іграшок, посуду;</p> <p>– має початкові знання про: пластичні властивості глини й пластиліну (суха глина – тверда; розмочена – м’яка; холодний пластилін – твердий; теплий пластилін – м’який і в’язкий); кольори глини (сіра, червона, жовта); кольори пластиліну (чорний, червоний, синій, жовтий, зелений);</p> <p>– називає прилади та інструменти та правила користування ними (з допомогою вчителя);</p>	<p>Розвиток полісенсорного сприймання.</p> <p>Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам’яті.</p> <p>Збагачення активного словника (назви інструментів, матеріалів, їх властивості, кольори).</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Розвиток уміння аналізувати предмети.</p> <p>Корекція просторових уявлень.</p> <p>Розвиток мисленнєвих операцій.</p>
--	---	---	---

	<p>праці при роботі з глиною і пластиліном.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Вправи на обстеження предметів пальчиками по контуру з промовлянням.</p> <p>Вправи на підготовку матеріалу до ліплення (розминання, вимішування).</p> <p>Вправи на розподіл цілого шматка пластиліну, глини на частини (відщипування, відривання, відрізання).</p> <p>Вправи на розкачування, скоочування, сплющування між долонями та на підкладній дошці.</p> <p>Вправи на вдавлювання поверхні, примазування.</p> <p>Вправи на витягування між долонями, витончення кінців паличок.</p> <p>Вправи на з'єднання частин щільним стисканням.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – обстежує предмети пальцями по контуру з промовлянням; – вміє з допомогою вчителя готувати робоче місце та матеріал до роботи; – має початкові знання про способи та вміння підготовки матеріалу до роботи: глина замочується, замішується; пластилін підігрівається й розминається; – вміє скоочувати колоподібними рухами в долонях (куля), вдавлювати на поверхні кулі (яблуко), розкачувати в долонях до овальної форми (огірок); – вміє з'єднувати окремі елементи виробу стисканням; – виліплює гриб з двох частин. 	<p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення.</p> <p>Розвиток дотикового сприймання.</p> <p>Корекція фізіологічних вад на основі виконання правильної постави під час праці.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тону, сили утримання предмета, точності рухів).</p> <p>Розвиток емоційного відгуку на основі результату праці.</p>
--	---	---	---

3	16	<p>Робота з папером і картоном. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Вправи на згинання та розривання паперу по лінії згину. Вправи на різання смужки на частини. Наклеювання на смужку кольорового паперу кольорових трикутників та кружечків, чергуючи їх. Наклеювання на смужку кольорового паперу кольорових квадратів, трикутників та кружечків, чергуючи їх. Виготовлення меблів (стіл, диван) з готових коробочок. Виготовлення ялинкових гірлянд із смужок кольорового паперу – ланцюжок, гармошка (колективна робота). Виготовлення прапорців з кольорового паперу. Складання сюжетної композиції з геометричних фігур за зразком (сніговик, будиночок, вантажівка).</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – розуміє можливість практичного використання деяких виробів; – вміє з допомогою вчителя пояснити на елементарному рівні послідовність роботи; – має елементарні уявлення про основні геометричні форми, що виготовляються; – називає складові частини виробів (розмір, форма) з допомогою вчителя; – розрізняє папір за товщиною; – визначає більші та менші фігури; – викладає за зразком із допомогою вчителя орнаменти з готових деталей; – вміє виконувати роботу колективно; – складає меблі з готових коробочок; – складає з допомогою вчителя аплікацію з готових деталей; 	<p>Формування в учнів основ навчально-практичної діяльності. Формування уявлень про геометричні форми, що використовуються під час роботи. Розвиток предметної співвіднесеності слова й образу предмета. Розвиток полісенсорного сприймання (слух та дотик). Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті. Розвиток дрібної моторики рук та тактильного сприймання на основі сортування паперу.</p>
---	----	---	--	--

	<p>Складання сюжетних композицій за задумом (за казкою «Колобок», іграшка-неваляйка, човник, фрукти, овочі, пірамідка).</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця при роботі з папером.</p> <p>Способи та прийоми обстежувальних дій.</p> <p>Види та призначення паперу.</p> <p>Використання окремих видів паперу у побуті (для письма, малювання, серветки, газети, журнали, зошити, книжки).</p> <p>Основні кольори паперу: білий, чорний, червоний, жовтий, зелений, синій.</p> <p>Властивості паперу: мнеться, згинається, рветься, ріжеться ножицями, розмокає у воді, клеїться.</p> <p>Послідовність складання візерунків.</p>	<p>– складає сюжетні композиції з допомогою вчителя;</p> <p>– вміє, з допомогою вчителя, організовувати робоче місце для виконання роботи з папером;</p> <p>– знає способи та прийоми обстежувальних дій;</p> <p>– орієнтується на аркуші паперу, називає верх–низ, зліва–справа;</p> <p>– має початкові знання про властивості паперу;</p> <p>– має елементарні уявлення про призначення деяких сортів паперу;</p> <p>– має уявлення про основні кольори – білий, чорний, червоний, жовтий, зелений, синій;</p> <p>– знає й називає інструменти: ножиці, витискач, олівець;</p> <p>– має початкові знання про правила безпеки під час роботи рі-</p>	<p>Поповнення словникового запасу новими словами: назви виробів, інструментів, видів паперу, його властивостей.</p> <p>Розвиток активного словника (назви інструментів, матеріалів, їх властивості).</p> <p>Розвиток умінь дітей аналізувати предмети на основі визначення форми деталей.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p> <p>Розвиток сенсорного сприймання на основі перцептивної діяльності.</p>
--	--	---	---

		<p>Послідовність виконання аплікації.</p> <p>Прийоми різання паперу по прямій.</p> <p>Намазування деталей клеєм (клей-олівець) та подальшого наклеювання.</p> <p>Правила безпеки та гігієни праці при роботі з папером.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Вправи на обстеження предметів пальчиками по контуру з промовлянням.</p> <p>Згинання і розривання паперу по лініях згину.</p> <p>Різання смужки.</p> <p>Складання за зразком орнаменту на смужці.</p> <p>Складання за зразками на вибір орнаменту в квадраті.</p>	<p>жучими інструментами й клеєм;</p> <p>– дотримується санітарно-гігієнічних вимог під час роботи з папером та клеєм;</p> <p>– з допомогою вчителя підтримує порядок на робочому місці та прибирає його;</p> <p>– обстежує предмети пальцями по контуру з промовлянням;</p> <p>– вміє підбирати потрібні матеріали та деталі;</p> <p>– вміє пізнавати на дотик види паперу;</p> <p>– вміє згинати, розривати папір;</p> <p>– вміє складати елементарні візерунки за зразком;</p> <p>– володіє прийомами різання ножицями.</p>	<p>Виховання посидючості, акуратності, ретельності.</p> <p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p> <p>Корекція уявлень про просторові відносини.</p> <p>Розвиток моторики: загальної; мілької (у поєднанні з розвитком дотикового сприймання).</p>
4	15	<p>Робота з природними матеріалами.</p> <p>Екскурсія в природу для збирання природного матеріалу</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>– має елементарні поняття про природні матеріали і чому їх так називають;</p>	<p>Конкретизація уявлень про довкілля під час збирання природного матеріалу.</p>

	<p>(листя, квітів, насіння – крилаток в'яза і клена, сучків та ін.).</p> <p><i>Об'єкти виготовлення.</i></p> <p>Виготовлення з листя гірлянд для прикрашання класу.</p> <p>Виготовлення з природного матеріалу колекцій, наочних таблиць.</p> <p>Виготовлення квітки за зразком. Квітколоже – з пластиліну, пелюстки – крилатки в'яза, квітконіжка – дріт.</p> <p>Виготовлення за зразком метелика з пластиліну і крилаток клена чи маленьких листочків.</p> <p>Виготовлення за зразком кошика з розкритої соснової шишки та паперових смужок для ручки і прикрас.</p> <p>Наклеювання на підкладку з кольорового паперу засушених квітів з наступним накле-</p>	<p>– має уявлення про збирання природних матеріалів;</p> <p>– має елементарне уявлення про подібність форми природних матеріалів до основних геометричних форм;</p> <p>– має поняття про необхідність раціонального використання різних матеріалів (гілки, вата, папір, картон);</p> <p>– називає природні матеріали за запитаннями вчителя;</p> <p>– вміє класифікувати природні матеріали за розміром та призначенням (з допомогою вчителя);</p> <p>– поєднує у виробі природні матеріали та папір;</p> <p>– поєднує природні матеріали та пластилін;</p> <p>– має поняття про багатодетальні вироби;</p>	<p>Формування уявлень про геометричні форми природних матеріалів.</p> <p>Розвиток полісенсорного сприймання.</p> <p>Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p> <p>Розвиток мисленнєвих операцій на основі виконання послідовності трудових дій.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тону, сили утримання предмета, точності рухів).</p> <p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p>
--	---	---	---

	<p>юванням на стебло вази або горщика, вирізаних з паперу. Виготовлення за зразком їжака з пластиліну й голок з обламаних крилаток в'яза. Виготовлення яблука, м'яча з реп'яхів за зразком. Виготовлення гриба з реп'яхів за зразком.</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця при роботі з природними матеріалами.</p> <p>Способи та прийоми обстежувальних дій.</p> <p>Види природних матеріалів: листя, квіти, плоди дерев (каштани, горіхи, шишки, крилатки в'яза, насіння), пір'я і т.д.</p> <p>Властивості природних матеріалів, що використовуються: вага, форма, розмір, колір, ступінь сухості, колючість, крихкість, чіпкість.</p>	<p>– вміє, з допомогою вчителя, організовувати робоче місце для виконання роботи з природними матеріалами та дотримуватися санітарно-гігієнічних вимог;</p> <p>– знає способи та прийоми обстежувальних дій: пальцями по контуру, вага, твердість, шорсткість тощо;</p> <p>– має початкові знання про основні види природних матеріалів;</p> <p>– має елементарні уявлення про властивості матеріалів;</p>	<p>Розвиток активного словника (назви природних матеріалів, їх властивості).</p> <p>Формування вміння аналізувати предмети на основі тактильного ознайомлення з природними матеріалами.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті.</p> <p>Корекція просторових уявлень.</p> <p>Корекція слухової уваги та зосередженості.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу</p>
--	---	--	--

		<p>Прийоми з'єднання різних матеріалів. Застосування природних матеріалів у побуті (оздоблення, прикраси). Правила безпеки та гігієни праці при роботі з природним матеріалом. <i>Трудові операції.</i> Вправи на обстеження предметів пальчиками по контуру з промовлянням. Нанизування листя на нитку. З'єднання різних матеріалів пластиліном. Приклеювання паперу до природних матеріалів. Зчеплення реп'яхів.</p>	<p>– має початкові знання про з'єднання природних матеріалів із папером та між собою за допомогою клею та пластиліну;</p> <p>– обстежує предмети пальцями по контуру з промовлянням; – знає прийоми закріплення деталей на основі; – вміє нанизувати листя на нитку; – вміє складати найпростіші композиції із листя й квітів за допомогою вчителя.</p>	<p>предмета.</p> <p>Розвиток загальної та дрібної моторики . Розвиток сенсорного сприймання за допомогою перцептивної діяльності. Корекція рухів та гнучкості кистей рук.</p>
5	9	<p>Робота з текстильними матеріалами. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Сортування бусинок (d 2 см, розмір, форма) та нанизування наниста.</p>	<p><i>Учень:</i> – має елементарне поняття про нитки; – вміє сортувати нитки за призначенням, товщиною;</p>	<p>Формування в учнів основ практично-навчальної діяльності. Розвиток уміння співвідноси-</p>

	<p>Складання колекції ниток – наклеювання на підкладку з цупкого паперу.</p> <p>Шиття шнурками по трафарету.</p> <p>Пришивання ґудзика з двома отворами до трафарету шнурком.</p> <p>Виготовлення закладки. Виготовлення стилізованих фігурок з пучків зв'язаних ниток.</p> <p>Оформлення макетів з виробами, виготовленими раніше, із створенням ігрової ситуації.</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця при роботі з текстильними матеріалами.</p> <p>Способи та прийоми обстежувальних дій.</p> <p>Види та призначення ниток (для шиття, вишивання, плетіння гачком, в'язання спицями).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – сортує за розміром, формою намистинки; – вміє з допомогою вчителя відміряти потрібну довжину нитки; – вміє з допомогою вчителя виготовляти стилізовані фігурки; – вміє з допомогою вчителя складати колекцію ниток; – з допомогою вчителя оформлює макети; <ul style="list-style-type: none"> – організовує з допомогою вчителя робоче місце для роботи з текстильними матеріалами; – знає способи та прийоми обстежувальних дій; – має елементарні уявлення про властивості та види ниток; – має початкові знання про використання ниток у побуті 	<p>ти слово з реальним об'єктом на основі ознайомлення з розкладними іграшками.</p> <p>Розвиток позитивних емоцій під час проведення дидактичних ігор.</p> <p>Формування уявлень про форми предметів у процесі обстеження потрібних деталей.</p> <p>Розвиток активного словника (назви деталей конструктора, їх властивості).</p> <p>Розвиток здатності дітей до аналізу предметів.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення.</p>
--	--	---	--

	<p>Види та призначення ґудзиків. Використання ниток у побуті (шиття та лагодження одягу, виготовлення оздоблень). Властивості ниток (колір, товщина), рвуться, ріжуться ножицями, зв'язуються, скручуються, сплітаються. Призначення та правила користування ножицями, голками (дерев'яні, пластмасові), наперстком. Правила безпечної праці та зберігання голок (гольник, подушечка для голок). Правила безпеки та гігієни праці при роботі з текстильними матеріалами. <i>Трудові операції.</i> Вправи на обстеження предметів пальчиками по контуру з промовлянням. Розривання (товщина 40) і різання ниток різної довжини.</p>	<p>(шиття, лагодження, в'язання одягу, виготовлення оздоблень); – знає види та призначення ґудзиків; – називає інструменти для роботи з нитками і їх призначення; – дотримується санітарно-гігієнічних вимог під час роботи з допомогою вчителя;</p> <p>– обстежує предмети пальцями по контуру з промовлянням; – вміє розривати та розрізати нитки; – вміє наклеювати нитки на</p>	<p>Корекція просторових уявлень. Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета. Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p> <p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля. Корекція фізіологічних вад на основі виконання правильної постави під час складання ко-</p>
--	--	---	---

		<p>Наклеювання ниток. Зв'язування кольорових ниток. Шиття по трафарету. Пришивання гудзика до трафарету. Зав'язування вузликів на кінцях ниток, шнурка. Нанизування намиста.</p>	<p>картон; – вмiє користуватися інструментами; – виконує стiбок на трафаретi; – пришиває гудзик до трафарету; – вмiє нанизувати намисто.</p>	<p>нструктора. Корекція точності рухів та гнучкості кистей рук.</p>
6	11	<p>Робота з конструктором. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Ознайомлення за допомогою розкладних дидактичних іграшок із різними ознаками предметів: формою, величиною, висотою, шириною, довжиною, товщиною, шорсткістю поверхні та ін. Ознайомлення за допомогою розкладних іграшок із видами транспорту, птахами, тваринами, предметами домашнього вжитку. Різні види мозаїчних малюнкiв.</p>	<p><i>Учень:</i> – має елементарні поняття про основні геометричні форми, що викладаються з мозаїки; – вмiє гратися з розкладними іграшками; – співвідносить деталі конструктора з основними геометричними формами (з допомогою вчителя); – співвідносить деталі конструктора за розміром та формою (з допомогою вчителя); – виконує вироби за власною уявою;</p>	<p>Формування в учнів основ трудової діяльності. Розвиток пізнавальної активності. Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті. Формування вміння спрямовувати увагу на вчителя. Виховання свідомого ставлення до будь-якої справи. Конкретизація знайомих і нових слів. Корекція просторового орієнтування.</p>

	<p>ків (підготувати трафарети або зайві отвори заклеїти скотчем).</p> <p>Вироби з конструкторів типу «Лего» із великими деталями (будинки, парканчики, машини тощо).</p> <p>Збирання з деталей будівельного конструктора будиночка і меблів.</p> <p>Складання з паличок різних геометричних фігур за зразком.</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця при роботі з різними видами конструкторських наборів.</p> <p>Способи та прийоми обстежувальних дій.</p> <p>Види конструкторів (набір будівельних кубиків, великий конструктор типу «Лего», мозаїки, великі пазли).</p> <p>Деталі конструктора.</p> <p>Види з'єднання деталей конструктора.</p>	<p>– вміє з допомогою вчителя організовувати робоче місце для роботи з конструктором та проведення дидактичних ігор;</p> <p>– знає способи та прийоми обстежувальних дій: пальцями по контуру, вага, твердість, шорсткість тощо;</p> <p>– має поняття про види конструкторів та конструкторських наборів;</p> <p>– називає основні деталі різ-</p>	<p>тування.</p> <p>Формування уявлень про форми предметів.</p> <p>Розвиток активного словника (назви інструментів, матеріалів, їх властивості).</p> <p>Розвиток здатності дітей до аналізу предметів на основі тактильного обстеження ниток.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті.</p> <p>Корекція слухової уваги та зосередженості.</p>
--	--	--	---

	<p>Прийоми роботи з різними видами конструктора.</p> <p>Правила безпеки та гігієни праці при роботі з різними видами конструктора.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Вправи на обстеження предметів пальчиками по контуру з промовлянням.</p> <p>Складання мозаїки.</p> <p>Складання пазлів.</p> <p>Складання кубиків.</p> <p>Складання розкладних іграшок.</p> <p>Складання різних виробів з конструктора.</p> <p>Виконання виробу за зразком, за власною уявою.</p>	<p>них конструкторів за запитаннями вчителя;</p> <ul style="list-style-type: none"> – розрізняє рухомі й нерухомі з'єднання цих деталей; – відбирає необхідні деталі для виконання роботи; – з допомогою вчителя дотримується послідовності роботи; – обстежує предмети пальцями по контуру з промовлянням; – вміє поетапно виконувати роботу за словесною інструкцією вчителя з показом прийомів виготовлення; – вміє співвідносити отвір у дошці для мозаїки із шипом деталі; – вміє відбирати необхідні іграшки для гри. 	<p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p> <p>Формування вміння здійснювати контроль за своєю діяльністю.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тонусу, сили утримання предмета, точності рухів).</p>
--	--	--	---

Орієнтовні досягнення учнів на кінець навчального року

Учні:

- використовують збережені аналізатори (слух, залишковий зір, дотик та ін.) під час виконання всіх завдань;
- орієнтуються на робочому місці;
- користуються навчальним приладдям;

- виявляють пізнавальний інтерес до навчання праці;
- виявляють готовність до оцінювання результату своєї діяльності;
- уважно слухають і розуміють мовлення вчителя і однокласників;
- використовують засвоєний словник у власному мовленні;
- помічають і виправляють помилки та недоліки у власному виробі з допомогою вчителя;
- відповідають на запитання вчителя простими реченнями, використовуючи в мові слова, що означають просторові ознаки предметів: великий – маленький, високий – низький, широкий – вузький, рівні і слів, що означають просторові відношення предметів: спереду, справа, зліва, рівні;
- культурно спілкуються.

2 клас

(140 годин, 4 години на тиждень)

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	36	Робота з глиною і пластиліном. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Ліплення з пластиліну геометричних фігур (круг, квадрат, прямокутник, трикутник). Складання орнаменту за зразком з готових геометричних фігур.	<i>Учень:</i> – вміє з допомогою вчителя організувати робоче місце під час виконання робіт з ліплення; – дотримується санітарно-гігієнічних вимог з допомогою вчителя;	Формування вміння спрямовувати увагу на вчителя. Виховання свідомого ставлення до будь-якої справи. Корекція просторової орієнтації. Формування в учнів організованості в трудовій діяльності,

	<p>Ліплення іграшок: пірамідка, рибка, каченя за зразком.</p> <p>Ліплення з зразком іграшок: автобус, вантажівка, легковий автомобіль.</p> <p>Гра за правилами вуличного руху, з використанням власних виробів.</p> <p>Ліплення з натури предметів циліндричної форми: чашка, стакан для олівців.</p> <p>Ліплення з натури посуду конічної форми: відерце, квітковий горщик.</p> <p>Ліплення за уявою чайного посуду в формі кулі, циліндра, конуса і круга (чайник для заварки, чашка з блюдцем, десертна тарілка). Нанесення візерунків стеком на вибір учнів.</p> <p>Гра – накрити на стіл, з використанням власних виробів.</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця при роботі з глиною та пластиліном.</p>	<p>– має уявлення про використання глини в народному господарстві: виготовлення іграшок, посуду, цегла, черепиця;</p> <p>– знає пластичні властивості глини і пластиліну;</p> <p>– називає основні інструменти, їх призначення.</p> <p>– складає композиції з допомогою вчителя;</p> <p>– вміє оздоблювати вироба нанесенням стеком орнаменту;</p> <p>– має уявлення про кольори глини: сіра, червона, жовта;</p> <p>– має уявлення про кольори пластиліну: червоний, синій, жовтий, зелений, чорний, білий;</p> <p>– знає способи підготовки пластичного матеріалу до роботи: глина замочується, замішується,</p>	<p>точного виконання вказівок учителя.</p> <p>Формування уявлень про форми предметів на основі роботи з пластичними матеріалами (зміна форм об'єктів виготовлення).</p> <p>Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті на основі роботи з пластичними матеріалами.</p> <p>Розвиток мисленневих операцій на основі складання композицій.</p> <p>Розвиток активного словника (назви інструментів, матеріалів, їх властивості).</p>
--	---	--	---

	<p>Способи та прийоми обстежувальних дій.</p> <p>Види та призначення глини, застосування цього матеріалу в народному господарстві.</p> <p>Ознайомлення учнів з керамічними виробами з глини – чайний і столовий посуд, декоративний посуд – кашпо, горщечки, глиняні іграшки.</p> <p>Глина – будівельний матеріал (цегла, черепиця).</p> <p>Прийоми обробки стеком площин і ребер геометричних тіл.</p> <p>Прийоми з'єднання деталей способом примазування.</p> <p>Пропорційне співвідношення деталей виробу та елементів макета.</p> <p>Правила безпеки та гігієни праці при роботі з глиною і пластиліном.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Обстеження предметів пальчи-</p>	<p>ся; готовність глини до роботи; пластилін підігрівається і розминається;</p> <p>– володіє прийомами роботи з пластичними матеріалами: розкачування в долонях і на підкладній дошці (повторення) та ліплення посуду способом вдавлювання і розплющування стінок виробу пальцями;</p> <p>– з'єднує деталі виробів способом примазування;</p> <p>– має початкові знання про прийоми обробки стеком площин і ребер геометричних тіл;</p> <p>– має елементарне уявлення про пропорційне співвідношення деталей виробу та елементів макета;</p> <p>– вміє відщипувати, відривати, відрізати орієнтовно потрібну</p>	<p>Розвиток умінь дітей аналізувати предмети під час проведення обстеження предмета за допомогою дотику.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення.</p> <p>Корекція уявлень про просторові відносини на основі складання композицій.</p> <p>Корекція слухової уваги та зосередженості.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета під час зміни форм об'єктів з пластичних матеріалів.</p> <p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p>
--	--	--	---

		<p>ками по контуру та визначення просторового положення деталей виробу та на макеті.</p> <p>Ліплення посуду способом вдавлення і розплющування стінок виробу пальцями.</p> <p>Оздоблювання власних виробів.</p> <p>Нанесення узору стеком.</p> <p>З'єднання виліплених деталей в одне ціле способом примазування.</p> <p>Закріплення деталей макета на підставці способом примазування.</p>	<p>кількість матеріалу з допомогою вчителя;</p> <p>– виліплює посуд способом вдавлення і розплющування стінок виробу пальцями;</p> <p>– визначає з допомогою вчителя просторове положення та пропорційне співвідношення;</p> <p>– вміє з'єднувати окремі елементи виробу.</p>	<p>Розвиток сенсорного сприймання за допомогою перцептивної діяльності.</p> <p>Корекція фізіологічних вад на основі виконання правильної постави під час праці.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тону, сили утримання предмета, точності рухів).</p>
2	32	<p>Робота з папером і картоном.</p> <p><i>Об'єкти виготовлення.</i></p> <p>Різання смужки на квадрати, трикутники, прямокутники.</p> <p>Складання колекції видів паперу та картону.</p> <p>Складання та згинання паперу, виготовлення: закладки для</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>– розуміє можливість практичного використання деяких виробів;</p> <p>– має елементарні уявлення про основні геометричні форми що виготовляються;</p>	<p>Формування уявлень про геометричні форми, що використовуються в роботі.</p> <p>Поповнення словникового запасу новими словами (назви виробів).</p> <p>Розвиток предметної співвід-</p>

	<p>книг, іграшок (карнавальна шапочка, човник, голуб), кишеньки для зберігання геометричних фігур, пакетиків для насіння та ін.</p> <p>Виготовлення трьохсекційної ширми для лялькового театру шляхом згинання листка з подальшим наклеюванням готових фігур.</p> <p>Виготовлення з картону плоских ялинкових прикрас у формі різних стилізованих зображень грибів, овочів, фруктів, риб, пташок, тварин, іграшок.</p> <p>Виготовлення аплікаційним способом найпростіших навчальних посібників: наочних таблиць з лічби, числових таблиць з цифровими позначеннями за Брайлем; геометричного лото (з готових квадратів, кругів, трикутників).</p> <p>Дрібний ремонт підручників.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – вміє з допомогою вчителя пояснити послідовність виконання роботи; – вміє з допомогою вчителя організувати робоче місце; – орієнтується на аркуші паперу, називає верх–низ, зліва–справа; – називає складові частини виробів (розмір, форма) з допомогою вчителя; – розрізняє папір та картон за товщиною; – визначає більші та менші фігури; – викладає за зразком із допомогою вчителя орнаменти з готових деталей; – складає з допомогою вчителя аплікацію з готових деталей; 	<p>несеності слова й образу предмета на основі складання аплікацій.</p> <p>Формування в учнів основ практично-навчальної діяльності.</p> <p>Розвиток полісенсорного сприймання.</p> <p>Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p> <p>Розвиток мисленневих операцій.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p>
--	---	--	--

	<p>Складання орнаменту для оздоблення рамочки за допомогою аплікації.</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця для роботи з папером та картоном.</p> <p>Застосування і призначення картону.</p> <p>Властивості і особливості картону: згинається, ламається, ріжеться, тонкий і товстий картон; вбирає вологу, міцніший за папір, колір картону.</p> <p>Сировина, з якої виготовляють папір і картон.</p> <p>Елементарні відомості про сорти картону – кольоровий, палітурний і ящиківий.</p> <p>Елементарні відомості про колороблення картону.</p> <p>Прийоми обклеювання картону папером.</p> <p>Клеючі суміші для роботи з</p>	<p>– має елементарні поняття про призначення деяких сортів паперу та картону (газетний, писальний, папір для малювання, цигарковий, обгортковий, глянцевиий, кольоровий);</p> <p>– має початкові знання про властивості паперу та картону;</p> <p>– має елементарні знання про виготовлення паперу та картону;</p> <p>– має уявлення про основні кольори – білий, чорний, червоний, жовтий, зелений, синій;</p> <p>– має елементарні уявлення про палітурні тканини: коленкор, лідерин або паперові замітники цих тканин;</p> <p>– розуміє значення ремонту та догляду за посібниками та книгами;</p>	<p>Поповнення словникового запасу новими словами: назви виробів, інструментів, видів паперу, його властивостей.</p> <p>Розвиток активного словника (назви інструментів, матеріалів, їх властивості).</p> <p>Розвиток умінь дітей аналізувати предмети на основі визначення форми деталей.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p> <p>Розвиток сенсорного сприймання на основі перцептивної діяльності. Виховання посидючості, акуратності, ретельності.</p>
--	---	---	--

	<p>картоном і папером (клейстер, казеїновий клей).</p> <p>Призначення окантовки у виробках із картону.</p> <p>Матеріали, що застосовуються для окантовки, – палітурні тканини: коленкор, лідерин або паперові замітники цих тканин.</p> <p>Значення ремонтних робіт для збереження посібників.</p> <p>Правила безпеки та гігієни праці при роботі з папером та картоном.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Складання з кута на кут та по середній лінії, розпрасовування гладилкою від центра до краю, розривання паперу по лінії згину.</p> <p>Розмічання паперу і картону за допомогою мірочки, лінійки і шаблону.</p> <p>Розмічання паперу і картону</p>	<ul style="list-style-type: none"> – називає інструменти: ножиці, олівець, витискач, гладилка; – має початкові знання правил безпеки під час роботи ріжучими інструментами; – володіє поняттями вище – нижче, правіше – лівіше; – володіє прийомами змащування деталей аплікації клеєм і наклеювання їх у певній послідовності; – вміє тримати інструмент; – вміє складати аркуш з кута на кут та по середній лінії; – вміє з допомогою вчителя розмічати папір і картон за допомогою мірочки, лінійки і шаблону; – вміє розміщувати з допомогою вчителя елементи аплікації на аркуші паперу; – вміє різати ножицями по пря- 	<p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p> <p>Корекція уявлень про просторові відносини.</p> <p>Розвиток моторики: загальної; мілької (у поєднанні з розвитком дотикового сприймання).</p>
--	--	---	--

		<p>на зовнішньому і внутрішньому контурі шаблону, раціональне розмічання.</p> <p>Склеювання картону.</p> <p>Окантовування смужками паперу.</p> <p>Різання картону ножицями по розмічених лініях. Синхронність роботи обох рук під час різання по прямих і кривих лініях.</p> <p>Елементарні вимірювання за допомогою лінійки з рельєфними поділками.</p> <p>Ведення відрахунку розміру від нульової поділки.</p> <p>Правила безпеки праці та дотримання санітарно-гігієнічних вимог.</p>	<p>мій лінії розмітки;</p> <ul style="list-style-type: none"> – вміє з допомогою вчителя проводити елементарні вимірювання; – вміє викладати узор з готових геометричних фігур; – вміє розміщувати фігури за інструкцією вчителя: одна за одною, одна над одною, одна під одною. 	
3	30	<p>Робота з природними матеріалами.</p> <p><i>Об'єкти виготовлення.</i></p> <p>Монтаж лічильних наочних та-</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – має елементарні знання про природні матеріали і чому їх так називають; 	<p>Конкретизація уявлень про довкілля під час збирання природного матеріалу.</p>

	<p>блиць з природного матеріалу.</p> <p>Виготовлення пташки з жолудів, пір'я та паличок або ослика з жолудів, паличок і крилаток в'яза за зразком.</p> <p>Виготовлення зайця з жолудів, паличок і крилаток в'яза за зразком. Виготовлення рибки з персикової кісточки і паперових деталей за зразком.</p> <p>Виготовлення їжачка з реп'яха за зразком.</p> <p>Виготовлення за зразком мишеняти з жолудя або з нерозкритої соснової шишки і мочала і т. д.</p> <p>Композиції із засушених листків, квітів, трав на цупкій підніжці за зразком і за уявою («Букет», «Гілка у вазі», «Листопад» та ін.).</p> <p>Колективне виготовлення макета до казки «Теремок». Про-</p>	<p>– має елементарні уявлення про подібність форми природних матеріалів до основних геометричних форм;</p> <p>– вміє збирати та зберігати природні матеріали;</p> <p>– знає про необхідність раціонального використання різних матеріалів (гілки, вата, папір, картон);</p> <p>– сортує з допомогою вчителя природні матеріали за розміром та призначенням;</p> <p>– поєднує у виробі природні матеріали та папір;</p> <p>– поєднує природні матеріали та пластилін;</p>	<p>Формування уявлень про геометричні форми природних матеріалів.</p> <p>Розвиток полісенсорного сприймання (слух, дотик).</p> <p>Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p> <p>Розвиток мисленнєвих операцій на основі виконання послідовності трудових дій.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тону, сили утримання предмета, точності рухів).</p> <p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p>
--	--	--	---

	<p>грати казку. Виготовлення макета до казки «Самі винні» по ланках з 2-х учнів.</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця при роботі з природним матеріалом.</p> <p>Властивості матеріалів, що використовуються в роботі: колір, форма, твердість, величина, чіпкість реп'яха.</p> <p>Матеріали, що використовуються для скріплення деталей: казеїновий клей, пластилін, палички, дріт, нитки і ін.</p> <p>Властивості і застосування додаткових матеріалів (дріт, папір, пластилін і ін.).</p> <p>Інструменти, що використовуються у роботі.</p> <p>Етапи складання макета.</p> <p>Правила безпеки та гігієни праці при роботі з природними матеріалами.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – має початкові знання про основні види природних матеріалів; – має елементарні знання про властивості природних матеріалів, які використовуються під час роботи; – має початкові знання про матеріали, що використовуються для скріплення деталей: казеїновий клей, пластилін, палички, дріт, нитки і ін; – має елементарні відомості про властивості і застосування додаткових матеріалів (дріт, папір, пластилін і ін.). – користується та називає інструменти, що використовуються у роботі; 	<p>Розвиток активного словника (назви природних матеріалів, їх властивості).</p> <p>Розвиток уміння дітей до аналізу предметів на основі тактильного ознайомлення з природними матеріалами.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті.</p> <p>Корекція уявлень про просторові відносини на основі розташування деталей у виробі.</p> <p>Корекція слухової уваги та зосередженості.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p>
--	--	--	---

		<p><i>Трудові операції.</i> З'єднання деталей за допомогою клею, дроту, ниток, паличок. Прикріплення засушених листків і квітів на підкладку (наклеювання, пришивання, приклеювання смужками паперу). Етапи складання композиції. Закріплення окремих деталей і фігур на підставці пластиліном і клеєм. Використання додаткового матеріалу.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – з'єднує та закріплює деталі на підставці з допомогою вчителя; – прикріплює засушене листя і квіти на підкладку смужками паперу, намазує листя, чашечки квітів клеєм і наклеює їх на підкладку з допомогою вчителя; – складає найпростіші композиції із листя і квітів за інструкцією вчителя. 	<p>Розвиток загальної та дрібної моторики. Розвиток сенсорного сприймання за допомогою перцептивної діяльності. Корекція рухів та гнучкості кистей рук.</p>
4	20	<p>Робота з текстильними матеріалами. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Екскурсія в швейну майстерню. Шиття шнурками по трафарету. Пришивання гудзика з двома отворами до трафарету шнурком.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – організовує робоче місце для роботи з текстильними матеріалами з допомогою вчителя; – має елементарні поняття про нитки, тасьму, шпагат, гудзики; – вміє сортувати нитки за кольором, призначенням, товщиною за інструкцією вчителя; 	<p>Формування в учнів основ трудової діяльності. Розвиток пізнавальної активності на основі передчуття кінцевого результату. Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p>

	<p>Плетіння кіски з ниток одного кольору, тасьми, шпагату (кіски зі шпагату вчитель може оформити у вигляді декоративної тарілки, вази або кашпо). Виготовлення з ниток стилізованих фігурок, ягід, квітів із зв'язаних пучків ниток. Виготовлення китиці з кольорових ниток. Ознайомлення з тканинами. Показування зразків різних типів (бавовняні, шовкові, шерстяні, льняні та ін.) та видів (полотно, парусина, мішковина, вовна, льняне полотно, сатин, шовк) тканин. Складання колекції тканин з чітко вираженою лицевою і зворотною сторонами на підкладці з картону. Виготовлення з розгорнутого аркуша паперу й зошита в клітинку мішечка для зберігання робіт.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – вмiє відривати чи відрізати потрібну довжину нитки для виробу; – вмiє пришивати гудзик; – вмiє виготовляти стилізовані фігурки та китиці з пучків ниток; – вмiє розрізняти основні види тканин на дотик; – вмiє складати колекції тканин; – дотримується санітарно-гігієнічних вимог під час роботи; 	<p>Формування уявлень про форми предметів. Розвиток полісенсорного сприймання. Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p>
--	--	---	--

	<p>Вишивання по проколах контурів геометричних фігур, овочів, фруктів.</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця при роботі з текстильними матеріалами.</p> <p>Застосування і призначення ниток. Застосування і призначення тканин у житті людини.</p> <p>Елементарні поняття про види тканин та їх призначення – тканини для верхнього одягу, тканини для білизни.</p> <p>Властивості й особливості тканин як матеріалу: мнеться, розривається, товста і тонка, гладенька і шорстка. Мають різне пофарбування. Лицеві та зворотні сторони тканин.</p> <p>Інструменти, що застосовуються під час роботи, – ножиці, голка, наперсток, шпильки.</p> <p>Шиття по проколах способом</p>	<p>– знає властивості та види ниток, тасьми, шпагату;</p> <p>– має елементарні поняття про види тканин та їх призначення;</p> <p>– має початкові знання про властивості й особливості тканин як матеріалу: мнеться, розривається, товста і тонка, гладенька і шорстка; пофарбування; лице та виворіт;</p> <p>– відбирає і називає інструменти для роботи з текстильними матеріалами та їх призначення: ножиці, наперсток, шпильки, голки (короткі і довгі, товсті і тонкі), збереження голок (гольник, подушечка для голок);</p> <p>– знає і називає види ґудзиків;</p> <p>– знає і називає деякі ручні стібки;</p>	<p>Розвиток активного словника (назви інструментів, матеріалів, їх властивості).</p> <p>Розвиток здатності дітей до аналізу предметів на основі тактильного обстеження ниток.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті.</p> <p>Корекція слухової уваги та зосередженості.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p>
--	---	---	---

		<p>голка «вгору – вниз». Види гудзиків.</p> <p>Ознайомлення з ручними стібками. Послідовність шиття виробів.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Плетіння кіски.</p> <p>Пришивання гудзиків.</p> <p>Відбір (тактильне обстеження) та наклеювання тканини на картон.</p> <p>З'єднання зметувальним стібком бокових сторін мішечка.</p> <p>Закріплення нитки на початку та в кінці строчки.</p> <p>Виконання стібка «зверху вниз». Зв'язування ниток.</p>	<p>– називає безпечні прийоми роботи за запитаннями вчителя;</p> <p>– вміє користуватися інструментами;</p> <p>– виконує стібок «вгору–вниз»;</p> <p>– володіє навичкою закріплення нитки на початку та в кінці строчки;</p> <p>– відбирає на дотик та наклеює тканини на картон.</p>	<p>Формування вміння здійснювати контроль за своєю діяльністю.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тону, сили утримання предмета, точності рухів).</p>
5	22	<p>Робота з конструктором.</p> <p><i>Об'єкти виготовлення.</i></p> <p>Ігри з технічними і механізованими іграшками.</p> <p>Збирання з деталей дерев'яних конструкторів найпростіших</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>– має елементарні поняття про основні геометричні форми, що викладаються з мозаїки;</p> <p>– знає і називає правила проведення дидактичних ігор;</p>	<p>Формування в учнів основ практично-навчальної діяльності.</p> <p>Формування в учнів організованості в трудовій діяльності, точного виконання вказівок учителя.</p>

	<p>іграшок (іграшкових меблів, будиночків та ін.). Різні іграшкові будівлі з дерев'яного конструктора. Ознайомлення з прийомами з'єднання і кріплення деталей (без застосування інструментів). Різні види мозаїчних малюнків. Різні вироби з конструктора: машина, будинок. <i>Техніко-технологічні відомості.</i> Організація робочого місця при роботі з різними видами конструкторських наборів. Види конструкторів (набір будівельних кубиків, великий конструктор типу «Лего», мозаїки, великі пазли). Деталі конструктора. Види з'єднання деталей конструктора. Робота з різними видами конструктора.</p>	<p>– вміє співвідносити деталі конструктора з основними геометричними формами, що виготовляються; – виконує деякі вироби за власною уявою;</p> <p>– знає види конструкторів; – називає основні деталі різних конструкторів; – має елементарні уявлення про рухомі і нерухомі з'єднання цих деталей; – організовує робоче місце для роботи з конструктором та для проведення дидактичних ігор з допомогою вчителя;</p>	<p>Розвиток позитивних емоцій під час проведення дидактичних ігор. Формування уявлень про форми предметів у процесі обстеження потрібних деталей.</p> <p>Розвиток активного словника (назви деталей конструктора, їх властивості). Розвиток здатності дітей до аналізу предметів. Розвиток пізнавальної активності. Корекція уявлень про просторові відносини. Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета. Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p>
--	---	---	--

	<p>Правила безпеки та гігієни праці при роботі з різними видами конструкторських наборів.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Складання мозаїки.</p> <p>Складання пазлів.</p> <p>Складання кубиків.</p> <p>Складання розкладних іграшок.</p> <p>Складання різних виробів з конструктора.</p> <p>Виконання виробу за зразком, за власною уявою.</p>	<p>– володіє прийомами з'єднання деталей конструктора;</p> <p>– відбирає для виробу потрібні деталі;</p> <p>– вміє складати виріб.</p>	<p>Корекція фізіологічних вад на основі виконання правильної постави під час проведення занять.</p> <p>Розвиток загальної та дрібної моторики.</p> <p>Корекція рухів та гнучкості кистей рук.</p>
--	---	--	---

Орієнтовні досягнення учнів на кінець навчального року

Учні:

- використовують збережені аналізатори (слух, залишковий зір, дотик та ін.) під час виконання всіх завдань;
- самостійно аналізують зразок виробу за питаннями вчителя;
- самостійно порівнюють виріб із натуральним об'єктом, чучелом, іграшкою з деякою допомогою вчителя;
- самостійно складають план роботи над виробом з деякою допомогою вчителя;
- виконують виріб з деякою допомогою вчителя і самостійно;
- вміють дотримуватися плану при виготовленні виробу;
- самостійно дають словесний звіт про виконану роботу;
- по-детально аналізують свій виріб і виріб товариша за окремими запитаннями вчителя і самостійно;

- використовують у мовленні технічну термінологію;
- самостійно орієнтуються на аркуші паперу і підкладці;
- використовують у мовленні слова, що означають просторові ознаки предметів (короткий – коротший, довгий – довший, вище – нижче і т. д.), слова, що означають просторові відношення предметів (навколо, біля, близько, далеко – далі).

3 клас

(140 годин, 4 години на тиждень)

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	30	<p>Робота з глиною і пластиліном. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Ліплення з пластиліну геометричних фігур (круг, квадрат, прямокутник, трикутник). Складання орнаменту з готових геометричних фігур. Нанесення стеком геометричного узору на смужках з орнаментом. Формування на площині прямокутних геометричних тіл – куб, паралелепіпед (кубик</p>	<p><i>Учень:</i> – вміє організовувати робоче місце під час виконання робіт з ліплення; – дотримується санітарно-гігієнічних вимог з допомогою вчителя; – має уявлення про призначення глини: виготовлення іграшок, посуду; – має елементарні знання про пластичні властивості глини і пластиліну;</p>	<p>Формування в учнів організованості в трудовій діяльності, точного виконання вказівок учителя. Формування в учнів основ навчальної діяльності. Формування уявлень про форми предметів. Розвиток полісенсорного сприймання. Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p>

	<p>великий, кубик маленький; брусок високий, брусок низький).</p> <p>Складання з виліплених деталей башти, будинку.</p> <p>Ліплення з натури столярних інструментів, що мають прямокутні геометричні форми: киянка (дерев'яний молоток), рубанок, молоток з квадратним бойком.</p> <p>Ліплення стилізованих фігур птахів за зразком або з натури (іграшки): курча і каченя; качка і гуска.</p> <p>Ліплення за зразком стилізованої фігури людини.</p> <p>Складання за уявою сюжетної композиції з власних виробів «Діти на прогулянці» (колективна робота).</p> <p>Ліплення за уявою тематичних макетів на підкладці з цупкого картону або тонкої фанери:</p>	<p>– називає основні інструменти, їх призначення.</p> <p>– складає композиції з допомогою вчителя;</p>	<p>Розвиток мисленнєвих операцій.</p> <p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p>
--	---	--	--

	<p>«стіл, накритий для обіду», «стіл, накритий для чаю».</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця при роботі з глиною та пластиліном.</p> <p>Способи та прийоми обстежувальних дій.</p> <p>Призначення глини і застосування цього матеріалу в народному господарстві.</p> <p>Прийоми визначення (орієнтовно та за допомогою лінійки) висоти, довжини і ширини виробу.</p> <p>Оздоблювання виробів: нанесення орнаменту стеком, зафарбовування, розпис (вироби з глини).</p> <p>Пропорції ліпних фігур пташок і тварин.</p> <p>Просторове положення деталей на макеті.</p>	<p>– володіє прийомами роботи з пластичними матеріалами: розкачування в долонях і на підкладній дошці (стовпчики), скочування колоподібними рухами в долонях (куля), вдавлення на поверхні кулі (яблуко), скочування колоподібними рухами кулі та розкочування в долонях до овальної форми (огірок), витягування одного кінця стовпчика (морква), боковини кулі (груша);</p> <p>– має початкові знання про способи підготовки пластичного матеріалу до роботи;</p> <p>– знає і називає кольори глини – сіра, червона, жовта, пластиліну – червоний, синій, жовтий, зелений, чорний, білий;</p>	<p>Розвиток активного словника (назви інструментів, матеріалів, їх властивості).</p> <p>Розвиток здатності дітей до аналізу предметів.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Розвиток мовлення.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення.</p> <p>Корекція уявлень про просторові відносини.</p> <p>Корекція слухової уваги та зосередженості.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p>
--	--	--	---

	<p>Прийоми обробки стеком площин і ребер геометричних тіл. Прийоми з'єднання деталей способом примазування. Правила безпеки та гігієни праці при роботі з глиною і пластиліном. <i>Трудові операції.</i> Визначення пропорцій виробів та просторового положення деталей на макеті. Обстеження предметів пальчиками по контуру та визначення головного і другорядного у виробі. Ліплення посуду способом вдавлення і розплющування стінок виробу пальцями. Нанесення узору стеком. З'єднання виліплених деталей в одне ціле способом примазування. Закріплення деталей макета на підставці способом примазування.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – вміє відщипувати, відривати, відрізати орієнтовно потрібну кількість матеріалу з допомогою вчителя; – вміє ліпити посуд способом вдавлення і розплющування стінок виробу пальцями; – вміє наносити прості узори стеком; – вміє з'єднувати окремі елементи виробу. 	<p>Розвиток моторики: загальної; м'язової (в поєднанні з розвитком дотикового сприймання). Розвиток сенсорного сприймання за допомогою перцептивної діяльності. Корекція фізіологічних вад на основі виконання правильної постави під час праці. Корекція рухів та гнучкості кистей рук. Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тонусу, сили утримання предмета, точності рухів).</p>
--	---	--	---

2	32	<p>Робота з папером і картоном. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Ділення квадрата шляхом складання і перегинання на дві і чотири рівні частини. Перетворення квадрата в різні фігури за допомогою перегинання. Виготовлення цікавої гри на тему: «З яких геометричних фігур можна скласти квадрат». Вправи на різання ножицями по лініях згину. Різання смужки на квадрати, прямокутники, трикутники з глянцевого паперу. Вправи на різання по розмічених кривих лініях, заокруглення кутів прямокутників і квадратів. Вирізування зображення овочів і фруктів (слива, яблуко, огірок, помідор) спочатку за витиснутим контуром.</p>	<p><i>Учень:</i> – розуміє можливість практичного використання деяких виробів; – має елементарні уявлення про основні геометричні форми, що виготовляються; – вміє з допомогою вчителя пояснити послідовність виконання роботи; – вміє з допомогою вчителя організувати робоче місце; – орієнтується на аркуші паперу, називає верх–низ, зліва–справа; – називає складові частини виробів (розмір, форма) з допомогою вчителя; – розрізняє папір за товщиною; – визначає більші та менші фігури; – викладає за зразком із допомогою вчителя орнаменти з готових деталей;</p>	<p>Формування уявлень про геометричні форми. Поповнення словникового запасу новими словами. Розвиток предметної співвіднесеності слова й образу предмета. Формування в учнів основ навчальної діяльності. Розвиток полісенсорного сприймання. Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті. Розвиток мисленневих операцій. Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p>
---	----	---	---	---

	<p>Виготовлення підкладок (таблиць) квадратної і прямокутної форми для кріплення плоских природних матеріалів для наклеювання вирізок – виготовлення дидактичного матеріалу для уроків з мови, математики та ін.</p> <p>Вирізування гірлянд із симетричними фігурами зі смужок білого і кольорового паперу, складеного в 4–6 разів.</p> <p>Виготовлення за зразком і за словесним описом вчителя різних виробів: брошуровка зошитів, папки для зберігання паперу, стаканчиків для вирощування розсади, коробочок для зберігання зразків колекцій.</p> <p>Елементарні палітурні роботи (ремонт книг). Ремонт брошур і книг із одного–двох зошитів, підклеювання розірваних сто-</p>	<ul style="list-style-type: none">– складає з допомогою вчителя аплікацію з готових деталей;– вирізує гірлянду із симетричними фігурами зі смужок білого і кольорового паперу;– виконує елементарний ремонт книг;	
--	--	---	--

	<p>рінок, приклеювання спинки із палітурних тканин або заміниці цих матеріалів.</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця при роботі з папером та картоном. Застосування і призначення картону.</p> <p>Властивості і особливості картону: згинається, ламається, ріжеться, тонкий і товстий картон; вбирає вологу, міцніший за папір, колір картону.</p> <p>Сировина, з якої виготовляють папір і картон.</p> <p>Інструменти, що застосовуються для роботи з картоном, їх призначення.</p> <p>Поняття про групи інструментів і їх призначення: для розмітки та для обробки матеріалів.</p> <p>Елементарні відомості про про-</p>	<ul style="list-style-type: none"> – має елементарні поняття про призначення деяких сортів паперу та картону; – має початкові знання про властивості паперу та картону; – має уявлення про основні кольори – білий, чорний, червоний, жовтий, зелений, синій; – називає інструменти: ножиці, олівець, витискач, гладилка; – має початкові знання правил безпеки під час роботи ріжучими інструментами; – має початкові знання про групи інструментів; – володіє поняттям про багатодетальні вироби; – володіє прийомами змащування деталей аплікації клеєм і наклеювання їх у певній послідовності; 	<p>Розвиток активного словника (назви інструментів, матеріалів, їх властивості).</p> <p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Розвиток мовлення.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення.</p> <p>Корекція уявлень про просторові відносини.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p>
--	--	---	---

	<p>фесію картонажника-палітурника. Технологічні особливості виробів із паперу і картону (деталі виробів склеюють і зшивають).</p> <p>Поняття про багатодетальні виробу.</p> <p>Ознайомлення із властивостями і призначенням палітурних матеріалів – коленкор, ледерин, тасьма.</p> <p>Клеючі речовини (клейстер, клей промислового виробництва).</p> <p>Застосування картону для оформлення робіт.</p> <p>Застосування інших матеріалів у поєднанні з картоном і папером (нитка, тасьма), випадкові матеріали – поролон, обрізки шкіри, фольга та ін.</p> <p>Прийоми розмічання картону і паперу за шаблонами.</p> <p>Різання картону ножицями.</p> <p>Прийоми пришивання тасьми</p>	<ul style="list-style-type: none"> – вміє розрізняти папір за товщиною; – вміє тримати інструмент; – має початкові знання про професію картонажника-палітурника; – має початкові знання про властивості та призначення палітурних матеріалів – коленкор, ледерин, тасьма; – знає клеючі речовини (клейстер, клей промислового виробництва); 	
--	--	--	--

		<p>і інших матеріалів до деталей з картону.</p> <p>Елементарні відомості про виготовлення книг.</p> <p>Основні елементи палітурки: зошит, кришки, спинка.</p> <p>Правила безпеки та гігієни праці при роботі з папером та картоном.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Вправи на розмічання паперу і картону за допомогою рельєфної лінійки.</p> <p>Обклеювання смужкою паперу.</p> <p>Розмічання і вирізування деталей палітурки, необхідних для ремонту книг.</p> <p>Ремонт окремих елементів книги.</p>	<p>– розмічає папір і картон з допомогою вчителя;</p> <p>– вміє перегинати, складати, вирізувати, проколювати, склеювати і зшивати;</p> <p>– вміє ремонтувати окремі елементи книги.</p>	<p>Розвиток моторики: загальної; м'якої (в поєднанні з розвитком дотикового сприймання).</p> <p>Розвиток сенсорного сприймання за допомогою перцептивної діяльності.</p>
3	30	<p>Робота з природними матеріалами.</p> <p><i>Об'єкти виготовлення.</i></p> <p>Виготовлення із природного</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>– має елементарні знання про природні матеріали і чому їх так називають;</p>	<p>Конкретизація уявлень про довкілля під час збирання природного матеріалу.</p>

	<p>матеріалу настільних ігор і ялинкових прикрас.</p> <p>Виготовлення із природного матеріалу таблиць і макетів для ілюстрації навчального матеріалу з математики, мови, рельєфного малювання, природознавства.</p> <p>Виготовлення за ілюстрацією павука із шкаралупи волоського горіха, мисочки жолудя, дроту, пластиліну.</p> <p>Виготовлення за усним описом бабки із насіння – крилатки в'яза чи клена, мисочок жолудя, травинок і пластиліну.</p> <p>Виготовлення за усним описом жука із шкаралупи жолудя чи лісового горіха, мисочки жолудя, пластиліну, дроту і травинок.</p> <p>Складання з засушеного листя за зразком сюжетної картини: «Відліт птахів», «Букет».</p>	<ul style="list-style-type: none"> – має елементарні уявлення про подібність форми природних матеріалів до основних геометричних форм; – вміє збирати та зберігати природні матеріали; – знає про необхідність раціонального використання різних матеріалів (гілки, вата, папір, картон); – сортує з допомогою вчителя природні матеріали за розміром та призначенням; – поєднує у виробі природні матеріали та папір; – поєднує природні матеріали та пластилін; – прикріплює засушене листя і квіти на підкладку смужками паперу, намазує листя, чашечки квітів клеєм і наклеює їх на підкладку з допомогою вчителя; 	<p>Формування уявлень про форми предметів.</p> <p>Розвиток полісенсорного сприймання.</p> <p>Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p> <p>Розвиток мисленневих операцій.</p> <p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p> <p>Розвиток моторики: загальної; мілької (в поєднанні з розвитком дотикового сприймання).</p> <p>Розвиток сенсорного сприймання за допомогою перцептивної діяльності.</p>
--	---	---	---

	<p>Самостійне виготовлення за уявою фігур собаки, птаха із реп'яхів.</p> <p>Виготовлення виробів за задумом із різних матеріалів (після екскурсії, читання книги). <i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця при роботі з природними матеріалами.</p> <p>Властивості матеріалів, які використовуються під час роботи.</p> <p>Інструменти, що використовуються під час роботи: шило, ножиці, пензлики.</p> <p>Клеючі речовини: ПВА, казеїновий клей.</p> <p>Використання і призначення додаткових матеріалів у поєднанні з природними (папір, обрізки шкіри, поролон, дріт і т. д.).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – має початкові знання про основні види природних матеріалів; – має елементарні знання про властивості природних матеріалів, які використовуються під час роботи; – має початкові знання про матеріали, що використовуються для скріплення деталей: казеїновий клей, пластилін, папір, дріт, нитки і ін; – має елементарні відомості про властивості і застосування додаткових матеріалів (папір, обрізки шкіри, поролон, дріт, пластилін і ін.); 	<p>Розвиток активного словника (назви матеріалів, їх властивості).</p> <p>Розвиток здатності дітей до аналізу предметів.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Розвиток мовлення.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення.</p> <p>Корекція уявлень про просторові відносини.</p> <p>Корекція слухової уваги та зосередженості.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p>
--	--	--	---

		<p>Прийоми з'єднання деталей за допомогою пластиліну, клею, паличок, дроту.</p> <p>Раціональне використання матеріалів.</p> <p>Правила безпеки та гігієни праці при роботі з природним матеріалом.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>З'єднання деталей за допомогою пластиліну, клею, паличок, дроту.</p> <p>Компонування різних деталей за допомогою клею, дроту, ниток.</p>	<p>– користується та називає інструменти, що використовуються у роботі;</p> <p>– з'єднує та закріплює деталі на підставці з допомогою вчителя;</p> <p>– складає найпростіші композиції із листя і квітів за інструкцією вчителя.</p>	<p>Корекція рухів та гнучкості кистей рук.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук.</p>
4	20	<p>Робота з текстильними матеріалами.</p> <p><i>Об'єкти виготовлення.</i></p> <p>Вивчення різних типів (бавовняні, шовкові, вовняні, льняні та ін.) та видів (полотно, парусина, мішковина, вовна, льняне полотно, сатин, шовк) тканин.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>– організовує робоче місце для роботи з текстильними матеріалами з допомогою вчителя;</p> <p>– має елементарні поняття про нитки, тасьму, шпагат, гудзики;</p> <p>– вміє сортувати нитки за кольором, призначенням, товщиною за інструкцією вчителя;</p>	<p>Розвиток уміння співвідносити слово з реальним предметом.</p> <p>Розвиток позитивних емоцій.</p> <p>Формування в учнів основ навчальної діяльності.</p> <p>Формування уявлень про форми предметів.</p>

	<p>Плетіння кісок, плетіння з трьох кісок пояса з китичками на кінцях.</p> <p>Сукання шнурків із шпагату. Зав'язування шнурків бантиком і петлею.</p> <p>Виготовлення скакалок.</p> <p>Виготовлення мішечка з клейонки для лічильних паличок.</p> <p>Виготовлення закладки для книги, оформлення кінців закладки китицями.</p> <p>Виготовлення гольника за складеною викройкою із декількох складених разом кусочків різноколірної тканини, прошиваючи по краях зметувальним стібком.</p> <p>Пришивання ґудзиків з двома отворами – повторення прийомів шиття, голка «вгору – вниз».</p> <p>Пришивання прямими стібками вішалки із тасьми до рушника.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – вміє відривати чи відрізати потрібну довжину нитки для виробу; – вміє пришивати ґудзик; – вміє виготовляти стилізовані фігурки та китиці з пучків ниток; – вміє розрізняти основні види тканин на дотик; – вміє скласти колекції тканин; – дотримується санітарно-гігієнічних вимог під час роботи; – знає властивості та види ниток, тасьми, шпагату; – має елементарні поняття про види тканин та їх призначення; – має початкові знання про властивості й особливості тканин як матеріалу: мнеться, розривається, товста і тонка, гладенька і шорстка. Мають різне пофарбування. Лицеві та зворотні сторони тканин; – відбирає і називає інстру- 	<p>Розвиток полісенсорного сприймання.</p> <p>Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p> <p>Розвиток коментуючого мовлення.</p> <p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p>
--	---	--	---

	<p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця при роботі з текстильними матеріалами.</p> <p>Відомості про роль тканин в побуті людини і їх різноманітне використання.</p> <p>Структура тканин (поперечно-повздожнє переплетіння ниток). Лице і виворіт тканин. Види ручних стібків.</p> <p>Нитки, тканини, їх властивості і призначення.</p> <p>Інструменти, що використовуються під час роботи з текстильними матеріалами.</p> <p>Прийоми розкрою матеріалу за викройкою, раціональне використання матеріалу.</p> <p>Прийоми пришивання вішалки і зшивання бокових зрізів прямими стібками.</p> <p>Приєм закріплення нитки в тканині перед початком шиття.</p>	<p>менти для роботи з текстильними матеріалами та їх призначення: ножиці, наперсток, шпильки, голки (короткі і довгі, товсті і тонкі), збереження голок (гольник, подушечка для голок);</p> <ul style="list-style-type: none"> – знає і називає види гудзиків; – знає і називає деякі ручні стібки; – називає безпечні прийоми роботи за запитаннями вчителя; 	
--	---	--	--

		<p>Правила безпеки та гігієни праці при роботі з текстильними матеріалами.</p> <p><i>Трудові операції:</i> Звивання шнурка. Плетіння кіски. Роз'єднання ниток тканини. Розрізнення шляхом дотику до вафельного малюнка і білизняної бязевої тканини. Виконання прямого стібка на смужці паперу в клітинку, вафельній тканині. Зшивання бокових зрізів мішечка за готовим проколом прямим стібком. Вправи на всіяння нитки в голку. Закріплення нитки в тканині перед початком шиття.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – вміє користуватися інструментами; – вміє звивати шнур з допомогою вчителя; – володіє навичками плетіння кіски; – виконує стібок «вгору–вниз»; – володіє навичкою закріплення нитки на початку та в кінці строчки; – відбирає на дотик та наклеює тканини на картон. 	<p>Розвиток активного словника (назви деталей, матеріалів, їх властивості).</p> <p>Розвиток здатності дітей до аналізу предметів.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення.</p> <p>Корекція уявлень про просторові відносини.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p>
5	22	<p>Робота з конструктором. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Ігри з технічними і механізованими іграшками.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – має елементарні поняття про основні геометричні форми, що викладаються з мозаїки. 	<p>Розвиток моторики: загальної; мілкої (в поєднанні з розвитком дотикового сприймання).</p>

	<p>Збирання з деталей дерев'яних конструкторів найпростіших іграшок (іграшкових меблів, будиночків та ін.).</p> <p>Різні іграшкові будівлі з дерев'яного конструктора.</p> <p>Ознайомлення з прийомами з'єднання і кріплення деталей (без застосування інструментів).</p> <p>Різні види мозаїчних малюнків.</p> <p>Різні вироби з конструктора: машина, будинок.</p> <p>Виготовлення із деталей металевих конструкторів складних технічних іграшок (візків, вагонів, млинів, підйомних кранів, вітряного млина та ін.) за зразками і словесною інструкцією вчителя.</p> <p>Самостійне виготовлення іграшок і конструкцій із деталей конструкторського набору по металу.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – знає і називає правила проведення дидактичних ігор; – вміє співвідносити деталі конструктора з основними геометричними формами, що виготовляються; – виконує деякі вироби за власною уявою; 	<p>Корекція фізіологічних вад на основі виконання правильної постави під час праці.</p> <p>Корекція рухів та гнучкості кистей рук.</p> <p>Формування в учнів основ трудової діяльності.</p> <p>Формування уявлень про форми предметів.</p> <p>Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p>
--	---	---	---

	<p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця при роботі з різними видами конструкторських наборів.</p> <p>Види конструкторів (набір будівельних кубиків, великий конструктор типу «Лего», мозаїки, великі пазли).</p> <p>Деталі конструктора.</p> <p>Види з'єднання деталей конструктора.</p> <p>Робота з різними видами конструктора.</p> <p>Елементарні відомості про професію слюсаря.</p> <p>Елементарні відомості про технологічні особливості конструцій з металу – деталі з'єднують гвинтами і гайками.</p> <p>Інструменти, що застосовуються при складанні, ключ, викрутка.</p> <p>Підбір деталей для виконання роботи.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – знає види конструкторів; – називає основні деталі різних конструкторів; – має елементарні уявлення про рухомі і нерухомі з'єднання цих деталей; – організовує робоче місце для роботи з конструктором та для проведення дидактичних ігор з допомогою вчителя; – має початкові знання про професію слюсаря; – має елементарні поняття про технологічні особливості конструцій з металу – деталі з'єднують гвинтами і гайками; – називає та відбирає інструменти, що застосовуються при складанні виробів, ключ, викрутка; – володіє прийомами роботи гайковим ключем і викруткою; 	<p>Розвиток активного словника (назви інструментів, матеріалів, їх властивості).</p> <p>Розвиток здатності дітей до аналізу предметів.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p> <p>Формування вміння здійснювати контроль за своєю діяльністю.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тону, сили утримання предмета, точності рухів).</p> <p>Розвиток емоційного відгуку на основі фізичної активності.</p>
--	--	---	--

		<p>Прийоми роботи гайковим ключем і викруткою.</p> <p>Правила безпеки та гігієни праці при роботі з різними видами конструкторських наборів.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Складання мозаїки.</p> <p>Складання пазлів.</p> <p>Складання кубиків.</p> <p>Складання розкладних іграшок.</p> <p>Складання різних виробів з конструктора.</p> <p>Виконання виробу за зразком, за власною уявою.</p> <p>Вправління у прийомах роботи гайковим ключем і викруткою.</p>	<p>– володіє прийомами з'єднання деталей конструктора;</p> <p>– відбирає для виробу потрібні деталі;</p> <p>– вміє складати виріб за зразком та власною уявою.</p>	<p>Розвиток активного словника (назви деталей, матеріалів, їх властивості).</p> <p>Розвиток здатності дітей до аналізу предметів.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення.</p> <p>Корекція уявлень про просторові відносини.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p>
6	6	<p>Робота з деревиною.</p> <p><i>Об'єкти виготовлення.</i></p> <p>Виконання вправи: зламати тонку скіпку.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>– має початкові знання про властивості деревини;</p>	<p>Розвиток моторики: загальної; мілької (в поєднанні з розвитком дотикового сприймання).</p>

	<p>Зняти фаску наждачним папером.</p> <p>Виготовлення підставки квадратної і прямокутної форми для виробів із природних матеріалів і макетів, що виготовляються в молодших класах (з готових заготовок з зачищенням наждаком).</p> <p>Виготовити палички для прапорців, кімнатних рослин, для роботи з природними матеріалами (з готових заготовок з зачищенням наждаком).</p> <p>Робота з конструкторським набором по дереву.</p> <p>Самостійне складання за задумом із деталей конструктора простих іграшок і будівельних конструкцій.</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця, безпечні засоби роботи і дотримання санітарно-гігієніч-</p>	<ul style="list-style-type: none"> – володіє прийомами складання виробів; – називає інструменти, що використовуються під час виконання робіт; – вміє раціонально використовувати матеріал; – вміє аналізувати виріб за запитаннями вчителя; – за запитаннями вчителя може відповісти, що з чого зроблене; – вміє дати оцінку своєму виробу, вказати недоліки та позитивні сторони свого виробу; – вміє колективно виконувати роботу; <p>– має початкові знання про призначення і використання деревини;</p> <p>– має елементарні уявлення про властивості деревини: ла-</p>	<p>Корекція фізіологічних вад на основі виконання правильної постави під час праці.</p> <p>Корекція рухів та гнучкості кистей рук.</p> <p>Формування в учнів основ трудової діяльності.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності на основі передчуття кінцевого результату.</p> <p>Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p> <p>Формування уявлень про форми предметів.</p> <p>Розвиток полісенсорного сприймання.</p> <p>Виховання наполегливості здатності до вольового зусилля.</p> <p>Розвиток активного словника (назви інструментів, матеріалів, їх властивості).</p> <p>Розвиток здатності дітей до аналізу предметів на основі</p>
--	---	--	---

	<p>них вимог під час роботи з деревом.</p> <p>Елементарні відомості про призначення і використання деревини.</p> <p>Властивості деревини: ламається, гнеться, ріжеться, розколюється вздовж волокон.</p> <p>Прийоми зачищення деревини наждачним папером.</p> <p>Елементарні поняття про види матеріалів із деревини: дошка, брусок, рейка, клеєна фанера.</p> <p>Технологічні особливості виробів із деревини – деталі з'єднують цвяхами і клеєм.</p> <p>Елементарні відомості про професію столяра.</p> <p>Технологічні особливості виробів із деревини.</p> <p>Інструменти, що використовуються під час роботи.</p> <p>Безпечні прийоми роботи і санітарно-гігієнічні вимоги під час роботи з деревиною.</p>	<p>мається, гнеться, ріжеться, розколюється вздовж волокон.</p> <p>– має елементарні знання про види матеріалів із деревини: дошка, брусок, рейка, клеєна фанера;</p> <p>– має початкові знання про технологічні особливості виробів із деревини – деталі з'єднують цвяхами і клеєм;</p> <p>– пізнає і називає основні геометричні форми;</p> <p>– розміщує матеріал і інструменти на робочому місці;</p> <p>– має елементарне уявлення про професію столяра;</p> <p>– називає інструменти, що використовуються під час роботи;</p>	<p>тактильного обстеження ниток.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті.</p> <p>Корекція слухової уваги та зосередженості.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p>
--	---	---	--

	<p><i>Трудові операції.</i> Ламання скіпок. Зачищення деревини наждачним папером. Підбір необхідних деталей. Оздоблення виробів.</p>	<p>– застосовує в роботі інструменти для зачищення виробів і обробки деталей фігури; – відбирає необхідні деталі та інструменти.</p>	<p>Формування вміння здійснювати контроль за своєю діяльністю. Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тонусу, сили утримання предмета, точності рухів).</p>
--	--	--	---

Орієнтовні досягнення учнів на кінець навчального року

Учні:

- використовують збережені аналізатори (слух, залишковий зір, дотик та ін.) під час виконання всіх завдань;
- самостійно аналізують зразок виробу;
- самостійно порівнюють зразок із натуральним об'єктом, чучелом, іграшкою;
- складають план роботи самостійно і за даними вчителем запитаннями;
- підбирають матеріали та інструменти для роботи спочатку з допомогою вчителя, а потім самостійно;
- виконують вироби з допомогою вчителя і самостійно;
- дотримуються плану при виконанні виробу;
- звітують про етапи виготовлення;
- звітують про технологію виготовлення окремих частин виробу за запитаннями вчителя, використовують у мовленні технічні терміни;
- аналізують виріб свій і товариша;
- орієнтуються у просторі під час виконання площинних і об'ємних робіт, правильно розміщують деталі, дотримуються пропорцій;
- використовують у мовленні слова, що означають просторові ознаки предметів і просторові відношення предметів;

4 клас

(140 годин; 4 години на тиждень)

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	36	Робота з глиною і пластиліном. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Ліплення з пластиліну геометричних фігур (круг, квадрат, прямокутник, трикутник). Складання орнаменту з готових геометричних фігур. Нанесення стеком геометричного узору на смужках з орнаментом. Формування на площині прямокутних геометричних тіл – куб, паралелепіпед (кубик великий, кубик маленький; брусок високий, брусок низький). Складання звиліплених деталей башти, будинку машини. Складання композиції «Будинок з подвір'ям».	<i>Учень:</i> – вміє організовувати робоче місце під час виконання робіт з ліплення; – дотримується санітарно-гігієнічних вимог з допомогою вчителя; – має уявлення про призначення глини: виготовлення іграшок, посуду; – має елементарні знання про пластичні властивості глини і пластиліну; – називає основні інструменти, їх призначення; – складає композиції з допомогою вчителя;	Формування в учнів організованості в трудовій діяльності, точного виконання вказівок учителя. Формування в учнів основ навчальної діяльності. Формування уявлень про форми предметів. Розвиток полісенсорного сприймання. Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті. Розвиток мисленневих операцій. Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.

	<p>Ліплення за зразком або з натури (іграшки) стилізованих фігур тварин (кішка і білка). Ліплення з натури (іграшки) – ведмедик, заєць, лисиця.</p> <p>Ліплення за уявою вільних композицій: «Колобок і лисиця», «Маша і ведмідь», «Колобок і заєць».</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця при роботі з глиною та пластиліном.</p> <p>Способи та прийоми обстежувальних дій.</p> <p>Застосування глини в побуті та народному господарстві.</p> <p>Оздоблювальні роботи на виробках з глини – нанесення орнаменту стеком, зафарбовування, розпис. Пропорції ліпних фігур пташок і тварин.</p> <p>Прийоми обробки виробу кольоровим пластиліном.</p>	<p>– володіє прийомами роботи з пластичними матеріалами: розкачування в долонях і на підкладній дошці (стовпчики), скочування колоподібними рухами в долонях (куля), вдавлювання на поверхні кулі (яблуко), скочування колоподібними рухами кулі та розкочування в долонях до овальної форми (огірок), витягування одного кінця стовпчика (морква), боковини кулі (груша);</p> <p>– має початкові знання про способи підготовки пластичного матеріалу до роботи;</p>	<p>Розвиток активного словника (назви інструментів, матеріалів, їх властивості).</p> <p>Розвиток здатності дітей до аналізу предметів. Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Розвиток мовлення.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення.</p> <p>Корекція уявлень про просторові відносини.</p> <p>Корекція слухової уваги та зосередженості.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p>
--	---	--	--

	<p>Фарбування виробів з глини гуашевими фарбами.</p> <p>Прийоми розчленування форми зображення на геометричні форми та знаходження пропорцій у виробі.</p> <p>Прийоми ліплення елементів макета по каркасу із сірників і тонкого дроту.</p> <p>Пластичне і кольорове розв'язання завдання.</p> <p>Прийоми з'єднання деталей способом примазування.</p> <p>Правила безпеки та гігієни праці при роботі з глиною і пластиліном.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Прийоми ліплення стилізованого посуду способом вдавлення і розплющування стінок виробу пальцями.</p> <p>Обстеження предметів пальчиками по контуру та визначення головного і другорядного у виробі.</p>	<p>– знає і називає кольори глини – сіра, червона, жовта; пластиліну – червоний, синій, жовтий, зелений, чорний, білий;</p> <p>– вміє відщипувати, відривати, відрізати орієнтовно потрібну кількість матеріалу з допомогою вчителя;</p> <p>– вміє ліпити посуд способом вдавлення і розплющування стінок виробу пальцями;</p> <p>– вміє наносити прості узори стеком;</p>	<p>Розвиток моторики: загальної; мілької (в поєднанні з розвитком дотикового сприймання). Розвиток сенсорного сприймання за допомогою перцептивної діяльності.</p> <p>Корекція фізіологічних вад на основі виконання правильної постави під час праці.</p>
--	--	--	--

		<p>Визначення пропорційного співвідношення та просторового положення деталей на макеті. Нанесення узору стеком. З'єднання виліплених деталей в одне ціле способом примазування. Закріплення деталей макета на підставці способом примазування.</p>	<p>– вміє з'єднувати окремі елементи виробу.</p>	<p>Корекція рухів та гнучкості кистей рук. Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тонусу, сили утримання предмета, точності рухів).</p>
2	32	<p>Робота з папером і картоном. <i>Об'єкти виготовлення.</i> Вправи на різання по розмічених кривих лініях. Вирізування за контурним рельєфним малюнком геометричних фігур овочів, фруктів, тварин, наклеювання вирізаних зображень на картки. Вирізування виробів з паперу і картону; фігурки звірів, птахів, виготовлення ілюстрацій для казок і оповідань за допомогою аплікації.</p>	<p><i>Учень:</i> – розуміє можливість практичного використання деяких виробів; – розуміє необхідність догляду та ремонту книг; – має елементарні уявлення про основні геометричні форми, що виготовляються; – вміє з допомогою вчителя пояснити послідовність виконання роботи; – вміє з допомогою вчителя організувати робоче місце;</p>	<p>Формування уявлень про геометричні форми. Поповнення словникового запасу новими словами. Розвиток предметної співвіднесеності слова й образу предмета. Формування в учнів основ навчальної діяльності. Розвиток полісенсорного сприймання. Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p>

	<p>Різання смужки паперу в довжину поперемінно з обох боків, не дорізаючи до краю – гірлянда «змійка».</p> <p>Виготовлення з картону різних предметів для прикрашання шкільної ялинки.</p> <p>Виготовлення з пап'є-маше різних предметів (коробок, плодів, овочів, грибів) за готовою формою.</p> <p>Виготовлення з картону чи цупкого паперу куба.</p> <p>Виготовлення з картону чи цупкого паперу будиночка.</p> <p>Виготовлення з картону чи цупкого паперу книжкової картотеки.</p> <p>Виготовлення з картону чи цупкого паперу коробки для колекції.</p> <p>Виготовлення книжки-саморобки.</p> <p>Виготовлення альбому.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – орієнтується на аркуші паперу, називає верх–низ, зліва–справа; – називає складові частини виробів (розмір, форма) з допомогою вчителя; – розрізняє папір та картон за товщиною; – визначає більші та менші фігури; – складає з допомогою вчителя аплікацію з готових деталей; – вирізує гірлянду «змійка»; – виконує елементарний ремонт книг; 	<p>Розвиток мисленнєвих операцій.</p> <p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p>
--	--	--	--

	<p>Робота по ремонту підручників. <i>Техніко-технологічні відомості.</i> Організація робочого місця при роботі з папером та картоном. Обклеювання картону кольоровим папером з обох сторін. Розмічання паперу і картону за шаблонами. Різання паперу і картону по лініях розмічення, прикрашення виробів з картону аплікаціями. Прийоми змащування клеєм паперу по всій поверхні під час обклеювання картону. Прийоми склеювання іграшки із зігнутих під прямим кутом контурів виробів. Прийоми виготовлення предметів з паперу шляхом обклеювання шаблонів зовні в декілька шарів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – має елементарні поняття про призначення деяких сортів паперу та картону; – має початкові знання про властивості паперу та картону; – має уявлення про основні кольори – білий, чорний, червоний, жовтий, зелений, синій; – називає інструменти: ніж, ножиці, олівець, витискач, гладилка; – має початкові знання правил безпеки під час роботи ріжучими інструментами; – володіє поняттям про багатодетальні вироби; – має початкові знання про послідовність виконання виробів із пап'є-маше; – вміє розрізняти папір за товщиною; – вміє тримати інструмент; 	<p>Розвиток активного словника (назви інструментів, матеріалів, їх властивості). Розвиток пізнавальної активності. Розвиток мовлення. Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення. Корекція уявлень про просторові відносини. Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p>
--	---	--	---

	<p>Прийоми зняття паперових виробів з форм шляхом розрізу. Прийоми ґрунтовки виробів і просочування їх водотривкими сполуками.</p> <p>Інструменти і пристосування. Елементарні відомості про об'ємні вироби призматичної форми (коробки, куб).</p> <p>Складові частини книги: зошит та його нумерація, кришка, обкладинка, корінець, форзац.</p> <p>Прийоми наклеювання на корінець паперу і коленкору.</p> <p>Правила безпеки та гігієни праці при роботі з папером та картоном.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Вирізання розгортки з картону ножицями і ножем.</p> <p>Згинання і збирання виробу.</p> <p>Обклеювання шаблону папером.</p> <p>Оздоблення виробу розфарбовуванням, аплікацією, обклеюванням кольоровим папером.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – має початкові знання про професію картонажника-палітурника; – має початкові знання про властивості та призначення палітурних матеріалів – коленкор, ледерин, тасьма; – має елементарне уявлення про складові частини книги: зошит та його нумерація, кришка, обкладинка, корінець, форзац; – знає ключчі речовини (клейстер, клей промислового виробництва). – розмічає папір і картон з допомогою вчителя; – вміє перегинати, складати, вирізувати, проколювати, склеювати і зшивати; 	<p>Розвиток моторики: загальної; мілької (в поєднанні з розвитком дотикового сприймання). Розвиток сенсорного сприймання за допомогою перцептивної діяльності.</p>
--	---	---	--

		Обклеювання корінця папером і коленкором. Підклеювання ушкоджених аркушів.	– вмiє ремонтувати окремі елементи книги; – вмiє наклеювати кусочки паперу на об’ємний шаблон.	
3	20	Робота з текстильними матеріалами. <i>Об’єкти виготовлення.</i> Розкроювання тканини за допомогою викройки у формі квадрата чи прямокутника. Складання колекцій, зразків текстильних тканин і хімічних волокон з розподілом за призначенням. Ознайомлення з косим обмежувальним швом, ручною строчкою. Дрібний ремонт одягу (пришивання латки, вішалки, гудзика). М’які іграшки (зайчик, ведмідь, ослик і ін.). Мішечок для насіння.	<i>Учень:</i> – організовує робоче місце для роботи з текстильними матеріалами з допомогою вчителя; – має елементарні поняття про нитки, тасьму, шпагат, гудзики; – вмiє відривати чи відрізати потрібну довжину нитки для виробу; – вмiє пришивати латку, вішалку, гудзик; – має уявлення про одяг та його призначення; – вмiє розрізняти основні види тканин на дотик; – дотримується санітарно-гігієнічних вимог під час роботи.	Формування уявлень про форми предметів. Розвиток полісенсорного сприймання. Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам’яті. Розвиток мисленнєвих операцій. Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля. Розвиток моторики: загальної; мілкої (в поєднанні з розвитком дотикового сприймання). Розвиток сенсорного сприймання за допомогою перцептивної діяльності.

	<p>Носова хустинка. Серветка. Рушник. Лялькова постільна білизна. <i>Техніко-технологічні відомості.</i> Організація робочого місця при роботі з текстильними матеріалами. Матеріали, що використовуються для одягу: тканини, трикотаж, вата та ін. Тканини для плаття, білизни, верхнього одягу. Початкові відомості про тканини з хімічних волокон. Прийоми розкрою тканини. Стібки (ручна строчка, обмежувальний), їх призначення і виконання. Послідовність обробки зрізів (шов упідгин з закритим і відкритим зрізами). Прийоми пришивання латки. Правила безпеки та гігієни</p>	<p>– має елементарні поняття про види тканин та їх призначення; – має початкові знання про властивості й особливості тканин як матеріалу: мнеться, розривається, товста і тонка, гладенька і шорстка. Мають різне пофарбування. Лицеві та зворотні сторони тканин; – відбирає і називає інструменти для роботи з текстильними матеріалами та їх призначення: ножиці, наперсток, шпильки, голки (короткі і довгі, товсті і тонкі), збереження голок (гольник, подушечка для голок); – знає і називає деякі ручні стібки; – називає безпечні прийоми роботи за запитаннями вчителя;</p>	<p>Розвиток активного словника (назви матеріалів, їх властивості). Розвиток здатності дітей до аналізу предметів. Розвиток пізнавальної активності. Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення. Корекція уявлень про просторові відносини. Корекція слухової уваги та зосередженості. Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p>
--	---	---	---

		<p>праці при роботі з текстильними матеріалами.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Впізнавання за допомогою дотику різних видів тканин.</p> <p>Визначення лицьової сторони тканини по фактурі поверхні.</p> <p>Розкроювання тканини.</p> <p>Планування роботи.</p> <p>Закріплення уміння користуватися швейними голками, ножицями, наперстком.</p> <p>Обробка зрізів підгинанням тканини двічі.</p> <p>З'єднання деталей виробу стібками «ручна строчка» з обробкою зрізів петельними стібками.</p> <p>Закріплення нитки без вузла.</p> <p>Пришивання гудзика, латки, виготовлення та пришивання вішалки.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – вміє користуватися інструментами; – вміє звивати шнур з допомогою вчителя; – володіє навичками плетіння кіски; – виконує стібок «вгору–вниз»; – володіє навичкою закріплення нитки на початку та в кінці строчки; – відбирає на дотик та наклеює тканини на картон. 	<p>Корекція рухів та гнучкості кистей рук.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук.</p>
4	22	<p>Робота з конструктором та металом.</p> <p><i>Об'єкти виготовлення.</i></p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – має елементарні поняття про основні геометричні форми; 	<p>Розвиток уміння співвідносити слово з реальним предметом.</p>

	<p>Знання про роль конструювання і моделювання у виробництві.</p> <p>Збирання моделей машин із деталей металевого конструктора (млин, піднімальний блок).</p> <p>Вибір матеріалів для виготовлення моделі: складання плану роботи, виконання необхідних операцій для виготовлення моделей.</p> <p>Збирання моделей за задумом учнів.</p> <p>Ознайомлення з робочими інструментами і приладдям для роботи з дротом (молотком, плоскогубцями, гострозубцями, ручними лецатами, киянками).</p> <p>Виготовлення виробів з дроту: сачок для акваріума, підставка для квітів, гачок для підвішування іграшок на ялинку, геометричні фігури (квадрат, трикутник, зірка і т. д.).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – має початкові знання про застосування металу у народному господарстві; – знає назви та призначення основних вузлів та складових частин машин і механізмів; – вміє аналізувати зразок з допомогою вчителя; – вміє відбирати потрібну кількість деталей; – знає і називає правила проведення дидактичних ігор; – вміє співвідносити деталі конструктора з основними геометричними формами, що виготовляються; – виконує деякі вироби за власною уявою; 	<p>Розвиток позитивних емоцій.</p> <p>Формування в учнів основ практично-навчальної діяльності.</p> <p>Формування уявлень про форми предметів.</p> <p>Розвиток полісенсорного сприймання.</p> <p>Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p> <p>Розвиток коментуючого мовлення.</p> <p>Виховання наполегливості, здатності до вольового зусилля.</p>
--	---	--	--

	<p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Організація робочого місця при роботі з різними видами конструкторських наборів.</p> <p>Ознайомлення з основним робочим приладдям, які є в наборі «Металей конструктор»: гайковий ключ, викрутка.</p> <p>Ознайомлення з деталями: пластинки, пластина, косинці, скоби з різною кількістю отворів; стержні з різними діаметрами; ручки, шків, гвинти, гайки, шайби, шипи, втулки.</p> <p>Прийоми роботи гайковим ключем і викруткою.</p> <p>Аналіз зразка і відбору відповідних деталей за їх кількістю.</p> <p>Послідовність монтажу зразка з деталей.</p> <p>Основні деталі і вузли (складові частини) машини – кор-</p>	<ul style="list-style-type: none"> – знає види конструкторів; – називає основні деталі різних конструкторів; – має елементарні уявлення про рухомі і нерухомі сполучення цих деталей; – організовує робоче місце для роботи з конструктором та для проведення дидактичних ігор з допомогою вчителя; – має початкові знання про професію слюсаря; – має елементарні поняття про технологічні особливості конструкцій з металу – деталі з'єднують гвинтами і гайками; – знає види та властивості дроту; – знає прийоми роботи з дротом (вирівнювання, розмічання, відрізування, згинання, з'єднання); – називає та відбирає інструменти, що застосовуються в ро- 	<p>Розвиток активного словника (назви деталей, матеріалів їх властивості).</p> <p>Розвиток здатності дітей до аналізу предметів.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення.</p> <p>Корекція уявлень про просторові відносини.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p>
--	--	---	--

	<p>пус, двигун, робочий орган, передаточний механізм.</p> <p>Інструменти і пристосування: ключ, викрутка, молоток, плоскогубці, кусачки, ручні лещата, киянка.</p> <p>Правила й прийоми роботи з ними. Властивості мідного й алюмінієвого дроту: міцність і теплопровідність. Способи зрощування дроту.</p> <p><i>Трудові операції.</i></p> <p>Збирання моделей машин за зразком з внесенням змін у конструкцію окремих моментів (за власним задумом). Іспит моделі.</p> <p>Розбирання моделі, сортування, укладання деталей на місце і прибирання після збирання.</p> <p>Відмірювання довжини заготовки згідно з кресленням.</p> <p>Відкушування кусачками, зги-</p>	<p>боті: ключ, викрутка, молоток, плоскогубці, кусачки, ручні лещата, киянка;</p> <p>– володіє прийомами роботи гайковим ключем і викруткою;</p> <p>– володіє прийомами з'єднання деталей конструктора;</p> <p>– відбирає для виробу потрібні деталі;</p> <p>– вміє складати виріб за зразком та власною уявою;</p> <p>– володіє прийомами роботи з дротом (вирівнювати, розмічати, згинати, кусати, з'єднувати);</p> <p>– знає послідовність роботи з дротом (відмірювання довжини заготовки, відкушування ку-</p>	<p>Розвиток моторики: загальної; мілької (в поєднанні з розвитком дотикового сприймання). Корекція фізіологічних вад на основі виконання правильної постави під час праці. Корекція рухів та гнучкості кистей рук.</p>
--	---	---	--

		<p>нання плоскогубцями і за допомогою спеціальних пристосувань.</p> <p>Обробка виробу наждачним папером та наступне фарбування.</p>	<p>сачками, згинання плоскогубцями і за допомогою спеціальних пристосувань);</p>	
5	30	<p>Робота з природними матеріалами та деревиною.</p> <p><i>Об'єкти виготовлення.</i></p> <p>Виготовлення за зразком кораблика з шкаралупи волоського горіха з парусом із стружки, паперу або листя дерев.</p> <p>Виготовлення за зразком сови з шишки ялини, паперових, поролонових або шкіряних деталей і плісок жолудів (очі).</p> <p>Виготовлення за уявою фігурки барана із початків кукурудзи, моркви, огірків, качанів, паличок і дроту.</p> <p>Робота з сучками і корчами.</p> <p>Знаходження в сучках і коріннях подібності до різних об-</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – знає природні матеріали і чому їх так називають; – має елементарні уявлення про подібність форми природних матеріалів до основних геометричних форм; – вміє збирати та зберігати природні матеріали; – знає про необхідність раціонального використання різних матеріалів (гілки, вата, папір, картон); – сортує за інструкцією вчителя природні матеріали за розміром та призначенням; – має початкові знання про властивості деревини; 	<p>Формування в учнів основ трудової діяльності.</p> <p>Формування уявлень про форми предметів.</p> <p>Розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті.</p> <p>Розвиток здатності дітей до аналізу предметів. Розвиток пізнавальної активності.</p> <p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення.</p> <p>Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p> <p>Формування вміння здійснювати контроль за своєю діяльністю.</p>

	<p>разів. Обробка і доповнення невеликими деталями для виявлення образу.</p> <p>Виконання вправи: забити цвях у деревину м'якої породи.</p> <p>Виготовити із обрізків деревини лялькові меблі, застосовуючи прийом з'єднання деталей цвяхом (стіл, стілець, диван, візок, вагончик, кораблик).</p> <p>Виготовлення з дерева і фанери лічильних паличок, паличок для підтримування стебла з готових заготовок.</p> <p>Виготовлення підставки для зберігання глини з готових заготовок.</p> <p><i>Техніко-технологічні відомості.</i></p> <p>Властивості природних матеріалів.</p> <p>Елементарні відомості про практичне застосування деревини і фанери.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – володіє прийомами складання виробів; – називає інструменти, що використовуються під час виконання робіт; – вміє раціонально використовувати матеріал; – вміє аналізувати виріб за запитаннями вчителя; – вміє дати оцінку своєму виробу, вказати недоліки та позитивні сторони свого виробу; – вміє колективно виконувати роботу; <ul style="list-style-type: none"> – має початкові знання про основні види природних матеріалів; – має елементарні знання про властивості природних матеріалів, які використовуються під час роботи; 	<p>Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тону, сили утримання предмета, точності рухів).</p> <p>Розвиток емоційного відгуку на основі фізичної активності.</p> <p>Розвиток активного словника (назви деталей, матеріалів, їх властивості).</p> <p>Розвиток здатності дітей до аналізу предметів.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності.</p>
--	---	--	---

	<p>Переваги (легше обробляється, не розколюється, менше розсихається) і недоліки фанери порівняно з деревиною (псується від вологи). Форми деталей: прямокутна і криволінійна. Порядок обробки та оздоблення виробу.</p> <p><i>Трудові операції.</i> Практичне ознайомлення з деякими властивостям і способами обробки деревини і фанери. Вправи на забивання цвяхів молотком. Виготовлення виробів з однорідних або різних матеріалів</p>	<ul style="list-style-type: none"> – основні властивості деревини та фанери; – має початкові знання про призначення і використання деревини та фанери; – має елементарні уявлення про властивості деревини: ламається, гнеться, ріжеться, розколюється вздовж волокон; – має елементарні знання про види матеріалів із деревини: дошка, брусок, рейка, клеєна фанера; – має початкові знання про технологічні особливості виробів із деревини – деталі з'єднують цвяхами і клеєм; – володіє елементарними навичками обробки деревини та фанери; – вміє вибирати необхідні матеріали та інструменти для виробу; – з'єднує та закріплює деталі на підставці з допомогою вчителя; 	<p>Розвиток психічних функцій: уваги, пам'яті, мислення. Корекція уявлень про просторові відносини. Формування предметної співвіднесеності слова й образу предмета.</p> <p>Розвиток моторики: загальної; мілкої (в поєднанні з розвитком дотикового сприймання). Корекція фізіологічних вад на основі виконання правильної постави під час праці. Корекція рухів та гнучкості кистей рук.</p>
--	---	--	---

	<p>на основі раніше отриманих знань і умінь. Визначення найбільш раціональної форми організації праці (індивідуальна, групова за принципом розподілу праці та ін.).</p>	<p>– скласти найпростіші композиції із листя і квітів за інструкцією вчителя.</p>	
<p style="text-align: center;"><i>Орієнтовні досягнення учнів на кінець навчального року</i></p> <p><i>Учні:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – використовують збережені аналізатори (слух, залишковий зір, дотик та ін.) під час виконання всіх завдань; – називають правила роботи ручними інструментами, які застосовуються при виготовленні об'ємних виробів з картону, фанери деревини і дроту; – називають основні частини машин, послідовність зборки об'ємних виробів; – складають разом з учителем план виготовлення окремих виробів, визначають найбільш раціональні способи розкрою матеріалу, прийоми з'єднання деталей між собою; – обробляють вироби та їх деталі за допомогою ручних інструментів та пристосувань. – планують роботу з допомогою вчителя: визначають розміри предметів, вибирають необхідний матеріал, робочі і вимірювальні інструменти; – визначають послідовність виготовлення виробів за запитаннями вчителя. – виконують роботу в зазначений час; – визначають кількість витраченого часу, оцінюють якість виробу з допомогою вчителя; – економно витрачають матеріали; – дбайливо ставляться до обладнання, інструментів. 			

МУЗИКА

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма з музики для дітей із складними вадами розвитку (сліпих та зі зниженим зором з розумовою відсталістю) має на меті виховання музичної культури учнів та активізацію їхньої творчої діяльності.

Завдання уроку музики спрямовані на розвиток у дітей здатності адекватно й емоційно сприймати музику; розвиток творчих музичних здібностей; формування практичних умінь та навичок у різних видах музичної діяльності (співах, танцях, музично-дидактичних та хороводних іграх, грі на дитячих шумових та музичних інструментах); розвиток музичного смаку та потреби у спілкуванні з музикою.

Урок музики – це певний етап роботи з музичного виховання школярів у загальному навчальному процесі, який має власну специфіку. Він є уроком мистецтва і близький до предметів естетичного циклу (образотворче мистецтво, трудове виховання, література).

Відомо, що повноцінний розвиток дитини можливий лише за умови сукупності трьох таких факторів, як фізичний стан здоров'я, соціально-педагогічне середовище та активна діяльність самої дитини. За наявності такого складного комбінованого порушення психофізичного розвитку, як порушення зору та інтелекту, найбільш враженими є біологічний фактор та фактор активності. Тому саме педагогічні умови, в яких виховується дитина, мають сприяти її розвитку.

Урок музики для учнів із складними вадами розвитку разом із спільною метою та завданнями музичного виховання (освітніми, виховними та розвивальними) має реалізовувати специфічне завдання – корекцію психофізичного розвитку дітей даної категорії. Необхідно навчити дітей орієнтуватися у просторі, володіти основними рухами та координувати їх відповідно до звучання музики, розвивати у них слухові відчуття, формувати певні знання, уміння та навички практичної діяльності, виховувати культуру поведінки. Музика в закладах такого типу – не лише навчальний предмет, він є засобом корекції та психотерапевтичного лікування. Музика позитивно впливає на вегетативну нервову систему дитини, є стимулятором мисленневих про-

цесів і стабілізатором комунікативних взаємин між учителем та учнем у процесі уроку.

Зміст уроку музики, відображений у третій колонці таблиці, полягає в єдності таких позицій, як збагачення досвіду емоційно-ціннісного ставлення до дійсності, збільшення багажу музичних вражень та знань, а також розвиток творчих умінь та навичок. При цьому дуже важливо виховувати в учнів культуру слухання та бажання займатися музичною та творчою діяльністю.

Бажано у своїй роботі використовувати вже відомі головні типи уроків музики: урок введення в тему, урок поглиблення теми та урок узагальнення теми. Особливим типом уроку вважаємо заключний урок-концерт в кінці семестру або навчального року.

Визначені *навчальні досягнення учнів*, відображені у четвертій колонці програми, є результатом постійної роботи під контролем і з допомогою вчителя.

Оскільки учні із складними порушеннями психофізичного розвитку (зору та інтелекту) мають свої специфічні особливості, програма будувалася з максимальним урахуванням специфіки їхньої пізнавальної діяльності та психофізичних особливостей. *Основні напрямки корекційно-розвивальної роботи*, відображені у п'ятій колонці програми, спрямовані на формування просторових уявлень, корекцію перцептивних дій, розвиток сенсорної сфери, розвиток зорової та слухової уваги, розвиток мисленневих процесів, розвиток мови і мовлення, стимуляцію рухової активності, корекцію поведінкових проявів тощо. Всі напрямки корекційної роботи взаємопов'язані та взаємозумовлені.

Урок музики має характерні особливості, включаючи комплекс доступних для цієї категорії дітей видів музичної діяльності: *слухання, спів, музично-ритмічні рухи та ігри, гра на дитячих шумових інструментах*.

Завданнями розділу «Слухання» щодо музичного виховання учнів початкових класів є такі: знайомство учнів з основними музичними інструментами та технічними засобами, що є джерелами музичних звуків; підготовка учнів до правильного слухання і сприймання музики; розвиток емоційного відгуку на музику; ознайомлення з жанрами музики; слухання творів дитячої, народної, класичної та сучас-

ної музики; розвиток музичної пам'яті; формування основ музичної культури.

Основними завданнями розділу «Співи» є: ознайомлення учнів з правилами охоронного режиму голосу, вивчення навичок правильного дихання; ознайомлення з диригентськими жестами; розвиток голосу і чіткої артикуляції; виразний спів пісні з допомогою вчителя і самостійно в супроводі музичного інструменту і без нього; розвиток музичного слуху.

Наступний розділ «Музично-ритмічні рухи та ігри» має конкретні завдання: ознайомлення дітей з уявленнями про назви тіла; орієнтація у просторі, в якому учні виконують певні музично-ритмічні рухи та проводять ігри; формування ритмічності, координації, плавності та виразності рухів; розвиток емоційної чутливості до музики; розвиток і зміцнення рухового апарату дитини.

У розділі «Гра на музичних інструментах» важливими завданнями є: ознайомлення учнів з дитячими шумовими та музичними інструментами, правилами та прийомами оволодіння ними; розвиток слуху, пам'яті, голосу; координування та корекція рухів і гнучкості кистей рук; формування позитивного ставлення до гри на музичних інструментах.

Музичний матеріал включає музичні твори сучасних дитячих українських та зарубіжних композиторів і подається після таблиці у кожному класі.

ПРОГРАМА

Підготовчий клас

(35 годин; 1 година на тиждень)

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	3	<p>Пропедевтичний період Ознайомлення з кабінетом музики.</p> <p>Ознайомлення з назвами видів музичної діяльності (слухання, співи, музично-ритмічні рухи та ігри, гра на дитячих шумових інструментах).</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – орієнтується з допомогою вчителя в навчальному просторі; – називає музичні об'єкти у класі за підказкою вчителя; – повторює за вчителем основні види музичної діяльності. 	<p>Корекція і уточнення просторового уявлення. Формування навичок орієнтування в навчальному просторі (кабінеті музики).</p> <p>Формування вміння обстежувати предмети за допомогою дотику або збереженого зору. Збагачення словникового запасу словами та назвами музичних об'єктів, розташованих у класі. Формування перцептивного сприймання на основі ознайомлення з предметами в класі. Формування уявлень за визна-</p>

				чальними рисами про основні види музичної діяльності.
2	8	<p>Слухання музики. Ознайомлення з основними джерелами музичних звуків. Ознайомлення із звучанням музичних інструментів та технічних засобів (фортепіано, баян, магнітофон, програвач).</p> <p>Основні правила елементарного слухання музики (правильно сидіти, не розмовляти, не відволікатися, не заважати іншим, слухати уважно).</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ознайомлений з основними джерелами музики; – знає про можливість слухання музики за допомогою технічних засобів (без визначення термінології); – розрізняє на слух звучання музичних інструментів та технічних засобів з допомогою вчителя, вивчених протягом року; – намагається виконувати правила слухання (сидіти рівно, не розмовляти, не перебивати зауваженнями та вигуками, не відволікатися, не заважати слухати іншим) за нагадуванням учителя; – намагається слухати музичні твори спокійно та уважно (під контролем учителя); 	<p>Розвиток фонетичного слуху; формування процесів сприймання та порівняння.</p> <p>Формування вміння розрізняти музичні інструменти та технічні засоби.</p> <p>Формування уваги, пам'яті, мислення на основі ознайомлення з музичними інструментами та технічними засобами за допомогою використання різних аналізаторських систем.</p> <p>Корекція постави.</p> <p>Формування умінь позитивно реагувати на об'єкти слухання та джерела музики.</p> <p>Формування позитивних рис характеру (організованість, дисциплінованість).</p> <p>Корекція негативних поведінкових проявів.</p> <p>Формування інтересу до про-</p>

	<p>Підготовка до слухання музики.</p> <p>Слухання звучання звуків довкілля (натуральне звучання чи аудіо запис звуків довкілля).</p> <p>Звуконаслідування.</p> <p>Сприймання звучання звуків голосу.</p> <p>Звуконаслідування.</p> <p>Ознайомлення з дитячими шумовими інструментами (сопілка, дзвіночки, ложки, бубон,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виявляє готовність до слухання; – слухає звучання звуків довкілля (на вибір учителя); – слухає та з допомогою вчителя розрізняє й називає звуки довкілля; – за інструкцією вчителя визначає, якому об'єкту чи предмету належить звук; – за прикладом учителя наслідує звуки знайомих пересувних об'єктів; – слухає звуки голосу (вчителя, учнів, інших); – реагує та визначає голос, повертаючись у бік того, хто говорить; – фіксує початок і кінець мовлення; – імітує звуки голосів; – ознайомлений з назвами дитячих шумових та музичних інструментів (дзвіночки, лож- 	<p>цесу слухання та сприймання музики.</p> <p>Формування слухової уваги.</p> <p>Формування слухового сприймання на основі прослуховування звуків довкілля.</p> <p>Формування уміння сприймати, слухати, чути, ідентифікувати і розрізняти звуки довкілля.</p> <p>Формування уміння сприймати та розпізнавати та імітувати звуки довкілля.</p> <p>Формування слухової пам'яті.</p> <p>Формування слухової уваги та зосередженості в процесі слухання звуків довкілля та голосів.</p> <p>Корекція звуковимови.</p> <p>Формування активного словника на основі вивчення музичних інструментів.</p> <p>Формування тактильного відчуття, сприймання і тактиль-</p>
--	---	---	---

	<p>барабан) та музичними інструментами (фортепіано або баян).</p> <p>Слухання звучання дитячих шумових та музичних інструментів.</p>	<p>ки, бубон, барабан, фортепіано, баян) (на вибір учителя);</p> <ul style="list-style-type: none"> – повторює їх за вчителем; – розрізняє їх за зовнішнім виглядом та дотиком (для дітей зі зниженим зором); – обстежує руками (для дітей з глибокими порушеннями зору); – знаходить і називає інструмент за підказкою вчителя; – впізнає в ілюстраціях (предметні або рельєфні малюнки) зображення того чи іншого інструменту (для слабозорих); – виявляє інтерес до ознайомлення з інструментами; – слухає звучання інструменту; – розрізняє звучання інструментів (фортепіано, баян, дзвіночки, ложки, бубон, барабан); – визначає назву інструменту з допомогою вчителя; 	<p>ної пам'яті; формування перцептивного сприймання.</p> <p>Розвиток дотикової чутливості пучок пальців.</p> <p>Формування уміння співвідносити слово з реальним предметом.</p> <p>Формування та розвиток навички коментування практичних дій.</p> <p>Стимуляція пізнавального інтересу до процесу вивчення музичних інструментів.</p> <p>Корекція слухової уваги та зосередженості; організація музичного сприймання.</p> <p>Розвиток музичної пам'яті.</p> <p>Розвиток мисленневих операцій, уточнення та конкретизації знань про музичні та дитячі шумові інструменти.</p> <p>Формування позитивних емоцій (радості, задоволення, піднесеності, тощо).</p>
--	--	--	---

		<p>Розрізнення звуків довкілля, голосів, дитячих шумових та музичних інструментів.</p> <p>Прослуховування пісень та мелодій контрастного музичного характеру (весела, сумна).</p> <p>Ознайомлення з жанрами музики (без засвоєння термінології). Марш. Пісня.</p> <p>Ознайомлення з характером музики (веселий, сумний), динамічними відтінками (голосно,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – слухає звучання різних звуків; – розрізняє звуки довкілля, голосу, дитячих шумових та музичних інструментів за звучанням; – слухає звучання короткої пісні чи мелодії; – емоційно реагує на характер прослуханого твору; – повторює за вчителем назву пісні; – визначає характер пісні чи мелодії з допомогою вчителя; – слухає та розрізняє з допомогою вчителя звучання творів, різних за жанром; – емоційно реагує на характер жанрового твору; – виявляє інтерес до слухання музики різних жанрів; – слухає музичні твори; – відповідно реагує на певний настрій твору; 	<p>Формування естетичної установки на основі сприймання дитячих музичних творів.</p> <p>Корекція музичного сприймання на основі формування позитивних емоцій.</p> <p>Формування емоційних реакцій у процесі слухання жанрового твору.</p> <p>Формування зацікавленості до процесу слухання музики.</p> <p>Формування уміння зосередженості на об'єкті слухання.</p> <p>Виховання дисциплінованості у процесі вивчення нового матеріалу.</p> <p>Формування, стимуляція та співпереживання казковим персонажам.</p> <p>Формування полісенсорного сприймання.</p> <p>Формування досвіду музично-слухового сприймання.</p>
--	--	---	---	--

		<p>тихо) та висотою звучання (високо, низько) (без засвоєння термінології).</p> <p>Прослуховування творів дитячої, народної, сучасної музики у запису та у виконанні вчителя під акомпанемент фортепіано, баяна чи акордеона.</p> <p>Запам'ятовування та упізнання музичного твору.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – повторює за вчителем назви характерів (веселий, сумний), динамічних відтінків (голосно, тихо), висоти звучання (високо, низько); – слухає фрагменти музичних творів, дитячих пісень, тощо; – висловлює емоційне ставлення до прослуханого (сподобалось чи ні); – з допомогою вчителя визначає характер твору; – намагається слухати твір декілька разів; – упізнає знайомий музичний твір і називає його. 	<p>Формування позитивного емоційного ставлення до музики.</p> <p>Формування вміння пригадувати та впізнати звучання знайомого твору.</p> <p>Стимуляція інтересу до уроків музики.</p>
3	8	<p>Співи.</p> <p>Ознайомлення з правилами охорони голосу та співу (співати спокійно, не викрикувати звуки, не напружувати голос, не перекикувати товаришів).</p> <p>Формування правильної співацької постави (правильно си-</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – за нагадуванням вчителя виконує правила охорони голосу; – намагається виконувати правила співацької постави; 	<p>Формування охоронного співочого режиму.</p> <p>Формування певних знань, умінь та навичок співу.</p> <p>Корекція співочої постави.</p> <p>Корекція правильної співочої постави;</p>

	<p>діти або стояти, зберігати пряме, без напруження положення корпусу і голови).</p> <p>Ознайомлення з диригентськими жестами (увага, вступ, закінчення).</p> <p>Ознайомлення зі звуками-символами, що визначають вступ (акцент на сильну долю).</p> <p><i>Дихання.</i></p> <p>Формування навички правильного дихання (підтягувати живіт, безшумно вдихати і видихати повітря, не піднімати плечей, затримувати дихання).</p> <p>Виконання дихальних вправ (короткочасна затримка дихання, спокійний вдих – видих).</p> <p>Наслідування співу вчителя.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – розуміє та реагує на диригентські жести (для слабозорих); – сприймає та визначає початок пісні за звуковими символами, тощо (для дітей з глибокими порушеннями зору); – за нагадуванням вчителя виконує навички правильного дихання; – з допомогою вчителя виконує короткі музичні вправи; – слухає та стежить за інтонацією голосу вчителя; – співає окремі слова, мотиви, музичні фрази на одному диханні; – співає разом з педагогом; 	<p>Формування уваги та уміння зосереджуватися в процесі вивчення диригентських жестів. Уточнення, конкретизація знань про звуки-символи та вміння за ними вступати.</p> <p>Формування навички правильного дихання.</p> <p>Формування та корекція співочого дихання.</p> <p>Формування уміння виконувати дихальні вправи.</p> <p>Корекція і розвиток дитячого дикційно-співочого апарату.</p> <p>Корекція звуковимови.</p> <p>Корекція темпоритмічного відчуття.</p> <p>Розвиток ритмічного слуху.</p> <p>Формування дикційно-артикуляційних навичок.</p>
--	--	--	--

	<p><i>Відчуття ритму.</i> Відчуття сильної долі у такті.</p> <p><i>Артикуляція та дикція.</i></p> <p>Розучування нескладних дитячих пісень, дотримуючись округлої манери звуковимови голосних і приголосних. Розучування привітань.</p> <p>Спів з педагогом у супроводі музичного інструменту (фортепіано, баян).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – відтворює ритмічний малюнок мелодії чи пісні за вчителем плесканням, вистукуванням, тупотінням; – акцентує сильну долю у такті за підказкою вчителя; – намагається артикулювати з допомогою вчителя; – співає округлим та протяжним звуком; – знає мелодію і слова привітання; – співає привітання з учнями класу; – знає мелодію і слова пісні; – співає пісні у певному настрої; – співає разом з педагогом у супроводі музичного інструменту; – виконує улюблені пісні дитячого репертуару. 	<p>Корекція фонематичного слуху; Розвиток творчих здібностей до співу. Формування емоційної сфери у процесі виконання пісні. Стимуляція мовленнєвої активності на основі вивчення тексту привітань та пісень. Удосконалення звуковимови. Формування інтересу і бажання співати.</p>
--	---	---	---

4	10	<p>Музично-ритмічні рухи та ігри. Ознайомлення з назвами частин тіла (голова, тулуб, спина, руки (права, ліва), лікті, ноги (права, ліва), пальці, носки, п'ятки). Орієнтація у просторі класу.</p> <p>Вправи на орієнтацію в просторі. Вивчення напрямку рухів (вперед, назад, вгору, вниз, ліворуч, праворуч). Ігри на розвиток рухів під музичний супровід.</p> <p>Музично-ритмічні рухи відповідно до характеру музики.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – називає і показує названі частини тіла; – слухає інструкції вчителя і намагається їх виконувати; – знає відстань, на якій повинні знаходитись учні один від одного; – ходить по класу вздовж стіни; – не заважає і не торкається інших; – виконує вправи на орієнтування у просторі; – знає напрямки рухів; – виконує вказівки вчителя відповідно до напрямку рухів; – реагує на звуковий сигнал; – ходить по класу під музику (для дітей зі зниженим зором); – діти розходяться і збираються за звуковим сигналом або за проханням вчителя; – реагує на початок і кінець музичного супроводу; 	<p>Збагачення словникового запасу на основі вивчення назв тіла.</p> <p>Організація різних рухів на орієнтацію у просторі.</p> <p>Стимуляція активності учнів у процесі уроку.</p> <p>Корекція уточнення уявлень про напрямки рухів на основі вивчення і стимуляції фізичної активності.</p> <p>Формування активного словникового запасу на основі вивчення назв рухів та вивчення напрямків рухів.</p> <p>Формування просторового уявлення та координація рухів у просторі.</p> <p>Розвиток сенсомоторики у процесі музично-ритмічної діяльності; активізація ритмічної активності.</p> <p>Стимуляція захопленості та зацікавленості у процесі створення музичних образів.</p>
---	----	--	--	--

	<p>Музично-ритмічні ігри на демонстрацію музичних образів («Півник ходить, клює крупку, махає крилами», «Киця вмивається, гуляє», «Мишка», «Ведмедик ходить лісом», «Зайчик скаче», тощо).</p> <p>Виконання танцювальних рухів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – розрізняє і передає рухами характер музики (повільні кроки або легкий біг) за підказкою вчителя; – за показом учителя плече в долоні, грає пальчиками, протупує ногами ритм заданої мелодії; – створює прості характерні образи на основі звучання музики з допомогою вчителя; – наслідуючи вчителя, демонструє музичні образи (зайчик, котик, ведмідь); – імітує ходу кішечки, ведмедика, образ пташечки, автомобіля тощо з допомогою вчителя; – відтворює прості ритмічні структури з промовлянням в такт музиці і рухам; – виконує найпростіші танцювальні рухи під музику (покачується вліво – вправо, переступає з ноги на ногу, чергує біг на притопи, стукотить каб- 	<p>розвиток координації, плавності та виразності рухів.</p> <p>Розвиток емоційно-образної сфери на основі демонстрації та імітації казкових персонажів.</p> <p>Формування уваги, зосередженості та просторової пам'яті у процесі відтворення казкових образів.</p> <p>Формування умінь імітувати рухами ходу деяких тварин.</p> <p>Формування позитивного ставлення до музично-ритмічної діяльності.</p> <p>Формування темпоритмічного відчуття.</p> <p>Виправлення порушень, пов'язаних з координацією комбінованих рухів.</p> <p>Формування умінь сприймати та відтворювати прості танцювальні рухи.</p> <p>Формування умінь поводитися в колективі.</p>
--	---	---	--

			<p>лучками об підлогу, плескає у долоні);</p> <p>– водить хоровод.</p>	<p>Формування комунікативних якостей особистості.</p>
5	6	<p>Гра на дитячих шумових інструментах Ознайомлення з дитячими шумовими інструментами (дзвіночки, ложки, брязкальці, бубон, барабан).</p> <p>Бережне ставлення та користування дитячими шумовими інструментами.</p> <p>Оволодіння найпростішими прийомами та правилами гри на дитячих шумових інструментах.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>– повторює назви інструментів за вчителем;</p> <p>– розрізняє їх за зовнішнім виглядом та на дотик (для слабозорих);</p> <p>– розрізняє після дотикового обстеження руками (для дітей з глибокими порушеннями зору);</p> <p>– називає і вибирає названий інструмент з допомогою вчителя;</p> <p>– обережно бере, тримає та кладе інструмент на місце;</p> <p>– знає технічні прийоми та правила гри на інструменті;</p> <p>– виконує найпростіші прийоми гри на дитячих шумових інструментах з допомогою вчителя;</p>	<p>Формування музичного слуху та пам'яті.</p> <p>Формування активного словника на основі розширення знань та уявлень про музичні інструменти (назви інструментів, їх якості, властивості).</p> <p>Формування полісенсорного сприймання.</p> <p>Формування уміння знаходити предмети за словесним описом.</p> <p>Формування навички бережно ставитися до музичних інструментів.</p> <p>Формування позитивних рис характеру для вміння правильно користуватися і грати на музичному інструменті (самостійність, організованість, акуратність, дисциплінова-</p>

		<p>Виконання спеціальних вправ на розвиток дрібної моторики. Виконання комбінованих вправ на координацію дрібної моторики рук і артикуляційної моторики.</p> <p>Виконання вправ на відчуття сильної долі у такті.</p> <p>Музична імпровізація або підігрування на дитячих шумових інструментах.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – відбиває і промовляє ритм знайомої мелодії чи пісні; – ритмодекламує дитячі примовки; – демонструє плесканням та відбиванням простого ритмічного малюнка за показом вчителя; – відчуває сильну долю у такті; – грає найпростіші мелодії; – імпровізує або підігрує вчителю. 	<p>ність, бережливе ставлення до інструментів, тощо).</p> <p>Координація рухів і гнучкості кистей рук у процесі оволодіння музичною іграшкою чи інструментом.</p> <p>Формування творчої активності.</p> <p>Розвиток почуття ритму.</p> <p>Формування музичного слуху (ритмічного, динамічного).</p> <p>Розвиток координації та плавності рухів в процесі оволодіння інструментом.</p> <p>Формування емоційно-вольової сфери.</p> <p>Формування позитивного ставлення до гри на музичних інструментах.</p>
--	--	---	--	---

Орієнтовні досягнення учнів на кінець навчального року

Учні:

- користуються збереженими аналізаторами в процесі виконання творчих завдань на уроці музики;
- працюють з наочним і дидактичним матеріалом;
- орієнтуються в межах класу;

- виконують з допомогою вчителя деякі рухові дії, потрібні для виконання практичних завдань;
- слухають та емоційно реагують на музичні твори;
- виявляють пізнавальний інтерес до музичної діяльності;
- діють за вказівкою та інструкцією вчителя;
- використовують засвоений словник у власному мовленні;
- висловлюють своє ставлення до прослуханого;
- відповідають на поставлені запитання;
- виявляють бажання та інтерес виконувати деякі творчі завдання;
- виявляють інтерес до вивчення народних традицій, рідної мови, музики;
- прагнуть більше дізнатися про музику та навчитися грати на дитячому шумовому інструменті, вчити пісні, слухати різні мелодії;
- культурно поведуться на уроці.

МУЗИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Слухання музики

«Веснянка», укр. нар. пісня.

«В лісі», муз. О.Тилічеєвої.

«Зозулька», муз. і сл. Я.Степового.

«Марш», муз. С.Проков'єва.

«Машина», муз. А. Александрова, сл. Н.Френзель.

«Пісня про школу», муз. М.Дремлюги, сл. Т.Масенка.

«Похідний марш», муз. Д.Кабалевського.

«Про ведмедика», муз. А.Філіпенка.

«Птаха і пташенята», муз. О.Тилічеєвої.

«Спи, Ісусе» укр. нар. колядка.

Співи

- «Вийди, вийди, сонечко», укр. нар. пісня.
 «Диби-диби», укр. дит. пісня в обр. Я.Степового.
 «Дощик», укр. нар. пісня в обробці Л.Левітової.
 «Зозулька», муз. і сл. Я. Степового.
 «Пісня про школу», муз. М.Дремлюги, сл. Т.Масенка.
 «Пісня сніжинок», муз. І.Кишка.
 «То сніжинки, мов пушинки», муз. А.Філіпенка, сл. Г.Бойка.
 «Хитра кицька», укр. нар. пісня.
 «Пісенька лисички» з дит. опери М.Лисенка «Коза-дереза».

1 клас

(35 годин; 1 година на тиждень)

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	3	Пропедевтичний період. Орієнтування у класі. Види музичної діяльності (слухання, співи, музично-ритмі-	<i>Учень:</i> – орієнтується з допомогою вчителя у межах класу; – знає назви музичних об'єктів у класі за підказкою вчителя; – повторює за вчителем назви	Корекція і уточнення просторового уявлення. Формування навичок орієнтування у навчальному просторі; Формування уміння обстежувати предмети за допомогою

		чні рухи та ігри, гра на дитячих шумових інструментах).	основних видів музичної діяльності.	дотику або збереженого зору. Збагачення словникового запасу на основі вивчення назвами музичних предметів, розташованих у класі. Розвиток перцептивного сприймання на основі ознайомлення з предметами в класі. Формування уявлень за визначальними рисами про основні види музичної діяльності.
2	8	<p>Слухання музики. Основні джерела музичних звуків. Музичні інструменти (фортепіано, баян). Технічні засоби (магнітофон, програвач).</p> <p>Основні правила елементарного слухання музики (правильно сидіти, не розмовляти, не відволікатися, не заважати іншим, слухати спокійно та уважно).</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – з допомогою вчителя слухає та називає звучання основних джерел музики (музичні інструменти, технічні засоби); – розрізняє на слух звучання музичних інструментів та технічних засобів; – намагається дотримуватися правил слухання музики за нагадуванням учителя; – слухає музичні твори чи композиції під контролем учителя; 	<p>Розвиток фонетичного слуху; розвиток процесів сприймання та порівняння. Розвиток уміння розрізняти музичні інструменти та технічні засоби. Формування позитивних рис характеру (уважність, організованість, дисциплінованість) в процесі слухання. Формування уміння позитивно реагувати на об'єкти слухан-</p>

	<p>Слухання звучання звуків до- вкілля (на вибір учителя).</p> <p>Звуконаслідування. Слухання звучання звуків го- лосу.</p> <p>Звуконаслідування. Ознайомлення з дитячими шу- мовими (сопілка, дзвіночки, ложки, бубон, барабан, шар- манка, металофон, ксилофон) та музичними (фортепіано, баян, акордеон) інструмента- ми.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – слухає звучання звуків до- вкілля; – розрізняє та називає звуки довкілля (спів пташок, гул машин, рух залізниці, тощо); – за інструкцією вчителя виз- начає, якому об’єкту чи пред- мету належить звук; – наслідує звуки довкілля; – слухає звуки голосу (вчите- ля, учнів, інших); – реагує та визначає голос, повертаючись у бік того, хто говорить; – фіксує початок і кінець мов- лення; – імітує звуки голосів; – ознайомлений з назвами ди- тячих шумових та музичних інструментів та повторює їх за вчителем (сопілка, дзвіночки, ложки, бубон, барабан, шар- манка, металофон, ксилофон, фортепіано, баян, акордеон); 	<p>ня та джерела музичних зву- ків.</p> <p>Формування знань про еле- ментарні правила слухання музики.</p> <p>Розвиток слухової уваги.</p> <p>Формування позитивних емо- ційних реакцій (мімічних, жестових, поведінкових).</p> <p>Формування уміння сприй- мати, слухати, чути, іденти- фікувати і розрізняти звуки довкілля.</p> <p>Розвиток слухової пам’яті.</p> <p>Формування зосередженості в процесі слухання.</p> <p>Розвиток уміння імітувати звуки.</p> <p>Формування уміння зосереди- тися в процесі слухання му- зики.</p> <p>Формування уваги, пам’яті, ми- слення на основі ознайомлення з музичними інструментами.</p>
--	--	---	---

		<p>Слухання звучання дитячих шумових та музичних інструментів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – розрізняє їх за зовнішнім виглядом та на дотик (для дітей зі зниженим зором); – обстежує руками (для дітей з глибокими порушеннями зору); – визначає величину інструменту за допомогою зору або дотику; – знаходить і називає інструмент за підказкою вчителя; – впізнає в ілюстраціях (предметні або рельєфні малюнки) зображення того чи іншого інструменту (для слабозорих); – виявляє інтерес до ознайомлення з інструментами; – слухає звучання інструменту; – розрізняє і називає за допомогою вчителя інструмент, який звучить (сопілка, дзвіночки, ложки, бубон, барабан, шарманка, металофон, ксилофон, фортепіано, баян, акордеон); 	<p>Формування активного словника (назви інструментів, їх якості та властивості). Формування та розвиток тактильного відчуття, сприймання і тактильної пам'яті. Розвиток перцептивного сприймання. Формування дотикової чутливості пучок пальців. Формування пізнавального інтересу до процесу вивчення музичних інструментів. Організація музичного сприймання на основі слухання звучання музичних інструментів. корекція слухової уваги та зосередженості в процесі слухання звучання інструментів. Розвиток мисленнєвих операцій уточнення та конкретизації знань про музичні та дитячі шумові інструменти. Формування позитивних емоцій.</p>
--	--	--	--	--

	<p>Розрізнення звуків довкілля, голосів, дитячих шумових та музичних інструментів.</p> <p>Прослуховування пісень та мелодій контрастного музичного характеру (весела, сумна).</p> <p>Ознайомлення з формою пісні (заспів, приспів).</p> <p>Ознайомлення з жанрами музики (без засвоєння термінології).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – слухає звучання різних звуків, – з допомогою вчителя розрізняє за звучанням і називає звуки довкілля, голосів та інструментів за звучанням; – слухає звучання короткої пісні чи мелодії; – відповідно реагує на характер прослуханого твору; – повторює за вчителем назву музичного твору та розуміє зміст пісні за поясненнями вчителя; – визначає характер пісні чи мелодії з допомогою вчителя; – слухає пісню; – відповідно реагує на характер пісні; – висловлює особистісно-оцінне ставлення (подобається чи не подобається); – називає форму пісні за підказкою вчителя; 	<p>Формування зацікавленості до процесу слухання музики.</p> <p>Формування та розвиток точності пам'яті.</p> <p>Формування інтересу до процесу слухання музики.</p> <p>Формування емоційного відгуку на звучання твору.</p> <p>Формування та розвиток умінь уточнення та конкретизації знань.</p> <p>Стимуляція позитивних емоцій (радості, задоволення, щастя тощо).</p> <p>Формування зосередженості в процесі слухового сприймання жанрових творів.</p> <p>Формування естетичної установки почуттів на основі сприймання музичних творів.</p> <p>Розвиток мисленневих операцій порівняння та розрізнення темпів, характеру, динамічних відтінків, висоти звучання тощо.</p>
--	--	--	--

	<p>Марш. Пісня. Танець.</p> <p>Ознайомлення (без засвоєння термінології) з темпами музики (швидкий, повільний), її характером (веселий, сумний), динамічними відтінками (голосно, тихо) та висотою звучання (високо, низько). Прослуховування творів дитячої, народної, класичної та сучасної музики у запису та у виконанні вчителя під акомпанемент фортепіано, баяна чи акордеона. Запам'ятовування та упізна-</p>	<ul style="list-style-type: none"> – розуміє зміст пісні з поясненнями вчителя; – виявляє інтерес до слухання пісень; – слухає жанровий твір (пісня, марш, танець); – розрізняє на слух звучання творів різних за жанром; – відповідно реагує на характер жанрового твору; – виявляє інтерес до слухання музики різних жанрів; – слухає невеличкі музичні твори; – повторює за вчителем, розрізняє з допомогою вчителя темпи музики (швидкий, повільний), характер (веселий, сумний), динамічні відтінки (гучно, тихо), висоту звучання (високо, низько); – слухає музичні твори; – емоційно реагує, виявляє та висловлює емоційне ставлен- 	<p>Формування та розвиток естетичних почуттів на основі сприймання музичних творів. Формування емоційного відгуку та переживання на зміст та характер твору. Формування полісенсорного сприймання. Корекція негативних поведінкових проявів. Формування та розвиток естетичних цінностей та потреб.</p>
--	---	---	---

		вання музичного твору через певний час.	ня до прослуханого (сподобалось чи ні); – з допомогою вчителя визначає жанр твору, його характер тощо; – намагається слухати твір декілька разів; – упізнає та називає знайомий музичний твір за допомогою вчителя.	
3	8	Співи. Правила охорони голосу та співу (співати спокійно, голос не напружувати, звуки не викрикувати). Формування правильної співацької постави (правильно сидіти чи стояти, зберігати пряме без напруження положення корпусу і голови). Ознайомлення з диригентськими жестами (увага, вступ, закінчення).	<i>Учень:</i> – за нагадуванням учителя та під його контролем виконує правила охорони голосу та співу; – намагається дотримуватися правильної співочої постави під контролем учителя; – розуміє та реагує на диригентські жести (увага, вступ, закінчення (для слабозорих));	Формування та розвиток охоронного співочого режиму. Корекція фізіологічних вад на основі правильної співочої постави. Корекція співочої постави. Формування та розвиток уваги і пам'яті на основі вивчення диригентських жестів.

	<p>Ознайомлення зі звуками символів, що визначають вступ (акцент на сильну долю).</p> <p><i>Дихання.</i> Навички правильного дихання.</p> <p><i>Артикуляція та дикція.</i> Постановка артикуляції голосних звуків (в послідовності [у, о, а, і, є, е]).</p> <p><i>Ритм.</i> Виконання вправ на відчуття ритму.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – сприймає та визначає початок пісні за звуковими символами тощо (для дітей з глибокими порушеннями зору); – дихає спокійно; – безшумно набирає і випускає повітря; – не піднімає плечей; – бере дихання перед початком фрази за диригентським жестом; – затримує дихання; – рівномірно витрачає повітря; – чітко промовляє звуки; – стежить за своєю співочою дикцією; – стежить за послідовним звукоутворенням; – співає округлим звуком; – ритмічно відтворює мелодію пісні; 	<p>Формування певних знань, умінь та навички правильного дихання.</p> <p>Уточнення, конкретизація знань про звуки-символи та вміння за ними вступати.</p> <p>Формування та розвиток співочого дихання.</p> <p>Формування та розвиток фонематичного слуху.</p> <p>Формування та розвиток дикційно-артикуляційних навичок.</p> <p>Подолання логопедичних вад засобами музичної логоритміки.</p> <p>Формування округлого співу; корекція та удосконалення звуковимови.</p>
--	--	--	---

	<p>Виконання вправ на відчуття сильної долі у такті. Наслідування співу вчителя. Розвиток уміння співати.</p> <p>Розучування привітань.</p> <p>Регулювання голосом сили звуку.</p> <p>Спів з педагогом у супроводі музичного інструменту (фортепіано, баян, акордеон).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – акцентує сильну долю в такті; – наслідує спів учителя; – інтонує окремі слова, мотиви, музичні фрази; – співає короткі музичні вправи на одному диханні; – стежить за інтонацією голосу вчителя; – співає музичні привітання з учнями класу; – підспівує окремі слова, музичні фрази; – виконує вказівки вчителя; – співає в складі групи; – співає самостійно (акапела); – уміє посилювати або послаблювати голос у процесі співу; – співає з задоволенням у повний голос; – співає без напруження у супроводі музичного інструменту у межах меццо-піано 	<p>Формування та розвиток відчуття ритму. Корекція слухової уваги. Формування певних знань, умінь та навичок співу. Формування та розвиток дитячого голосового апарату. Формування та розвиток відчуття єдності у співі. Формування інтонаційної виразності мовлення та сили голосу. Формування позитивного ставлення до музичної діяльності. Розвиток сенсорної сфери. Формування та розвиток інтересу до музичних занять на основі вивчення дитячого музичного репертуару. Стимуляція мовленнєвої активності на основі вивчення тексту привітань та пісень.</p>
--	--	---	---

			(помірно тихо) і меццо-форте (помірно голосно); – співає у діапазоні ре-сі першої октави; – знає слова і мелодію пісні; – виконує улюблені пісні дитячого репертуару.	
4	10	Музично-ритмічні рухи та ігри. Орієнтування у просторі класу. Закріплення назв частин тіла (голова, тулуб, спина, права та ліва руки, лікті, кисті, права та ліва ноги, пальці ступні, носки, п'ятки). Закріплення напрямків руху (вперед, назад, вгору, вниз, ліворуч, праворуч). Ігри-імпровізації на розвиток рухів під музичний супровід. Музично-ритмічні рухи відповідно до характеру музики.	<i>Учень:</i> – слухає інструкції вчителя і намагається їх виконувати; – виконує необхідні рухи у просторі класу з допомогою вчителя; – реагує на звуковий сигнал; – дотримується указанного вчителем напрямку і темпу рухів (для дітей зі зниженим зором); – узгоджує рухи рук з рухами ніг і тулуба; – імпровізує рухами; – виконує вправи за проханням вчителя;	Розвиток просторової пам'яті. організація необхідних рухів для орієнтації у навчальному просторі. Стимуляція активності учнів в процесі виконання рухових дій. Розвиток емоційного відгуку на основі музично-ритмічних рухів. Розвиток слухового відчуття ритму. Формування та розвиток сенсомоторики у процесі музично-ритмічної діяльності. Формування та розвиток творчої активності.

		<p>Музично-ритмічна діяльність на формування у дітей відчуття єдності музики і рухів.</p> <p>Вправи для розвитку дрібної моторики та для різних груп великих м'язів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – за звуковим сигналом розходяться та збираються за допомогою вчителя; – передає рухами музику контрастного характеру (спокійний характер – повільні, м'які рухи та легка хода і навпаки); – плескає в долоні, грає пальчиками, протупує ногами ритм заданої мелодії; – реагує на початок та кінець руху; – відчуває ритм музики; – плескає в долоні; – відстукує найпростіший ритм ногами; – виконує вправи з предметами; – обертає кистями рук; – плескає в долоні; – покачується вправо, вліво під музику; – переступає з ноги на ногу; – чергує легкий біг і енергійні притупи ногою; 	<p>Корекція загальної моторики і рухових недоліків.</p> <p>Формування просторового уявлення та координація рухів у просторі.</p> <p>Виконання словесних вказівок.</p> <p>Формування та розвиток сприймання та відтворення простих ритмічних структур.</p> <p>Формування фізичної активності учнів в процесі діяльності.</p> <p>Формування та розвиток слухової уваги.</p> <p>Формування та розвиток координації, плавності, виразності рухів на основі вправ для дрібної моторики та різних груп великих м'язів.</p> <p>Формування позитивного ставлення до музично-ритмічної діяльності.</p> <p>Формування точності виконання рухових дій.</p>
--	--	--	---	---

		<p>Музично-ритмічні ігри на демонстрацію музичних образів («Кішечка», «Пташка», «Автомобіль» тощо).</p> <p>Музично-дидактичні ігри з метою ознайомлення дітей з різними засобами виразності. Виконання танцювальних рухів під музику.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – стукає каблучками об підлогу; – плескає в долоні у парі; – створює прості характерні образи на основі звучання музики; – демонструє музичні образи; – імітує ходу кішечки, політ пташки, ходу автомобіля; – відтворює прості ритмічні структури з промовлянням в такт музиці і рухам; – визначає зміну звука за висотою; – розрізняє звуки за гучністю звучання та тембром; – виконує найпростіші танцювальні рухи (покачується вліво – вправо, переступає з ноги на ногу, чергує біг на притопах, стукотить каблучками об підлогу, плескає у долоні); – кружляє парами на місці; – танцює з ляльками та інши- 	<p>Корекція темпоритмічного відчуття.</p> <p>Формування та розвиток уваги та зосередженості.</p> <p>Виправлення порушень, пов'язаних з координацією комбінованих рухів.</p> <p>Формування цілісного сприймання рухових дій.</p> <p>Розвиток дрібної моторики кисті рук та різних груп великих м'язів.</p> <p>Розвиток координації рухів.</p> <p>Формування та розвиток відчуття ритму.</p> <p>Формування емоційно-образної сфери.</p> <p>Формування фантазійності.</p> <p>Формування позитивного ставлення до практичної діяльності.</p> <p>Формування комунікативних якостей особистості на основі спілкування.</p>
--	--	---	--	--

			ми іграшками під музику на носочках; – водить хоровод.	
5	6	<p>Гра на дитячих шумових інструментах. Ознайомлення з дитячими шумовими інструментами (сопілка, дзвіночки, ложки, бубон, барабан, шарманка, металофон, ксилофон).</p> <p>Бережливе ставлення до дитячих шумових інструментів.</p> <p>Оволодіння найпростішими прийомами та правилами гри на дитячих шумових інструментах.</p>	<p><i>Учень:</i> – називає музичні інструменти; – розрізняє їх за зовнішнім виглядом (для слабозорих); – розрізняє після дотикового обстеження руками (для сліпих дітей); – називає і вибирає названий інструмент з допомогою вчителя; – розрізняє на слух звучання інструментів з допомогою вчителя; – обережно бере і тримає інструмент у руках; – обережно вивчає його та користується ним; – кладе інструмент на місце; – правильно тримає інструмент;</p>	<p>Формування та розвиток музичного слуху, пам'яті, голосу на основі оволодіння найпростішими прийомами гри на інструментах.</p> <p>Формування активного словника на основі розширення знань та уявлень про музичні інструменти.</p> <p>Формування розвитку уміння співвідносити слово з реальним музичним інструментом;</p> <p>Формування полісенсорного сприймання.</p> <p>Формування та розвиток уміння знаходити предмети за словесним описом.</p> <p>Виховання дисциплінованості та бережного ставлення до інструментів.</p> <p>Корекція поведінкових проявів</p>

- виконують ритмічно-рухові дії;
- слухають та відповідно реагують на музичні твори;
- виявляють пізнавальний інтерес до музичної діяльності;
- виконують вказівки та інструкції вчителя;
- використовують засвоєний словник у власному мовленні;
- виконують правила охорони голосу, правила дихання та чіткої артикуляції;
- висловлюють своє ставлення до прослуханого;
- відповідають на поставлені запитання;
- виявляють допитливість, бажання, інтерес виконувати творчі завдання;
- виявляють інтерес до вивчення народних музичних традицій;
- прагнуть більше дізнатися про музику та навчитися грати на дитячому шумовому інструменті, вчити пісні, слухати різні мелодії;
- демонструють свої уміння у різних видах музичної діяльності;
- культурно поведуться та спілкуються.

МУЗИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Слухання музики

- «Конячка», муз. О.Тилічєєвої, сл. І.Михайлової.
- «Кицька», муз. А.Александрова, сл. Н.Френкель.
- «Машина», муз. К.Волкова, сл. Л.Некрасової.
- «Сіренька кішечка», муз. В.Вітліна, сл. Н. Найденової.
- «Собачка», муз. М. Раухвергера, сл. Н. Комісарової.
- «Гуси», обробка С. Разоренова.
- «Півник», обробка М. Красева.

«Марш дерев'яних солдатиків», муз. П. Чайковського.

«Марш», муз. Р. Шумана.

«Дитяча полька», муз. М. Глінки.

«Гарна наша Україна», українська народна пісня.

«Котику сіренький», українська народна пісня.

«Про ведмедика», муз. А.Філіпенка, сл. Т. Волгіної.

«До школи час», муз. і сл. Ф.Колеси.

«Ходить гарбуз по городу», українська народна пісня.

«Зимонька», муз. К. Мяскова, сл. Г.Бойка.

«Зима», муз. В. Карасевої, сл. Н. Френкель.

«Українка я маленька», українська народна пісня.

Співи

«Я маленький хлопчик», муз. Я. Степового.

«Садок вишневий», муз. Я.Степового, сл. Т.Шевченка.

«Хитра кицька», українська народна пісня.

«Ведмідь», муз. В.Рєбікова.

«Коза-дереза» (уривки з опери, на вибір), муз. М.Лисенка.

«Пташка», муз. Е.Гріга.

«Пісня про школу», муз. М.Дремлюги, сл. Т.Масенка.

«Диви-диви», українська народна пісня в обробці Я.Степового.

«Галя по садочку ходила», українська народна пісня.

«Щедрик-ведрик», українська народна пісня.

«Вийди, вийди, сонечко», українська народна пісня.

2 клас

(35 годин; 1 година на тиждень)

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	2	Пропедевтичний період. Орієнтація у класі. Види музичної діяльності (слухання, співи, музично-ритмічні рухи та ігри, гра на дитячих шумових інструментах).	<i>Учень:</i> – орієнтується у межах класу; – знає назви музичних об'єктів і називає їх розташування у класі; – з допомогою вчителя називає основні види музичної діяльності.	Корекція просторового уявлення. Розвиток перцептивного сприймання на основі ознайомлення з предметами в класі. Формування та розвиток уявлень про основні види музичної діяльності. Збагачення словникового запасу на основі розширення знань та уявлень про музику.
2	9	Слухання музики. Основні джерела музичних звуків. Музичні інструменти та технічні засоби. Основні правила культури слухання музики.	<i>Учень:</i> – розрізняє та називає основні джерела музики (музичний інструмент чи технічний засіб); – слухає музичні твори чи композиції спокійно, уважно та зосереджено;	Розвиток фонетичного слуху. Формування та розвиток знань про основні суттєві ознаки музичних інструментів та технічних засобів. Корекція слухової уваги.

	<p>Сприймання звучання звуків довкілля (натуральне звучання чи аудіо запис шуму дерев, звуків вулиці) та голосу (дорослих, дітей).</p> <p>Ознайомлення з дитячими шумовими (сопілка, дзвіночки, ложки, бубон, барабан, шарманка, металофон, ксилофон, тріоль, трикутник) та музичними (фортепіано, баян, акордеон, скрипка) інструментами.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – не розмовляє під час слухання; – не перебиває зауваженнями та вигуками; – не відволікається під час слухання; – під контролем учителя виконує його прохання; – уважно, спокійно та зосереджено слухає звучання звуків довкілля та голосів; – розрізняє та називає звуки довкілля та голосу; – визначає за питанням вчителя, якому об'єкту чи предмету належить звук; – наслідує звуки довкілля та голосів; – повторює назви дитячих шумових та музичних інструментів за вчителем (сопілка, дзвіночки, ложки, бубон, барабан, шарманка, металофон, ксилофон, тріоль, трикутник, фортепіано, баян, акордеон, скрипка); 	<p>Розвиток зосередженості в процесі слухання.</p> <p>Розвиток уміння сконцентруватися на об'єкті слухання.</p> <p>Формування елементарних знань щодо правил слухання музики.</p> <p>Розвиток позитивних рис характеру в процесі слухання (уважність, організаційність, сконцентрованість, дисциплінованість).</p> <p>Корекція поведінкових проявів;</p> <p>Розвиток та корекція сприймання на основі прослуховування звуків довкілля, голосів та музичних інструментів.</p> <p>Розвиток уміння сприймати, слухати, чути, ідентифікувати і розрізняти звуки довкілля;</p> <p>Розвиток уміння сприймати, розпізнавати та імітувати звуки;</p> <p>Розвиток довільної уваги та пам'яті;</p>
--	--	--	--

		<p>Сприймання звучання дитячих шумових та музичних інструментів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – розрізняє їх за зовнішнім виглядом (для дітей зі зниженим зором); – обстежує руками (для сліпих дітей); – показує і називає інструмент за підказкою вчителя; – визначає величину інструменту за допомогою зору або дотику; – порівнює за величиною інструменти; – правильно бере і тримає інструмент у руках; – впізнає в ілюстраціях (предметні або рельєфні малюнки) зображення того чи іншого інструменту; – виявляє інтерес до ознайомлення з інструментами; – уважно та спокійно слухає звучання інструмента; – розрізняє звучання інструментів (сопілка, дзвіночки, 	<p>Збагачення активного словника (назви інструментів, їх якості та властивості). Розвиток уміння співвідносити слово з реальним предметом. Розвиток тактильного відчуття; Формування та розвиток уміння знаходити предмети за словесним описом та зовнішнім виглядом. Розвиток дотикової чутливості пальців. Розвиток уміння порівнювати інструменти. Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тону, сили утримання предмета, точності рухів). Розвиток перцептивного сприймання. Розвиток пізнавального інтересу до ознайомлення і вивчення музичних інструментів. Корекція слухової уваги.</p>
--	--	--	--	---

		<p>Розрізнення звуків довкілля, голосів, дитячих шумових та музичних інструментів.</p> <p>Прослуховування пісень та мелодій контрастного музичного характеру (весела, сумна).</p>	<p>ложки, бубон, барабан, шарманка, металофон, ксилофон, фортепіано, баян, акордеон, скрипка);</p> <ul style="list-style-type: none"> – визначає назву інструменту; – коментує власні дії; – уважно, спокійно та зосереджено слухає звучання різних звуків; – розрізняє звуки довкілля, голосів та інструментів за звучанням; – з допомогою вчителя визначає і називає звучання звуків довкілля, голосу, дитячих шумових та музичних інструментів за звучанням; – уважно слухає до кінця звучання пісні чи мелодії; – емоційно реагує на характер музичного твору; – розуміє зміст пісні; – називає характер пісні та мелодії з допомогою вчителя; 	<p>Корекція слухової пам'яті.</p> <p>Розвиток пам'яті на основі запам'ятовування назв музичних інструментів та їх звучання.</p> <p>Формування зосередженості в процесі слухового сприймання звучання музичних інструментів.</p> <p>Розвиток навички коментування власних дій.</p> <p>Розвиток і корекція довільної уваги та пам'яті.</p> <p>Стимуляція слухової пам'яті.</p> <p>Розвиток навички коментування практичних дій.</p> <p>Формування зосередженості в процесі слухового сприймання.</p> <p>Розвиток уміння уточнення та конкретизація знань.</p> <p>Формування мисленнєвої операції порівняння.</p> <p>Розвиток цілісності сприймання музичних творів.</p> <p>Розвиток естетичних почуттів</p>
--	--	---	---	---

	<p>Ознайомлення з формою пісні (вступ, заспів, приспів).</p> <p>Ознайомлення з жанрами музики. Пісня. Марш. Танець.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – уважно слухає пісню; – переживає настрій пісні; – емоційно реагує на характер пісні; – висловлює особистісно-оцінне ставлення (подобається чи ні); – називає форму пісні з допомогою вчителя; – розрізняє заспів, приспів та вступ у пісні; – розуміє зміст пісні; – виявляє інтерес до прослуховування пісень; – уважно слухає до кінця жанровий твір (пісня, марш, танець); – сприймає звучання творів різних за жанром; – емоційно реагує на характер жанрового твору; – виявляє інтерес до слухання музики різних жанрів; – визначає і називає різні за жанром твори з допомогою вчителя; 	<p>На основі сприймання музичних творів.</p> <p>Активізація пізнавальної діяльності.</p> <p>Стимуляція позитивних емоцій (радості, задоволення, щастя тощо).</p> <p>Розвиток слухового відчуття.</p> <p>Формування знань та уявлень про музичне мистецтво.</p> <p>Розвиток емоційного ставлення до пісні.</p> <p>Формування оцінного ставлення до прослуханого.</p> <p>Розвиток мисленнєвої операції узагальнення.</p> <p>Активізація пізнавальної діяльності.</p> <p>Формування та розвиток інтересу до процесу слухання музики.</p> <p>Розвиток довільної уваги та пам'яті.</p> <p>Розвиток слухового відчуття.</p> <p>Формування усвідомлення сут-</p>
--	---	---	---

	<p>Ознайомлення з темпами музики (швидкий, повільний), її характером (веселий, сумний), динамічними відтінками (голосно, тихо), висотою (високо, низько) та тривалістю звучання (довгі, короткі звуки).</p> <p>Прослуховування творів дитячої, народної, класичної та сучасної музики у запису та у виконанні вчителя під акомпанемент фортепіано, баяна чи акордеона.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – уважно слухає невеличкі музичні твори; – емоційно реагує та переживає настрій твору; – розрізняє та називає з допомогою вчителя темпи музики (швидкий, повільний), характер (веселий, сумний), динамічні відтінки (голосно, тихо), висоту (високо, низько) та тривалість звучання (довгі, короткі звуки); – уважно слухає музичні твори; – емоційно реагує, виявляє та висловлює емоційне ставлення до прослуханого (сподобалось чи ні); – з допомогою вчителя визначає і називає жанр твору, темп та його характер; – уважно слухає твір декілька разів; – повторює за вчителем назву твору; 	<p>тевих ознак певного жанрового твору.</p> <p>Розвиток цілісності сприймання.</p> <p>Розвиток емоційного ставлення до музичних творів.</p> <p>Формування інтересу до слухання музики.</p> <p>Розвиток та корекція пам'яті та мислення на основі вивчення жанрових творів.</p> <p>Розвиток слухового відчуття. розвиток довільної уваги.</p> <p>Розвиток емоційного відгуку.</p> <p>Накопичення та збагачення словника на основі розширення знань та уявлень про музику.</p> <p>Розвиток точності пам'яті.</p> <p>Формування зосередженості в процесі запам'ятовування основних музичних понять.</p> <p>Формування та розвиток уміння уточнення та конкретизації знань.</p>
--	--	--	---

		Запам'ятовування та упізнавання музичного твору через певний час.	– упізнає та називає знайомий музичний твір через певний час з допомогою вчителя.	Стимуляція зацікавленості на уроках музики. Розвиток довільної уваги. Формування полісенсорного сприймання. Розвиток оцінного судження. Розвиток та корекція слухової уваги та пам'яті. Розвиток точності пам'яті. Розвиток естетичних цінностей та потреб. Формування позитивних якостей особистості (уважність, організованість, дисциплінованість, емоційність, захопленість, музичність, тощо).
3	9	Співи. Правила охорони голосу (співати спокійно, звуки не викрикувати, голос не напружувати). Формування правильної співацької постави (сидіти чи стояти рівненько, не напружувати-	<i>Учень:</i> – виконує правила охорони голосу за нагадуванням учителя; – виконує правила правильної співацької постави за нагадуванням учителя;	Формування та розвиток навичок охоронного співочого режиму. Корекція фізіологічних вад на основі виконання правильної співацької постави. Корекція співочої постави.

	<p>ся, тримати положення корпусу і голови, плечі відведені назад, руки лежать на колінах тощо).</p> <p>Знайомство з диригентськими жестами (увага, вступ, закінчення).</p> <p>Формування навички дихання.</p> <p>Виконання дихальних вправ.</p> <p>Формування артикуляції та дикції.</p> <p>Звуконаслідування звуків довкілля, звуків голосу, музичних звуків.</p> <p>Наслідування співу вчителя.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – розуміє значення диригентських жестів (для сліпих на слух); – уважно слухає і виконує диригентські жести; – дихає спокійно, безшумно, не піднімаючи плечей; – бере дихання перед початком фрази за диригентським жестом або командою; – виконує навичку економного видиху; – затримує дихання на довгих фразах; – спокійно вдихає і видихає; – співає короткі музичні фрази на одному диханні; – чітко формує голосні та різно вимовляє приголосні звуки; – наслідує звуки довкілля, голос учителя, музичні звуки; – наслідує спів учителя; – інтонує окремі слова, мотиви, музичні фрази; 	<p>Розвиток уваги та пам'яті на основі вивчення диригентських жестів.</p> <p>Формування певних знань, умінь та навичок правильного дихання.</p> <p>Організація правильного дихання.</p> <p>Стимуляція дихальних шляхів в процесі виконання дихальних вправ.</p> <p>Формування та розвиток співочого дихання.</p> <p>Корекція і розвиток дикційно-співочого апарату.</p> <p>Формування певних знань, умінь та навичок співу.</p> <p>Розвиток артикуляційного апарату.</p> <p>Розвиток дитячого співочого голосу.</p> <p>Розвиток уміння імітувати звуки.</p> <p>Корекція слухової уваги.</p> <p>Розвиток відчуття єдності у</p>
--	--	---	---

	<p>Розвиток уміння співати.</p> <p>Виконання вправ та поспівок.</p> <p>Регулювання голосом висоти, темпу та сили звуку.</p> <p>Спів з педагогом у супроводі музичного інструменту (фортепіано, баян, акордеон) і без.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – співає округлим звуком; – стежить за інтонацією голосу вчителя; – співає в складі групи; – співає індивідуально (акапела); – підспівує окремі слова, фрази; – акцентує сильну долю у такті; – посилює або послаблює голос у процесі співу; – співає легким звуком пісні рухливого характеру та плавно пісні наспівного характеру; – виконує вивчену пісню ритмічно та емоційно-виразно з найпростішими елементами динамічних відтінків; – співає без напруження, протяжно, чітко вимовляючи слова; – не відстає і не випереджає інших у співі; – правильно відтворює мелодію в поспівках, піснях із музичним супроводом; 	<p>співі.</p> <p>Розвиток слухового самоконтролю.</p> <p>Розвиток слухового відчуття;</p> <p>Розвиток мови і мовлення.</p> <p>Формування і розвиток інтонаційної виразності мовлення та сили голосу.</p> <p>Удосконалення звуковимови.</p> <p>Стимуляція мовленнєвої активності.</p> <p>Формування емоційного ставлення до музичної діяльності.</p> <p>Розвиток та корекція сенсорної сфери.</p> <p>Формування навички культурного співу.</p> <p>Корекція слухового відчуття;</p> <p>Розвиток точності слухової пам'яті.</p> <p>Розвиток мови і мовлення.</p> <p>Регулювання інтонаційної виразності мовлення, темпу і сили голосу.</p> <p>Накопичення та збагачення сло-</p>
--	---	---	---

			<ul style="list-style-type: none"> – співає в діапазоні до першої–другої октави; – виділяє наголошені склади і слова в пісні; – розуміє зміст пісні і її характер; – виконує улюблені пісні дитячого репертуару. 	<p>вника на основі розширення знань та уявлень про музику. Стимуляція мовленнєвої активності та пізнавальної діяльності на основі вивчення тексту привітань та пісень. Стимуляція зацікавленості на уроках музики.</p>
4	8	<p>Музично-ритмічні рухи та ігри. Орієнтування у просторі класу. Повторення назв частин тіла (голова, тулуб, спина, права та ліва руки, лікті, кисті, пальці, права та ліва ноги, пальці, ступні, носки, п'ятки). Повтор напрямків руху (вперед, назад, вгору, вниз, ліворуч, праворуч, кругом). Ігри-імпровізації на розвиток рухів під музичний супровід.</p> <p>Виконання простих вправ під музику.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – орієнтується у просторі класу, не заважаючи іншим; – розуміє завдання та вказівку вчителя; – знає і виконує елементарні музично-ритмічні рухи за нагадуванням учителя; – дотримується указаного вчителем напрямку і темпу рухів (для дітей зі зниженим зором); – узгоджує рухи рук з рухами ніг і тулуба; – за звуковим сигналом розходяться та збираються з допомогою вчителя; 	<p>Формування та розвиток просторової пам'яті.</p> <p>Формування та розвиток зосередженості у процесі виконання ритмічних рухів.</p> <p>Формування певних рухів для орієнтування у просторі.</p> <p>Корекція емоційного відгуку на музику на основі фізичної активності.</p> <p>Формування активності учнів в процесі виконання рухових дій.</p> <p>Формування і розвиток кінестетичного відчуття у різних рухах.</p>

		<p>Музично-ритмічні рухи відповідно до характеру (веселий, сумний), динамічних контрастів (голосно, тихо), темпів (швидкий, повільний) та ритмів музики.</p> <p>Музично-ритмічна діяльність на формування у дітей відчуття єдності музики і рухів. Вправи для розвитку дрібної моторики та для різних груп великих м'язів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – розрізняє за звучанням характер музики; – передає рухами контрастний характер музики (весела – енергійні рухи, сумна – повільні); – виконує рухи ходьби і бігу різного характеру відповідно до динаміки (голосно – рішучі рухи, тихо – більш м'які), темпу (швидкий – активні рухи, повільний – спокійні) та ритму музичного твору; – імпровізує рухами під музику; – узгоджує з музикою початок і кінець руху; – плескає в долоні; – відстукує найпростіший ритм ногами; – демонструє відчуття музики рухами; – виконує вправи з предметами; – обертає кистями рук; – покачується вправо, вліво під музику; 	<p>Розвиток слухового відчуття; Розвиток та корекція просторових рухів.</p> <p>Корекція різних рухових недоліків.</p> <p>Розвиток сенсомоторики у процесі ігри-імпровізації.</p> <p>Розвиток скоординованості рухів.</p> <p>Розвиток злагодженості рухів.</p> <p>Формування та розвиток моторної реакції на характер музики.</p> <p>Розвиток сприймання та відтворення простих ритмічних структур.</p> <p>Підтримання фізичної активності учнів в процесі уроку.</p> <p>Формування та розвиток творчої активності.</p> <p>Корекція темпоритмічного відчуття.</p> <p>Формування та розвиток уваги, зосередженості на основі сприймання музики різного</p>
--	--	--	--	--

		<p>Музично-ритмічні ігри на демонстрацію музичних образів (півник, мишка, ведмедик, зайчик, горобчик тощо).</p> <p>Виконання танцювальних рухів під музику.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – переступає з ноги на ногу; – чергує легкий біг і енергійні притупи ногою; – стукає каблучками об підлогу; – плескає в долоні у парі; – передає головні характерні риси музичних образів; – змінює образи відповідно до зміни музики за підказкою вчителя; – посилює образи за допомогою шумових ударних інструментів; – з задоволенням бере участь в музично-ритмічних іграх; – змінює рухи відповідно до характеру твору; – закріплює навичку пружинистого руху ніг; – кружляє під музику; – виконує танцювальні рухи з предметами; – виконує хороводний крок; 	<p>характеру, динаміки, темпу, ритму.</p> <p>Розвиток та корекція координації, плавності, виразності рухів на основі вправ для дрібної моторики та різних груп великих м'язів.</p> <p>Формування цілісного сприймання рухових дій.</p> <p>Виправлення порушень, пов'язаних з координацією комбінованих рухів.</p> <p>Формування вміння імітувати рухи.</p> <p>Стимуляція захопленості та зацікавленості на уроках музики.</p> <p>Розвиток емоційно-образної сфери.</p> <p>Збагачення словникового запасу назвами частин тіла, напрямків рухів, назв елементарних музично-ритмічних рухів.</p>
--	--	---	---	---

			<ul style="list-style-type: none"> – кружляє парами на місці; – танцює з ляльками та іншими іграшками під музику на носочках. 	<p>Формування та розвиток позитивних якостей особистості (фантазійність, емоційність, творчість, активність, музичність тощо).</p> <p>Формування та розвиток координації та злагодженості рухів.</p> <p>Розвиток темпоритмічного відчуття.</p> <p>Формування позитивного ставлення до творчої діяльності.</p> <p>Корекція комунікативних якостей особистості на основі спілкування.</p>
5	7	<p>Гра на дитячих шумових інструментах.</p> <p>Ознайомлення з дитячими шумовими інструментами (сопілка, дзвіночки, ложки, бубон, барабан, шарманка, металофон, ксилофон, тріоль, трикутник, фортепіано, баян, акордеон, скрипка).</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – називає музичні інструменти; – розрізняє їх за зовнішнім виглядом (для слабозорих); – розрізняє після дотикового обстеження руками (для сліпих дітей); – вибирає названий інструмент (для слабозорих); 	<p>Розвиток музичного слуху, пам'яті, голосу на основі оволодіння найпростішими прийомами гри на музичних іграшках чи інструментах.</p> <p>Накопичення та збагачення словника на основі розширення знань та уявлень про музичні інструменти.</p>

		<p>Бережливе ставлення до дитячих шумових інструментів.</p> <p>Оволодіння найпростішими прийомами гри на дитячих шумових інструментах.</p> <p>Музична імпровізація на барабані, бубоні, металофоні, сопілці, триолі, трикутнику, ложках, дзвіночках, тощо.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – розрізняє на слух звучання інструментів (для сліпих дітей); – обережно бере в руки інструмент; – правильно тримає в руках; – кладе інструмент на місце; – ознайомлюється з технічними прийомами гри на інструменті; – виконує найпростіші прийоми гри на інструменті з допомогою вчителя; – грає м'яким рухом кисті на металофоні, ксилофоні тощо; – розподіляє дихання в процесі гри на дудочці, триолі; – правильно тримає руки в процесі гри на барабані, бубоні тощо; – грає найпростіші мелодії; – самостійно імпровізує або підігрує вчителю. 	<p>Розвиток уміння співвідносити слово з реальним предметом.</p> <p>Збагачення активного словника (назви інструментів, їх якості, властивості).</p> <p>Формування та розвиток уміння знаходити інструменти за словесним описом.</p> <p>Формування уміння обстежувати інструменти за допомогою дотику або збереженого зору.</p> <p>Виховання дисциплінованості, бережливого ставлення до інструментів.</p> <p>Корекція поведінкових проявів на основі засвоєння правил користування музичними інструментами.</p> <p>Формування і розвиток інструментально-виконавських здібностей у дітей.</p> <p>Корекція дотикового і полісенсорного сприймання.</p>
--	--	--	---	---

				<p>Корекція рухів та гнучкості кистей рук у процесі гри на музичному інструменті.</p> <p>Розвиток музично-сенсорних здібностей.</p> <p>Розвиток музичного слуху (тонального, ритмічного, динамічного, тембрового).</p> <p>Розвиток координації та плавності рухів у процесі гри на музичному інструменті.</p>
<p><i>Орієнтовні досягнення учнів на кінець навчального року</i></p>				
<p><i>Учні:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – користуються збереженими аналізаторами в процесі виконання творчих завдань на уроці музики, працюють з наочним і дидактичним матеріалом тощо; – виконують за допомогою вчителя (сліпі) та самостійно (слабозорі) рухові дії, потрібні для виконання практичних завдань; – слухають та емоційно реагують на характер музичних творів; – реагують на динамічні та темпові зміни в музиці; – виявляють готовність та інтерес до слухання музики, співів, музично-ритмічних рухів та ігор, гри на дитячих шумових інструментах; – розуміють завдання та діють за вказівкою вчителя; – знають основні музичні поняття; – використовують засвоєний словник у власному мовленні; 				

- чітко, ритмічно співають слова пісні;
- висловлюють своє ставлення до прослуханого;
- відповідають на поставлені запитання;
- виявляють допитливість, бажання, інтерес виконувати те чи інше творче завдання;
- виявляють інтерес до вивчення народних традицій, української пісні;
- прагнуть більше дізнатися про музику та навчитися грати на дитячому шумовому інструменті, вчити пісні, слухати різні мелодії;
- культурно поведуться та спілкуються в шкільному середовищі.

МУЗИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Слухання музики

- «Колискова», муз. В. Моцарта.
- «Мийдодир» (дитяча опера), муз. Ю. Левітіна, сл. К. Чуковського.
- «Гопак», муз. Я. Степового.
- «Ялинка», муз. В. Косенка.
- «Пісня жайворонка», муз. П. Чайковського.
- «Вальс», муз. Е. Гріга.
- «Марш» С. Прокоф'єва (зб. «Дитяча музика»).
- «Гопак», «Козачок», «Метелиця», українські народні танці.
- «Зозуля-невидимка», муз. Р. Шуман.
- «Півень-забіяка», муз. П. Щуровського.
- «Метелиця», український народний танок.
- «Зимонька-снігуронька», муз. і сл. Я. Степового.
- «Сніжинки», муз. і сл. Я. Степового.

Співи

- «Пісня про школу», муз. М. Дремлюги, сл. Т. Масенка.
 «Галя по садочку ходила», українська народна пісня.
 «Я лисичка», українська народна пісня, обробка М. Лисенка.
 «Зимонько-снігурочко», муз. Я. Степового.
 «Гуси», муз. А.Філіпенка, сл. Г. Бойка.
 «Новорічна», муз. А. Філіпченка, сл. Г. Бойка.
 «Ой, є в лісі калина», укр. нар. пісня, обробка Л. Ревуцького.
 «Ладки, ладусі», українська народна пісня, обробка М. Дремлюги.
 «Зозулька», муз. і сл. Я. Степового.
 «Гарна наша Україна», укр. нар. пісня.
 «Коляда-коляда», укр. нар. пісня.
 «Щедрик-ведрик», укр. нар. пісня.

3 клас

(35 годин; 1 година на тиждень)

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	9	Слухання музики. Основні джерела музичних звуків.	<i>Учень:</i> – розрізняє та називає джерела музики (музичний інструмент чи технічний засіб);	Розвиток фонетичного слуху. Розвиток та корекція слухової уваги.

	<p>Основні правила культури слухання музики (слухати спокійно, уважно, зосереджено, не розмовляючи, не відволікаючись).</p> <p>Ознайомлення з дитячими шумовими (сопілка, дзвіночки, ложки, бубон, барабан, шарманка, металофон, ксилофон) та музичними (фортепіано, баян, акордеон, скрипка, труба, бандура) інструментами.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виконує правила слухання за нагадуванням та під контролем учителя; – виявляє готовність до слухання музики; – повторює за вчителем назви дитячих шумових та музичних інструментів (сопілка, дзвіночки, ложки, бубон, барабан, шарманка, металофон, ксилофон, фортепіано, баян, акордеон, скрипка, труба, бандура); – розрізняє їх за зовнішнім виглядом (для дітей зі зниженим зором) або після дотикового обстеження руками (для сліпих дітей); – показує і називає інструмент; – визначає величину інструменту; – порівнює за величиною інструменти; – впізнає в ілюстраціях (предметні або рельєфні малюнки) 	<p>Збагачення словникового запасу на основі розширення кола знань та уявлень про музику та її джерела.</p> <p>Розвиток зосередженості в процесі слухання.</p> <p>Виховання основи музичної культури.</p> <p>Корекція поведінки на основі засвоєння правил культури слухання музики.</p> <p>Розвиток довільної уваги, пам'яті та мислення.</p> <p>Збагачення активного словника (назви інструментів, їх якості та властивості).</p> <p>Розвиток уміння співвідносити слово з реальним предметом.</p> <p>Розвиток тактильного відчуття;</p> <p>Розвиток дотикової чутливості пальців.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тону, сили утримання інструмента, точ-</p>
--	--	--	--

	<p>Сприймання звучання дитячих шумових та музичних інструментів.</p> <p>Порівняння звуків доквілля, голосів, дитячих шумових та музичних інструментів.</p> <p>Основні жанри музики. Пісня (колискова).</p>	<p>зображення того чи іншого інструменту;</p> <ul style="list-style-type: none"> – виявляє інтерес до ознайомлення з інструментами; – уважно та спокійно слухає звучання інструмента; – розрізняє звучання інструментів (сопілка, дзвіночки, ложки, бубон, барабан, шарманка, металофон, ксилофон, фортепіано, баян, акордеон, скрипка, труба); – визначає на слух назву інструмента; – уважно слухає звучання різних звуків; – розрізняє звуки доквілля, голосів та інструментів за звучанням; – визначає назву звуків доквілля, голосів та інструментів за звучанням; – коментує власні дії; – уважно слухає до кінця жан- 	<p>ності рухів).</p> <p>Розвиток уміння знаходити інструменти за словесним описом та зовнішнім виглядом.</p> <p>Розвиток уміння порівнювати за зовнішнім виглядом інструменти (для слабозорих) та після дотикового обстеження (для сліпих).</p> <p>Стимуляція пізнавального інтересу до ознайомлення та вивчення музичних інструментів.</p> <p>Корекція музичного сприймання на основі слухання звучання інструментів.</p> <p>Розвиток емоційного відгуку.</p> <p>Формування зосередженості в процесі слухання звучання різних музичних інструментів.</p> <p>Формування, розвиток і корекція слухової уваги.</p> <p>Розвиток музичної пам'яті.</p> <p>Розвиток уміння порівнювати звучання різних об'єктів.</p>
--	--	---	---

	<p>Марш (урочистий, похоронний). Танець (вальс, полька, народні).</p> <p>Ознайомлення з темпами музики (швидкий, повільний), її характером (веселий, сумний), динамічними відтінками (голосно, тихо), висотою (високо, низько) та тривалістю звучання (довгі, короткі звуки).</p> <p>Ознайомлення з вокальним, інструментальним та народним жанрами музики та прослуховування відповідних творів у виконанні педагога та у грампластинці.</p>	<p>ровий твір (пісня, марш, танець);</p> <ul style="list-style-type: none"> – розрізняє звучання різних за жанром творів; – емоційно реагує та називає жанри музики з допомогою вчителя; – уважно слухає музичні твори; – емоційно реагує та переживає настрої твору; – розрізняє та називає темпи музики з допомогою вчителя (швидкий, повільний), характер (веселий, сумний), динамічні відтінки (голосно, тихо), висоту (високо, низько) та тривалість звучання (довгі, короткі звуки); – уважно слухає жанрові твори; – повторює за вчителем назви жанрів; – емоційно реагує, розрізняє 	<p>Розвиток спостережливості та пам'яті.</p> <p>Розвиток навички коментування власних дій.</p> <p>Розвиток уміння уточнення та конкретизації знань.</p> <p>Корекція слухової пам'яті.</p> <p>Розвиток музичного відгуку на сприйнятий музичний твір.</p> <p>Формування зосередженості в процесі слухового сприймання музики.</p> <p>Формування усвідомлення суттєвих ознак жанрового твору.</p> <p>Розвиток цілісності музичного сприймання.</p> <p>Розвиток слухового відчуття.</p> <p>Розвиток довільної уваги.</p> <p>Стимуляція позитивних емоцій (радості, задоволення, щастя тощо).</p> <p>Розвиток емоційного відгуку.</p> <p>Конкретизація знань та уявлень про музичне мистецтво.</p>
--	---	---	--

		<p>Ознайомлення із звучанням народного оркестру та духового. Прослуховування кращих творів дитячої, народної, класичної та сучасної музики у запису та у виконанні вчителя під акомпанемент фортепіано, баяна чи акордеона.</p> <p>Запам'ятовування та упізнання музичного твору через певний час.</p>	<p>та називає з допомогою вчителя жанри музики;</p> <ul style="list-style-type: none"> – уважно слухає музичні твори; – емоційно реагує, виявляє та висловлює емоційне ставлення до прослуханого (сподобалось чи ні); – визначає і називає жанр твору, його темп, характер, тощо; – уважно слухає твір декілька разів; – упізнає та називає знайомий музичний твір з допомогою вчителя. 	<p>Розвиток слухової пам'яті. Накопичення та збагачення словника на основі розширення знань та уявлень про музику.</p> <p>Розвиток точності пам'яті. Розвиток інтересу до слухання музичних творів. Корекція почуттєвої сфери учнів. Стимуляція зацікавленості. Розвиток довільної уваги. Активізація пізнавальної діяльності.</p> <p>Формування позитивних якостей особистості (уважність, організованість, дисциплінованість, емоційність, захопленість, музичність, тощо).</p> <p>Розвиток оцінного судження у вигляді уподобань.</p>
2	9	<p>Співи Правила охорони голосу (співати спокійно, без вигуків, не</p>	<p><i>Учень:</i> – називає і виконує правила охорони голосу;</p>	<p>Розвиток навичок охоронного співочого режиму.</p>

	<p>викрикувати звуки, не напружувати голос).</p> <p>Закріплення правильної співацької постанти (сидіти рівно, без напруження, плечі відводити назад, руки тримати на колінах).</p> <p>Диригентські жести (увага вступ, закінчення).</p> <p>Формування навички дихання (дихати спокійно, безшумно, не піднімаючи плечей).</p> <p>Дихальні вправи.</p> <p>Одноголосний спів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виконує правила співацької постанти за нагадуванням вчителя; – уважно слухає, розуміє та виконує диригентські жести; – дихає спокійно, безшумно, не піднімаючи плечей; – бере дихання перед початком фрази за диригентським жестом або командою; – виконує навичку економного видиху; – затримує дихання на довгих фразах; – швидко і спокійно змінює дихання у довгій фразі; – розподіляє дихання під час співу з посиленням або послабленням звучання; – виконує одноголосну пісню 	<p>Опанування правил охорони голосу.</p> <p>Корекція фізіологічних вад на основі виконання правильної співацької постанти.</p> <p>Корекція співочої постанти.</p> <p>Розвиток уваги та пам'яті на основі виконання диригентських жестів.</p> <p>Формування та корекція певних знань, умінь та навичок дихання.</p> <p>Організація правильного дихання.</p> <p>Стимуляція дихальних шляхів в процесі виконання дихальних вправ.</p> <p>Розвиток співочого дихання.</p> <p>Формування та розвиток певних знань, умінь та навичок співу.</p> <p>Корекція дикційно-співочого та артикуляційного апарату.</p> <p>Корекція слухової уваги.</p>
--	--	--	--

	<p>Чітка артикуляція та дикція.</p> <p>Мовно-ритмічні вправи. Регулювання висоти, темпу та сили голосу. Самостійний та колективний спів.</p> <p>Спів під акомпанемент вчителя (фортепіано, баян, акордеон).</p>	<p>в діапазоні до першої – ре другої октави; – співає на слух звукоряд до мажор вгору; – вирівнює звучання на певному діапазоні; – чітко формує голосні та виразно вимовляє приголосні звуки; – виконує вправи на розвиток артикуляційного апарату; – ритмічно і розбірливо відтворює слова; – посилює або послабляє голос у процесі співу; – співає на одній висоті, темпі та силі звучання з учнями класу; – слухає себе і сусідів, не порушуючи строю і ансамблю; – співає легким звуком пісні рухливого характеру та плавно пісні наспівного характеру; – виконує вивчену пісню емоційно-виразно з найпростіши-</p>	<p>Розвиток дитячого співочого голосу. Розвиток ритмодикламації. Розвиток вміння регулювати своїм голосом. Корекція сенсорної сфери. Регулювання інтонаційної виразності мовлення та сили голосу. Розвиток виконавської діяльності. Розвиток відчуття єдності у процесі співу. Стимуляція інтересу до музичних занять на основі активізації музичної діяльності. Формування навички культурного співу. Накопичення та збагачення словника на основі розширення знань та уявлень про музику. Розвиток та активізація процесу мовлення на основі вивчення тексту пісень.</p>
--	---	---	--

			ми елементами динамічних відтінків; – співає без напруження, виразно, протяжно, чітко вимовляючи слова під акомпанемент учителя; – виконує емоційно та виразно пісні дитячого репертуару.	Розвиток емоційних почуттів на основі власної практичної діяльності. Стимуляція пізнавальної діяльності.
3	9	Музично-ритмічні рухи та ігри. Орієнтація у навчальному просторі. Музично-ритмічні рухи відповідно до характеру (весела, сумна), динамічних контрастів (голосно, тихо), темп та ритму музики.	<i>Учень:</i> – орієнтується у навчальному просторі; – збираються та розходяться за проханням вчителя; – діляться на групи; – передає характер музики рухами (весела – енергійні рухи, сумна – повільні, плавні); – змінює рухи відповідно до зміни динаміки (голосно – рішучі рухи, тихо – м'які), темпу та ритму музики; – самостійно імпровізує рухами;	Формування та розвиток просторової пам'яті. Розвиток музично-сенсорних здібностей. Корекція рухів. Розвиток та корекція сенсомоторики у процесі музично-ритмічної діяльності. Підтримання фізичної активності учнів на уроці музики. Розвиток уваги, зосередженості на основі сприймання музики різного характеру, динаміки, темпу, ритму. Розвиток сприймання та від-

	<p>Музично-ритмічна діяльність на формування у дітей відчуття єдності, серійності та координації музики і рухів.</p> <p>Вправи для розвитку дрібної моторики (кистей рук і пальців) та для різних груп великих м'язів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – узгоджує з музикою початок і кінець руху; – плескає в долоні, виграє пальчиками, протупує ногами ритм заданої мелодії; – відстукує найпростіший ритм ногами; – починає і закінчує рух водночас із музикою; – обертає кистями рук; – покачується вправо, вліво під музику; – переступає з ноги на ногу; – чергує легкий біг і енергійні притупи ногою; – стукає каблучками об підлогу; – плескає в долоні ковзним ударом; – плескає в долоні у парі; – виконує елементи знайомих рухів; – виконує рухи з предметами; – виконує рухи, супроводжуючи їх співом, примовлянками; 	<p>творення простих ритмічних структур;</p> <p>Збагачення словникового запасу назвами рухів.</p> <p>Розвиток координації та злагоженості рухів.</p> <p>Розвиток та корекція координації, плавності, виразності рухів на основі вправ для дрібної моторики та різних груп великих м'язів.</p> <p>Формування та розвиток цілісного сприймання рухових дій. корекція темпоритмічного відчуття.</p> <p>Формування та розвиток позитивного ставлення до музично-ритмічної діяльності.</p> <p>Розвиток емоційно-образної сфери.</p> <p>Розвиток вміння імітувати образи тварин та пташок.</p> <p>Розвиток позитивних якостей особистості (фантазійність, ритмічність, емоційність, твор-</p>
--	--	--	--

	<p>Імітування рухами, пантомімою героїв казок (півник, мишка, ведмедик, зайчик).</p> <p>Музично-дидактичні ігри з метою ознайомлення дітей з різними засобами виразності.</p> <p>Танцювальні рухи під музику.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – імітує музичні образи (півник, зайчик, котик, ведмедик, горобчик тощо); – створює прості характерні образи на основі звучання музики; – бере участь у музично-дидактичних іграх на розвиток та корекцію рухів; – бере участь у музично-дидактичних іграх на розвиток музичного сприймання та відтворення простих ритмічних структур з ритмічним промовлянням в такт музиці та рухам; – виконує знайомі танцювальні рухи; – кружляє парами на місці; – танцює з ляльками та іншими іграшками під музику на носочках; – впізнає танцювальні мелодії вальсу, маршу, хороводу; 	<p>чість, естетичність, активність, музичність, тощо).</p> <p>Розвиток музично-сенсорних здібностей у музично-дидактичних іграх.</p> <p>Розвиток позитивних емоцій в процесі практичної діяльності;</p> <p>Розвиток танцювальних рухів;</p> <p>Розвиток плавності рухів.</p> <p>Виправлення порушень, пов'язаних з координацією комбінованих рухів.</p> <p>Стимулювання захопленості та зацікавленості на уроках музики.</p> <p>Виховання невимушеності.</p> <p>Корекція комунікативних якостей особистості на основі спілкування.</p>
--	---	---	--

		Водіння хороводу.	– тримають один одного за руки і не поспішаючи, слухаючи музику, рухаються.	
4	8	<p>Гра на дитячих шумових інструментах. Ознайомлення з дитячими шумовими та музичними інструментами (сопілка, дзвіночки, ложки, бубон, барабан, шарманка, металофон, ксилофон, тріоль, трикутник, акордеон).</p> <p>Бережне ставлення до дитячих шумових інструментів. Оволодіння найпростішими прийомами гри на дитячих шумових інструментах.</p>	<p><i>Учень:</i> – називає дитячі шумові та музичні інструменти з допомогою вчителя (сопілка, дзвіночки, ложки, бубон, барабан, шарманка, металофон, ксилофон, тріоль, трикутник, акордеон); – розрізняє за зовнішнім виглядом і вибирає названий інструмент (для слабозорих); – розрізняє і вибирає після дотикового обстеження (для сліпих); – обережно бере, тримає, користується та кладе на місце інструмент; – виконує найпростіші прийоми гри на дитячих шумових інструментах з допомогою вчителя;</p>	<p>Розвиток музичного слуху, пам'яті, голосу на основі оволодіння найпростішими прийомами гри на музичних іграшках чи інструментах. Накопичення та збагачення словника на основі розширення знань та уявлень про музичні інструменти. Розвиток уміння співвідносити слово з реальним предметом. розвиток музичного слуху. Формування та розвиток уміння обстежувати інструменти за допомогою дотику або збереженого зору. Корекція поведінкових проявів на основі засвоєння правил користування дитячими шумовими та музичними інструментами.</p>

		Музична імпровізація на барабані, бубоні, металофоні, ксилофоні, сопілці, тріолі, трикутнику, ложках, дзвіночках тощо.	<ul style="list-style-type: none"> – грає м'яким рухом кисті на металофоні, ксилофоні, тощо; – розподіляє дихання в процесі гри на дудочці, тріолі; – правильно тримає руки в процесі гри на барабані, бубоні тощо; – грає найпростіші мелодії на одному, двох чи трьох звуках, що знаходяться поряд чи послідовно; – бере участь в музичній імпровізації; – самостійно імпровізує на задану тему. 	<p>Корекція рухів та гнучкості кистей рук у процесі гри на музичному інструменті.</p> <p>Розвиток музично-сенсорних здібностей.</p> <p>Розвиток інструментально-виконавських здібностей у дітей;</p> <p>Корекція дотикового і полісенсорного сприймання.</p> <p>Розвиток музичного слуху (тонального, ритмічного, динамічного, тембрового).</p> <p>Розвиток координації та плавності рухів у процесі гри на музичному інструменті.</p> <p>Виховання дисциплінованості та шанобливого ставлення до музичних інструментів.</p>
--	--	--	--	--

Орієнтовні досягнення учнів на кінець навчального року

Учні:

- користуються збереженими аналізаторами в процесі виконання творчих завдань на уроці музики, працюють з наочним і дидактичним матеріалом тощо;
- орієнтуються в межах вивченої теми;

- виконують всі рухові дії, потрібні для виконання практичних завдань;
- знають назви і розрізняють за звучанням музичні інструменти;
- уважно слухають та емоційно реагують на знайомі музичні твори;
- стежать за розвитком музичного образу та зміною характеру, динаміки, темпу тощо;
- виявляють пізнавальний інтерес до слухання музичних творів;
- виконують завдання та діяти за вказівкою вчителя;
- використовують засвоєний словник у власному мовленні;
- співають виразно, без напруження добре знайомі пісні;
- чітко вимовляють слова, правильно дихають у процесі співу;
- висловлюють своє ставлення до прослуханого;
- відповідають на поставлені запитання;
- виявляють допитливість, бажання, інтерес виконувати те чи інше творче завдання;
- виявляють інтерес до вивчення народних музичних традицій, українських пісень;
- прагнуть більше дізнатися про музику та навчитися грати на музичному інструменті;
- виявляють бажання вчити пісні, слухати музичні твори;
- орієнтуються у просторі класу, залі;
- самостійно виконують рухові дії під музику;
- поведуться культурно та невимушено спілкуються з товаришами.

МУЗИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Слухання музики

«Кучерява Катеринка», укр.нар.пісня, обробка М.Лисенка.

«Дзвіночки дзвенять», муз. В.Моцарта.

«Метелик», муз. С.Майкапара.

- «Дощик», муз. М. Любарського.
«Вальс», муз. П. Чайковського.
«Ведмідь», муз. В. Ребікова.
«Марш», муз. П. Козицького.
«Скрипка і бубон», укр. нар. пісня.
«На трійці» (Листопад) з фортепіанного циклу «Пори року», муз. П. Чайковського.
«Святки» (Грудень) з фортепіанного циклу «Пори року», муз. П. Чайковського.
«Пролісок» (Квітень) з фортепіанного циклу «Пори року», муз. П. Чайковського.

Співи

- «Бім-бом», укр. нар. пісня, обробка Я. Степового.
«Осінь», сл. і муз. Ю. Михайленко.
«Дрібушечки», укр. нар. примовка, обробка Я. Степового.
«Ягилочка», укр. нар. пісня, обробка Я. Степового.
«Ой на горі жито», укр. нар. пісня, обробка К. Стеценка.
«Зацвіла в долині», муз. А. Філіпченка, сл. Т. Шевченка.
«Щебетала пташечка», муз. Я. Степового, сл. народні.
«Сонечко», муз. Ю. Рожавської, сл. Рєви.
«Метелиця», муз. Н. Потоловського, сл. Новікова.
«Коляда, коляда», укр. нар. колядка, обробка Я. Степового.
«Сніжинки», сл. і муз. Я. Степового.
«В Віфліємі новина», укр. нар. колядка.
«Спи, Ісусе», укр. нар. колядка.

4 клас

(35 годин; 1 година на тиждень)

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	9	<p>Слухання музики. Правила культури слухання музики (слухати спокійно, уважно, зосереджено, не розмовляючи та не відволікаючись).</p> <p>Ознайомлення з дитячими шумовими (сопілка, дзвіночки, ложки, бубон, барабан, шарманка, металофон, ксилофон) та музичними (фортепіано, баян, акордеон, скрипка, труба, бандура, флейта) інструментами.</p>	<p>Учень: – знає і виконує правила слухання музики під контролем учителя;</p> <p>– називає дитячі шумові та музичні інструменти з допомогою вчителя (сопілка, дзвіночки, ложки, бубон, барабан, шарманка, металофон, ксилофон, фортепіано, баян, акордеон, скрипка, труба, бандура, флейта);</p> <p>– розрізняє їх за зовнішнім виглядом (для дітей зі зниженим зором) або після дотикового обстеження руками (для сліпих дітей);</p>	<p>Розвиток та корекція музичного сприймання на основі прослуховування музичних інструментів.</p> <p>Розвиток основ музичної культури слухання.</p> <p>Корекція поведінкових проявів.</p> <p>Збагачення словникового запасу на основі вивчення музичних інструментів.</p> <p>Розвиток довільної уваги, пам'яті та мислення.</p> <p>Розвиток тактильного відчуття.</p> <p>Розвиток дотикової чутливості пальців.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук (м'язового тонуусу, сили утримання інструмента, точності</p>

	<p>Сприймання звучання дитячих шумових та музичних інструментів.</p> <p>Повтор темпів музики, її характеру, динамічних відтінків, висоти та тривалості звучання.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – визначає величину інструменту; – порівнює за величиною інструменти; – впізнає в ілюстраціях (предметні або рельєфні малюнки) зображення того чи іншого інструменту; – виявляє інтерес до ознайомлення з інструментами; – слухає та розрізняє звучання дитячих шумових та музичних інструментів (сопілка, дзвіночки, ложки, бубон, барабан, шарманка, металофон, ксилофон, фортепіано, баян, акордеон, скрипка, труба, бандура, флейта); – називає інструмент, який звучить; – слухає, розрізняє та визначає з допомогою вчителя темп музики (швидкий, повільний), характер (веселий, сумний), динамічні відтінки (голосно, 	<p>рухів).</p> <p>Розвиток уміння співвідносити слово з реальним предметом.</p> <p>Розвиток уміння знаходити інструменти за словесним описом та зовнішнім виглядом.</p> <p>Розвиток уміння порівнювати за зовнішнім виглядом інструменти (для слабозорих) та після дотикового обстеження (для сліпих).</p> <p>Стимуляція пізнавального інтересу до ознайомлення та вивчення музичних інструментів;</p> <p>Розвиток спостережливості та пам'яті.</p> <p>Корекція слухової уваги на основі слухання звучання музичних інструментів.</p> <p>Корекція музичного сприймання.</p> <p>Формування та розвиток зосередженості в процесі слухання звучання музичних інструментів.</p>
--	--	--	---

		<p>Повторення жанрів музики (пісня, марш, танець).</p> <p>Оркестрова, вокальна та інструментальна музика.</p> <p>Прослуховування творів дитячої, народної, класичної та сучасної музики у запису та у виконанні вчителя під акомпанемент фортепіано, баяна чи акордеона.</p> <p>Запам'ятовування та упізнання музичного твору через певний час.</p>	<p>тихо), висоту (високо, низько) та тривалість звучання (довгі, короткі звуки);</p> <p>– уважно слухає, розрізняє та називає відповідний жанровий твір за підказкою вчителя;</p> <p>– слухає та за підказкою вчителя визначає, яка музика звучить;</p> <p>– слухає уважно, зацікавлено, емоційно музичні твори;</p> <p>– виявляє та висловлює емоційне ставлення до прослуханого (сподобалось чи ні);</p> <p>– уважно слухає музичний твір до кінця декілька разів;</p> <p>– повторює назву твору;</p> <p>– упізнає та називає знайомий музичний твір через певний час з допомогою вчителя.</p>	<p>Розвиток музичного сприймання.</p> <p>Корекція слухової пам'яті.</p> <p>Розвиток уміння за суттєвими ознаками визначати жанровий твір.</p> <p>Формування зосередженості в процесі слухового сприймання музики.</p> <p>Стимуляція позитивних емоцій (радості, задоволення, щастя тощо).</p> <p>Розвиток музичного відгуку на сприйняте.</p> <p>Корекція знань та уявлень про музичне мистецтво.</p> <p>Корекція почуттєвої сфери учнів.</p> <p>Корекція пам'яті, мислення та фантазії.</p>
2	9	<p>Співи</p> <p>Правила охорони голосу (співати спокійно, не викрикува-</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>– знає і виконує правила охорони голосу;</p>	<p>Розвиток навичок охоронного співочого режиму.</p>

	<p>ти звуки; не напружувати голос).</p> <p>Закріплення навичок правильної співацької постави.</p> <p>Диригентські жести (увага, вступ, закінчення).</p> <p>Закріплення навички дихання.</p> <p>Одноголосний спів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – правильно сидить або стоїть під час співу; – зберігає пряме без напруження положення корпусу і голови; – знає і виконує диригентські жести; – дихає спокійно, безшумно, не піднімаючи плечей; – бере дихання перед початком фрази за диригентським жестом або командою; – економно видихує; – бере дихання між музичними фразами; – затримує дихання на довгих фразах; – швидко і спокійно змінює дихання у довгій фразі; – розподіляє дихання під час співу з посиленням або послабленням звучання; – виконує одноголосну пісню в діапазоні до першої – ре другої октави; 	<p>Опанування правил охорони голосу.</p> <p>Корекція фізіологічних вад на основі виконання правильної співацької постави.</p> <p>Корекція співочої постави.</p> <p>Розвиток уваги та пам'яті на основі виконання диригентських жестів.</p> <p>Формування та корекція певних знань, умінь та навичок дихання.</p> <p>Організація правильного дихання;</p> <p>Стимуляція дихальних шляхів в процесі виконання дихальних вправ.</p> <p>Розвиток співочого дихання.</p> <p>Розвиток уміння розподіляти дихання.</p> <p>Розвиток умінь та навичок правильного співу.</p> <p>Корекція дикційно-співочого та артикуляційного апарату.</p> <p>корекція слухової уваги в про-</p>
--	---	--	--

	<p>Артикуляція та дикція.</p> <p>Регулювання висоти, темпу та сили голосу. Ансамблевий спів.</p> <p>Спів пісень.</p> <p>Спів під акомпанемент учителя (фортепіано, баян, акордеон).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – співає на слух звукоряд до мажор вгору і вниз із супроводом і без; – вирівнює звучання на певному діапазоні; – формує голосні та виразно вимовляє приголосні звуки; – уміє посилювати або послаблювати голос у процесі співу; – співає на одній висоті, темпі і силі звучання з учнями класу; – слухає себе і сусідів, не порушуючи строю і ансамблю; – співає легким звуком пісні рухливого характеру та плавно пісні наспівного характеру; – починає і закінчує спів разом з іншими; – розуміє зміст, знає мелодію та виконує вивчену пісню емоційно-виразно з найпростішими елементами динамічних відтінків; – співає без супроводу інструмента знайомі пісні або окремі приспиви пісень; 	<p>цесі співу.</p> <p>Корекція сенсорної сфери.</p> <p>Стимуляція інтересу до музичних занять на основі активізації їх музичної діяльності.</p> <p>Розвиток дитячого співочого голосу.</p> <p>Розвиток ритмодекламації.</p> <p>Розвиток уміння регулювати своїм голосом.</p> <p>Регулювання інтонаційної виразності мовлення та сили голосу.</p> <p>Розвиток виконавської діяльності.</p> <p>Розвиток відчуття єдності у співі.</p> <p>Стимуляція інтересу до музичних занять на основі активізації їх діяльності.</p> <p>Розвиток та активізація процесу мовлення на основі вивчення тексту пісень.</p> <p>Розвиток емоційних почуттів на основі вивчення цікавого музичного матеріалу.</p>
--	---	---	--

			<ul style="list-style-type: none"> – співає під акомпанемент вчителя; – виконує улюблені пісні та пісні дитячого репертуару ритмічно і виразно. 	виховання культури співу.
3	9	<p>Музично-ритмічні рухи та ігри. Музично-ритмічні рухи відповідно до характеру, динамічних контрастів, темпу та ритму музики.</p> <p>Музично-ритмічна діяльність на формування у дітей відчуття єдності, серійності та координації музики і рухів.</p> <p>Ритмічно-гімнастичні вправи для розвитку дрібної моторики</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – передає характер музики відповідними рухами; – змінює рухи в процесі зміни характеру, динаміки, темпу та ритму музики; – самостійно імпровізує рухами; – узгоджує з музикою початок і кінець руху; – бере участь в імпровізованих музичних іграх; – відстукує найпростіший ритм ногами; – демонструє відчуття музики рухами; – рухається, не зачіпаючи нікого у вказаному напрямку; 	<p>Розвиток просторової пам'яті. розвиток та корекція музично-сенсорних здібностей у процесі музично-ритмічної діяльності.</p> <p>Корекція рухів.</p> <p>Корекція музичного сприймання та відтворення простих ритмічних структур.</p> <p>Підтримання фізичної активності учнів у процесі уроку.</p> <p>Розвиток та корекція сенсомоторики у процесі музично-ритмічної діяльності.</p> <p>Розвиток уваги, зосередженості на основі сприймання музики різного характеру, динаміки, темпу та ритму.</p>

	<p>(кистей, рук і пальців) та для різних груп великих м'язів.</p> <p>Імітування рухами, пантомімою героїв казок (півник, мишка, ведмедик, зайчик).</p> <p>Музично-дидактичні ігри з метою ознайомлення дітей з різними засобами виразності.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – обертає кистями рук; – покачується вправо, вліво під музику; – переступає з ноги на ногу; – чергує легкий біг і енергійні притупи ногою; – стукає каблучками об підлогу; – плескає в долоні ковзним ударом; – плескає в долоні у парі; – самостійно використовує елементи знайомих рухів; – виконує рухи з предметами; – виконує рухи, супроводжуючи їх співом, примовлянками; – імітує музичні образи (півник, зайчик, котик, ведмедик, горобчик тощо); – створює прості характерні образи на основі звучання музики; – бере участь в музично-дидактичних іграх на розвиток та корекцію рухів; 	<p>Розвиток та корекція координації, плавності, виразності рухів на основі вправ для дрібної моторики та різних груп великих м'язів;</p> <p>Розвиток сприймання та відтворення простих ритмічних структур;</p> <p>Збагачення словникового запасу назвами музично-ритмічних рухів;</p> <p>Корекція темпоритмічного відчуття;</p> <p>Виправлення порушень, пов'язаних з координацією комбінованих рухів;</p> <p>Розвиток емоційно-образної сфери;</p> <p>Розвиток вміння імітувати образи тварин та пташок;</p> <p>Стимулювання захопленості та зацікавленості на уроках музики;</p> <p>Розвиток цілісного сприймання рухових дій;</p>
--	---	---	--

		<p>Виконання танцювальних рухів під музику.</p> <p>Водіння хороводу.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – бере участь у музично-дидактичних іграх на розвиток сприймання та відтворення простих ритмічних структур з ритмічним промовлянням в такт музиці та рухам; – виконує знайомі танцювальні рухи; – кружляє навколо себе та парами на місці; – танцює з ляльками та іншими іграшками під музику на носочках; – змінює танцювальні рухи відповідно до характеру музики; – тримають один одного за руки і не поспішаючи, слухаючи музику, рухаються хороводним кроком по колу. 	<p>Розвиток позитивного ставлення до музично-ритмічної діяльності.</p> <p>розвиток танцювальних рухів;</p> <p>Формування позитивних якостей особистості (фантазійність, ритмічність, емоційність, творчість, активність, музичність, тощо).</p> <p>Розвиток позитивних емоцій на основі практичної діяльності;</p> <p>Стимулювання захопленості та зацікавленості на уроках музики.</p> <p>Виховання невимушеності.</p> <p>Корекція комунікативних якостей особистості на основі спілкування.</p>
		<p>Гра на дитячих шумових інструментах.</p> <p>Ознайомлення з дитячими шумовими та музичними інстру-</p>	<p><i>Учень:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – називає дитячі шумові та музичні інструменти (сопілка, дзвіночки, ложки, бубон, ба- 	<p>Розвиток музичного слуху, пам'яті, голосу на основі оволодіння найпростішими при-</p>

	<p>ментами (сопілка, дзвіночки, ложки, бубон, барабан, шарманка, металофон, ксилофон, тріоль, трикутник, акордеон).</p> <p>Шанобливе ставлення до дитячих шумових інструментів. Оволодіння найпростішими прийомами гри на дитячих шумових інструментах.</p>	<p>рабан, шарманка, металофон, ксилофон, тріоль, трикутник, акордеон);</p> <ul style="list-style-type: none"> – розрізняє за зовнішнім виглядом і вибирає названий інструмент (для слабозорих); – розрізняє і вибирає після дотикового обстеження (для сліпих); – розрізняє на слух звучання інструментів; – обережно бере, тримає, користується, кладе музичний інструмент на місце; – виконує найпростіші прийоми гри на дитячих шумових інструментах з допомогою вчителя; – грає м'яким рухом кисті на металофоні, ксилофоні тощо; – розподіляє дихання в процесі гри на дудочці, тріолі; – правильно тримає руки в процесі гри на барабані, бубоні, трикутнику, ложках тощо; 	<p>йомами гри на музичних іграшках чи інструментах. Розширення знань та уявлень про музичні інструменти. Розвиток умінь обстежувати інструменти за допомогою дотику або збереженого зору; Корекція дотикового та полісенсорного сприймання. Корекція поведінкових проявів на основі засвоєння правил користування дитячими шумовими та музичними інструментами. Корекція рухів та гнучкості кистей рук. Розвиток музично-сенсорних здібностей. Корекція музичних уявлень; Розвиток інтелектуальної діяльності на вивчення прийомів гри на музичних інструментах; Розвиток музичного слуху (тонального, ритмічного, динамічного, тембрового).</p>
--	---	--	--

	Музична імпровізація на барабані, бубоні, металофоні, сопілці, тріолі, трикутнику, ложках, дзвіночках тощо.	<ul style="list-style-type: none"> – демонструє на ударних інструментах ритмічні малюнки; – грає найпростіші мелодії на одному, двох чи трьох звуках, що знаходяться поряд чи послідовно; – бере участь в музичній імпровізації; – самостійно імпровізує на задану тему. 	<p>Розвиток координації та плавності рухів на основі оволодіння музичним інструментом. Розвиток творчої активності. Розвиток фантазійності. Розвиток емоційно-вольової сфери. Розвиток інтересу та бажання грати на музичних інструментах.</p>
--	---	--	--

Орієнтовні досягнення учнів на кінець навчального року

Учні:

- користуються збереженими аналізаторами в процесі виконання творчих завдань на уроці музики;
- працюють з наочним і дидактичним матеріалом тощо;
- орієнтуються в межах вивченої теми;
- виконують самостійно всі рухові дії, потрібні для виконання практичних завдань;
- слухають та емоційно реагують на знайомі музичні твори;
- визначають характер, темп, динаміку та жанр музичного твору;
- виявляють пізнавальний інтерес до них;
- виконують прохання, інструкції та завдання вчителя;
- діють за вказівкою вчителя;
- використовують засвоєний словник у власному мовленні;
- висловлюють своє ставлення до прослуханого;

- відповідають на поставлені запитання;
- виявляють допитливість, бажання, інтерес виконувати те чи інше творче завдання;
- виявляють інтерес до народних традицій, звичаїв та української музики;
- прагнуть більше дізнатися про музику та навчитися грати на дитячому шумовому інструменті;
- співають пісні виразно, наспівно;
- орієнтуються у просторі;
- імітують казкових персонажів;
- виконують найпростіші мелодії на дитячих музичних інструментах;
- знають, розрізняють і називають добре знайомі музичні інструменти;
- використовувати музично-рухові дії під музику;
- культурно поводяться в шкільному середовищі;
- вільно спілкуються з товаришами.

МУЗИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Слухання музики

«Марш», муз. Д.Шостаковича.

«Вальс», муз. Д.Кабалевського.

«Пісня жайворонка», муз. П.Чайковського.

«Турецьке рондо», муз. В.Моцарта.

«Вальс», муз. Д.Кабалевського.

«Колискова», муз. М.Римського-Корсакова.

«Вальс» (з балету «Спляча красуня»), муз. П.Чайковського.

«Марш Чорномора» (з опери «Руслан і Людмила»), муз. М.Глінки.

«Клоуни», муз. Д.Кабалевського.

- «Похідний марш», муз. Д.Кабалевського.
«Зима», муз. Ц.Кюї, сл. О.Пархоменка.
«Пісня про рушник», муз. П.Майбороди, сл.А.Малишка.
«Баркарола»(Червень) з фортепіанного циклу «Пори року», муз. П. Чайковського.
«Києве мій», муз. І.Шамо, сл. Д.Луценка.
«Грицю, Грицю, до роботи», укр. нар. пісня, обробка М.Леонтовича.

Співи

- «А вже ясне сонечко», укр. нар.пісня, обробка П. Козицького, сл. О.Олеся.
«Ялинка», муз. П. Козицького, сл. Г.Демченко.
«Ходить гарбуз по городу», укр. нар. пісня, обробка М.Лисенка.
«Старий рік минає», укр. нар. щедрівка.
«Журавель», укр. нар. пісня, обробка К.Стеценка.
«У сусіда хата біла», укр. нар. пісня.
«Ой дивна, дивна вкраїнська родина», українська колядка, муз. І. Біликовського.
«Пісня про рушник», муз. П.Майбороди, сл. А.Малишка.
«Кучерява Катерина», укр. нар. пісня, обробка М.Леонтовича.
«Ой ходить сон коло вікон», укр. нар. колискова.
«Сів горобчик на паркан», укр. нар. дитяча пісня.
«Жив собі журавель», укр. нар. пісня.

Програми підготували:

Я і Україна

Швидюк Ганна Василівна, молодший науковий співробітник лабораторії виховної роботи в спеціальних школах-інтернатах Інституту спеціальної педагогіки АПН України.

Трудове навчання

Лапін Андрій Володимирович, молодший науковий співробітник лабораторії виховної роботи в спеціальних школах-інтернатах Інституту спеціальної педагогіки АПН України.

Музика

Квітка Наталія Олегівна, науковий співробітник лабораторії виховної роботи в спеціальних школах-інтернатах Інституту спеціальної педагогіки АПН України.

Навчально-практичне видання

Програми для 1–4 спеціальних класів загальноосвітніх навчальних закладів I ступеня для дітей сліпих та зі зниженим зором зі складними вадами розвитку. Частина 1.

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено.

Редактори: *І.О. Нізельська*
Ю.І. Колеснікова
Т.Ю. Яремчук

Підписано до друку 22.08.2006 р.
Формат 84×108/32. Друк офсетний. Папір газетний.
Гарнітура «Шкільна».
Ум. друк. арк. 15,96. Обл.-вид. арк. 9,39.
Наклад 200 прим.

ТОВ «Видавництво «Неопалима купина».
Україна, м. Київ, вул. Банкова, 2
Свідоцтво серія ДК № 855 від 18.03.2002 р.

Для нотаток

Для нотаток

Для нотаток

Для нотаток
